

Conceptnotulen Statenvergadering van 28 juni 2019

INHOUDSOPGAVE
Notulen 28 juni 2019

	Presentielijst	Pagina 4
1	Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	Pagina 6
2	Spreekrecht externen	Pagina 7
3	Vragenuur	Pagina 7
4	Notulen	Pagina 7
5	Bespreking collegeprogramma	Pagina 7
6	Afscheid gedeputeerden	Pagina 62
7	Benoeming en installatie nieuwe gedeputeerden	Pagina 65
8	Toelating en installatie nieuwe Statenleden tot Provinciale Staten	Pagina 75
9	Hamerstukken	Pagina 77
9.1	Bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten	Pagina 77
9.2	P-19-012 Statenvoorstel Verordening van Provinciale Staten van de Provincie Limburg bevattende het Reglement van Orde van Provinciale Staten van Limburg 2019	Pagina 77
9.3	P-19-013 Statenvoorstel van het Presidium inzake Commissie-indeling Statenperiode 2019-2023	Pagina 78
10	Behandelstukken	Pagina 78
11	Voorraadagenda	Pagina 78
12	Moties vreemd aan de orde van de dag	Pagina 78
13	Sluiting	Pagina 79

**Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van
28 juni 2019**

Voorzitter

Bovens, drs. Th.J.F.M.

Frische, drs. G.H.C., agendapunt 5

Statengriffier

Pregled, mr. A.O.J.

Leden

Partij

Aanwezig

Absil, mevrouw drs. M.G.J.A.C.

Akker, LLM, dr. J.P. van den

Baneke, P.D.

Bastiaans, L.H.

Berghorst, mevrouw mr. A.

Bijnen, H.M. van

Bosch, M.Th.

Burlet, MBA, R.J.H.

Caldenberg, M. van

Claassen, drs. R.A.B.

Claessens-Schepers, mevrouw Y.M.

Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.

Driessen, R.B.

Ernst, R.A.M.M.

Fischer-Otten, mevrouw A.M.J.N.

Franssen, R.J.H.

Frische, drs. G.H.C.

Geraats, J.M.L.

Geurts, ing. E.

Heldens, ing. T.M.

Hermans, L.J.

Housmans, R.W.P.E.

Ijpelaar, W.A.J.

Jenneskens, MA, mevrouw M.T.P.

Jetten, mevrouw T.G.M.

Koopmans, G.P.J.

Kuntzelaers, J.J.M.

Linden, H.M.V. van der,

Lodewijks, drs. A.J.V.C.

Loomans, ir. P.J.M.

CDA

VVD

GroenLinks

VVD

PvdA

PVV

PVV

Forum voor Democratie

SP

PVV

SP

CDA

Forum voor Democratie

PVV

50PLUS

LOKAAL-LIMBURG

CDA

CDA

PvdA

VVD

PVV

PVV

CDA

D66

GroenLinks

CDA

PvdA

LOKAAL-LIMBURG

VVD

Partij voor de Dieren

Mackus, H.J.H.	CDA
Megens, B.J.M.H.	PVV
Mertens, mevrouw mr. K.G.M.	GroenLinks
Nijskens, H.L.M.	VVD
Palmen, BBA, mevrouw E.E.C.	CDA
Plusquin, mevrouw P.S.M.L.	Partij voor de Dieren
Reuser, J.A.A.M.	Forum voor Democratie
Rossel, A.	GroenLinks
Sande, C.A.W. van der	Forum voor Democratie
Smeets, B.B.P.M.	Forum voor Democratie
Straus, mevrouw drs. K.C.J.	VVD
Tegels, ir. ing. R.J.J.	CDA
Teunissen, MSc, J.M.T	D66
Thewissen, drs. M.W.	Forum voor Democratie
Vaessen, L.A.P.	D66
Valk, MCDM, ing. R.E. van der	SP
Vincken, drs. N.J.H.M.	Forum voor Democratie
Voncken-Janssen, ing. I.D.A.M, mevrouw	CDA
Werrij-Wetzels, LLM, mevrouw M.	CDA
Wolters Gregório, J.	SP

Afwezig

Jiménez Hastenrath, mevrouw C.L.	PVV
Kerseboom, mevrouw dr. S.	Forum voor Democratie

Het college van Gedeputeerde Staten

Akker, LLM, dr. J.P. van den
Bovens, drs. Th.J.F.M.
Brugman-Rustenburg, mevrouw C.
Burlet, MBA, R.J.H.
Dritty, A.
Housmans, R.W.P.E.
Koopmans, G.P.J.
Mackus, H.J.H.

Notulist

DemiSec

PROVINCIALE STATEN VAN LIMBURG VERGADERING VAN 28 juni 2019

1. Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter: Dames en heren, ik open deze vergadering en ik verzoek u allen om te gaan staan. Aan het begin van deze vergadering, waarin wij samenkomen om de belangen van de provincie Limburg en haar inwoners te dienen, spreken wij de hoop uit dat onze arbeid vrucht zal dragen. Mogen wij kracht en inspiratie putten uit onze geloofs- en levensovertuiging met juiste waardering voor elkaars mening. Dat is onze bede aan God of aan elkaar. Bedankt, u kunt plaatsnemen.

Dames en heren van harte welkom bij deze weer bijzondere dag, Statenvergadering, die overigens niet zal worden bijgewoond door degenen die zich hebben afgemeld, dat is mevrouw Kerseboom van Forum voor Democratie en mevrouw Jiménez Hastenrath van de PVV-fractie. Ik vraag alvast uw begrip voor het feit dat er bij diverse onderdelen van het programma, met name het afscheid en de eventuele beëdiging enzovoort ook een fotograaf binnen de arena kan opereren en daarvoor wil ik in principe wel toestemming geven. Verder heeft iedereen vandaag zijn of haar zitplaats gevonden in wat dan waarschijnlijk de definitieve opstelling in deze Staten is. Ik zag al een hele hoop handen schudden en verwarring et cetera, maar ik geloof als ik zo rondkijk dat iedereen zit, dus volgens het schema dat voor mij ligt en daarmee feliciteer ik ook iedereen, dat die nu zijn vaste plek gevonden heeft in deze Staten.

Indien een verzoek tot hoofdelijke stemming wordt ingediend, zal ik door middel van loting bepalen bij welke persoon op de presentielijst de stemming zal starten en u was gewend in de vorige periodes, tenminste ik weet niet anders dan dat hier een mooie cognacbokaal stond waar ik dan vervolgens een nummertje uit trok. U ziet dat er nu design heeft plaatsgevonden in dit gebouw en hier nu een hele nieuwe vaas staat. Voor de mensen die denken dat het dan anders gaat, ik trek zodadelijk wel een lootje, maar ik heb nog altijd de oude bokaal bij de hand voor de mensen die... Dus als er vragen zijn bij de mensen thuis, hij is er nog. Ik denk dat hij bij mijn kamer een mooie plek zal vinden op dit moment en ik trek nu het lootje want het Statenlid dat schuilgaat onder numero 25 en dat is...

Griffier Pregled: Mevrouw Kerseboom.

De voorzitter: Dat is mevrouw Kerseboom. Dan wordt dat 26.

Griffier Pregled: De heer Koopmans.

De voorzitter: De heer Koopmans zal dan de stemming mogen beginnen en dan moet u wel nog de stemming doen zolang u nog Statenlid bent zal ik maar bijna zeggen en anders is het numero 27, zo gaat dat overigens vanzelf door.

Ik kijk even naar de conceptagenda. Die is volgens mij verder nu ongewijzigd gelaten in het Presidium en we gaan proberen om rond 16.00 uur te eindigen. Dus we houden er wel de vaart in en ik vraag of u kunt instemmen met deze agenda. Dat is het geval. Aldus besloten. En wij zullen...O, sorry, de heer...Ja, hij moet nu iets verder rennen.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, ik moet een grotere afstand afleggen, dus dat duurde even, maar de vraag en misschien ook het verzoek zou zijn om die hamerstukken niet gewoon eerst af te tikken. Waarom moet dat helemaal na het einde en de installatie?

De voorzitter: Omdat dat te maken heeft met de nieuwe coalitievorm of collegevorm en het kan zijn dat dat zich niet voordoet. Het is even heel formeel wat ik nu zeg.

De heer Rossel (GroenLinks): Oké.

De voorzitter: Wij houden wel de formele volgorde aan want uw Staten mag vrij zijn alles te besluiten vandaag, vandaar.

2. Spreekrecht externen

De voorzitter: Ik ga naar agendapunt 2, Spreekrecht externen. Er heeft zich niemand gemeld, dus dat is wat dit betreft afgerond.

3. Vragenuur

4. Notulen

De voorzitter: Agendapunten 3 en 4 zijn vandaag niet van toepassing.

5. Bespreking collegeprogramma

De voorzitter: Kom ik bij agendapunt 5, de bespreking van het collegeprogramma. Op 24 juni presenteerden de heer Koopmans en mevrouw Straus het nieuwe collegeprogramma 2019-2023. Ze deden dat samen met de onderhandelaars, te weten de heren Mackus, Burlet, Housmans, Van den Akker, Dritti en mevrouw Brugman-Rustenburg.

De bespreking van dit agendapunt vindt zodadelijk plaats in 2 termijnen en de volgorde van spreken is bepaald. Als 1^e zal de heer Koopmans namens de onderhandelingspartijen een toelichting geven op het collegeprogramma en daarna mogen alle partijen hierover spreken met een spreektijd van 10 minuten per fractie, te beginnen bij de grootste fractie en dat betekent dat ik graag aan de heer Koopmans en mevrouw Straus vraag om achter de collegetafel plaats te nemen en vervolgens zal ik ook vragen, als zij hier in de buurt zijn tenminste, mag de heer Koopmans wat mij betreft ook meteen doorlopen naar het spreekgestoelte.

De heer Koopmans: Voorzitter dank u wel. Ik moet zeggen ietwat verrast, ik wist niet dat dat vooraf de bedoeling was, ik kan toch een paar korte zinnen uitspreken. Allereerst dank aan iedereen die betrokken is geweest in de afgelopen periode bij het samen met mevrouw Straus maken van dit collegeprogramma van dit extraparlamentaire college. Natuurlijk is het zo, en straks als er vragen zijn geweest zullen er ook nog regelmatig opmerkingen komen over hoe gaat dat nou precies werken, ook in relatie tot de inhoud. Wij zitten hier vandaag namelijk als formateurs, wij zitten hier niet namens het college. Het college wordt vanmiddag mogelijkerwijs gekozen en dat betekent dus ook dat vragen en opmerkingen over het programma, tenminste als het even kan, dat die zeg maar aan het college zijn straks om die in de beleidskaders mee te nemen. Misschien, we kijken wel of er hele bijzondere dingen zijn waarvan we zeggen 'dat zeg ik maar meteen toe', maar dat is een beetje ingewikkeld omdat ik niet namens het college kan spreken.

Voorzitter, de methode die we gekozen hebben, en ik moet daar zeker ook onze ambtelijke ondersteuning voor bedanken, is dat wij uit alle 11 de verkiezingsprogramma's van alle 11 in de Provinciale Staten aanwezige fracties elementen hebben gehaald en er is geen fractie waarvan niet aantoonbaar elementen in het programma zitten. Natuurlijk zijn dat keuzes en dat idee, gekoppeld aan

het feit dat we een verklaring van uitgangspunten hebben waar alle 11 fracties zich achter geschaard hebben met 2 punten erbij waar de SP afstand van heeft genomen, voorzitter, dat brengt mij ertoe dat het zo zou moeten kunnen werken, maar of dat zo is, dat zullen we in de komende jaren zien en ook vandaag eerst nog eens horen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Koopmans. De volgorde is bepaald, ik ga beginnen met het woord te geven aan de fractie van het CDA, mevrouw Werrij. Aansluitend zal Forum voor Democratie spreken met de heer Van der Sande. Het woord is aan mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij (CDA): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, ja ook ik moet iets verder gaan lopen, dus misschien moet ik de hoogte van mijn hakken daar maar op gaan aanpassen voor de komende tijd. Voorzitter, allereerst vanuit onze fractie dank aan alle betrokkenen die in dit formatieproces hebben meegewerkt en met name ook de ambtelijke ondersteuning in de zin van de personen die bij ons aan tafel hebben gezeten voor de gesprekken, maar zeker ook de ambtenaren die heel hard hebben gewerkt aan stukken en die wij mogelijk niet hebben gezien in dat proces. Dank voor alle uren die daarin zijn gestoken.

Voorzitter, vandaag exact 3 maanden na de installatie van deze nieuwe Provinciale Staten staan we hier in Limburg op het punt om geschiedenis te schrijven. Niet vanwege de snelst verlopen of de meest langslappende informatie- of formatiefase, maar vanwege de installatie van het 1^e Nederlandse extraparlamentaire college van Gedeputeerde Staten en een Staten zonder coalitie en oppositie, maar met wisselende meerderheden. In de afgelopen maanden is er veelvuldig in dit huis formeel en informeel gesproken over de uitdagingen waar Limburg de komende jaren voor staat en in welke denkrichtingen verschillende partijen naar oplossingen zoeken. Het stemde ons als CDA hoopvol dat al vrij snel bleek dat de uitgangspunten zoals door de informateurs waren opgesteld, op een kanttekening van de SP na, door iedereen werden onderschreven. Hoopvol omdat daarmee duidelijk werd dat we er ons allemaal van bewust zijn dat we hier zitten met 1 en hetzelfde doel, namelijk het belang van Limburg en al onze inwoners zo goed mogelijk te dienen.

Desondanks bleek op enig moment dat niet alle partijen bereid bleven om te zoeken naar overeenkomsten, maar accenten begonnen te leggen op verschillen en daarna al gauw principieel de samenwerking met de PVV en Forum voor Democratie uitsloten. Dat die wending voor onze fractie een teleurstelling was, is geen geheim. Onze fractie heeft zich vanaf het begin af aan uitgesproken voor een sterk, stabiel en betrouwbaar Provinciebestuur met breed draagvlak binnen en buiten de Staten dat recht doet aan de verkiezingsuitslag. Wij hebben daarom het volste vertrouwen uitgesproken in de keuze voor een extraparlamentair college en hebben veel waardering voor alle kandidaat-gedeputeerden die deze uitdaging aangaan. Overigens vanaf deze plaats nogmaals een compliment aan het adres van mevrouw Plusquin, en ik moet haar even zoeken, ze zit nu op een nieuw plekje, die zich in de informatiefase al uitsprak voor een akkoord op hoofdlijnen en met wisselende meerderheden. Met tevredenheid kijken wij als fractie terug op het proces en in combinatie met dit eindresultaat zijn wij zeer tevreden.

Vernieuwend Verbinden, niet alleen de titel van een bijzonder collegeprogramma, maar een taak die van nu af aan voor ons allemaal geldt. Ik ben er dan ook samen met mijn fractie trots op dat het de kandidaat-Gedeputeerde Statenleden als eerste is gelukt om vernieuwend te verbinden en op basis van de uitgangspunten, gespreksverslagen uit die informatiefase en verkiezingsprogramma's van alle partijen hier in de Staten een collegeprogramma op te stellen. De uitgangspunten die de basis vormen voor het voorliggend programma zijn ons als CDA uit het hart gegrepen. De komende jaren zal onze fractie de beleidsplannen die gepresenteerd worden hier dan ook steeds aan toetsen, in het bijzonder

aan uitgangspunt 2 dat staat voor een inclusieve, open en participatieve samenleving voor alle Limburgers. Wij zijn er als CDA van overtuigd dat vele Limburgers zich grotendeels kunnen herkennen in het voorliggend collegeprogramma en ook daadwerkelijk gaan merken dat de Provincie op velerlei manieren in hen investeert, met een luisterend oor, met raad en daad, met kennis en vaak ook in financiële zin. Maar liefst € 400 miljoen is er vrijgemaakt om mee aan de slag te gaan, een gigantisch bedrag, tot stand gebracht door goed rentmeesterschap, waar andere Provincies stikjaloers op zullen zijn, een mooie basis om onze provincie nog mooier, beter en bruisender te maken. Toch hebben wij nog een aantal vragen die we vandaag aan de formateurs en mogelijk aan de kandidaat-collegeleden zouden willen stellen want ook voor ons is er nog een aantal onduidelijkheden, met name ten aanzien van de vorm van interactie tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Want hoe gaat u bijvoorbeeld de Staten betrekken bij het opstellen van beleidskaders en worden Statenvoorstellen in de toekomst dan vaker gesondeerd? En op welke termijn mogen we de verdere vertaling van het programma naar beleidskaders en in financiële zin verwachten? En verder is er in het programma een taakstelling op beleid opgenomen van € 50 miljoen, is dat investering of exploitatie en waar denkt het college aan qua ombuiging?

Tot slot voorzitter. De traditionele coalitie en oppositie bestaat na vandaag niet meer, in ieder geval niet voor deze periode. Uniek voor Nederlandse Provincies en uniek voor Limburg. Laten we daarom samen de schouders eronder zetten en dat ene doel, het belang voor Limburg en onze inwoners steeds vooropzetten en er een groot succes van maken. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Werrij. Het woord is aan de heer Van der Sande. Aansluitend de heer Claassen van de PVV.

De heer Van der Sande (Forum voor Democratie): Voorzitter, dank. Dank ook aan al mijn collega-Statenvoorzitters, aan de informateurs, de formateurs en de ambtelijke ondersteuning. Dank voor de afgelopen 3 maanden waarin mijn partij, mijn fractiegenoten bijna zonder enige uitzondering in alle hartelijkheid zijn ontvangen. Na enige angstvalligheid in den beginne, wie waren toch die mensen van Forum, die partij die overal in Nederland die volle zalen trok en die hier tijdens de verkiezingsavond in die prachtige feestzaal verstek liet gaan? Die aanvankelijke angst voor een vreemde van buiten, zo leek althans, bleek naar wij hebben mogen ervaren hier in dit huis al snel ongegrond. Forum voor Democratie heeft hier alle, maar dan ook alle kansen gehad om haar standpunten, haar visie op de samenleving en haar mensen te mogen introduceren aan eenieder in dit huis. We hebben met interesse naar elkaar geluisterd, elkaar bevraagd, soms scherp en op het randje, maar altijd met wederzijds respect.

Voorzitter, tijdens de pre-informatiesessie waren er 2 1^e zinnen die mijn fractievoorzitter en ik uitspraken: ook wij zijn hier om deze mooie provincie tezamen met zoveel mogelijk van jullie verder te brengen, gevolgd door de stelling dat ik ervan overtuigd ben dat we aan deze tafel verrassend veel raakvlakken zullen gaan vinden en zo bleek. De discussies over klimaat en energietransitie domineerden uiteraard de 1^e weken de tafels. Forum voor Democratie plaatst grote vraagtekens bij de ons inziens ontzettend gemakzuchtige stelling, intussen dogmatische beredenering, dat die prachtige natuurlijke bouwsteen CO₂ 1-op-1 verantwoordelijk zou zijn voor de opwarming van deze aarde en nog veel opmerkelijker dat indien door het terugdringen van het ene molecuul, het gedogen van spijbeltochten van onze jeugd en de investering van 100'en miljarden gemeenschapsgeld, dat wij op dit kleine stukje aarde ook maar iets zouden kunnen gaan bijdragen aan het keren van deze trend, maar, en dit is een grote maar, ook wij hebben uitgesproken en snappen heel goed dat het reservoir aan fossiele brandstoffen eindig is. Wij vinden energiebesparing een heel nobel streven en ook wij willen ons inzetten voor schone lucht en een prettige leefomgeving. Wij staan pal voor het behoud en

onderhoud van het prachtige Limburgse landschap met zijn heuvels die al meer dan 15 jaar onderdeel zijn van mijn eigen sportieve routine en ook wij koesteren de grote verscheidenheid aan flora en fauna die Limburg rijk is en weldra voorzitter, plots leken zaken overbrugbaar. Wij kwamen al snel met bijna alle partijen in dit huis overeen dat wij bij al die doelen waar we als Provincie de komende jaren mee geconfronteerd gaan worden dan maar samen moeten gaan zoeken naar creatieve oplossingen, oplossingen waarmee wij onze economie gaan laten floreren, onze provincie sterker maken en ons Limburgse landschap kunnen laten blijven bestaan, maar bovenal, en dit wordt door menig een in dit huis gemakkelijk vergeten, dat de huishoudboekjes van onze inwoners hier zo min mogelijk last van gaan ondervinden en ook toen nog voorzitter, was de eensgezindheid aan tafel nog altijd heel groot, maar de eerlijkheid gebiedt, toen ik in de week na ons aantreden de jaarstukken van deze Provincie erop nasloeg, ben ik me oprecht rot geschrokken. De overvloed aan projecten, initiatieven, hobbyclubjes waar deze Provincie met verschillende instrumentaria aan bijdraagt, is werkelijk enorm.

Het is geen geheim dat Forum voor Democratie van mening is dat de Provincie zich aan de door het Rijk opgelegde kerntaken zou moeten houden. Wij zijn diep principieel tegen een grotere overheid en verder ingrijpen in het leven van burgers. In een echte vrije samenleving regelen burgers zoveel mogelijk de zaken onder elkaar en worden geconfronteerd met zo min mogelijk overheidsbemoeienis van bovenaf. Hier in Nederland laten we ons maar wat graag voorstaan op onze zo democratisch ingerichte rechtsstaat, onze wettelijke gelijkheidsbeginselen en al onze verworven vrijheden, maar onze vrijheid staat inmiddels onder druk, onder grote druk van een verstikkende regelzucht. Het dunkt onze overheid inmiddels allerlei denkbeeldige ongelijkheden met de gekste vrijheidsbeperkende maatregelen te moeten beteugelen. Daarnaast voorzitter, leven we in onbetwistbaar in tijden waarin de sociale cohesie op velerlei gebied onder druk staat. De individualisering schrijdt voort, mensen leven hun leven ter vervulling van vluchtig geluk en gratificatie van allerlei ontastbare wensen. Voor traditionele waarden, familiebanden en een rijk verenigingsleven lijkt steeds minder tijd en ruimte. Laat staan een geïnformeerde gang naar de stembus. Een overheid die plaatsvervangend de natuurlijke maatschappelijke verbanden invult, waarbij de steeds onverschilliger wordende burger dit laat gebeuren en zij die het zien, die steeds kleiner wordende groep betrokken burgers, hen wordt enige inspraak, enig gevoel nog te kunnen bijsturen steeds moeilijker gemaakt en juist daar voorzitter, ziet mijn partij een enorm gevaar voor onze vrije samenleving, die samenleving waar we zijn allen zo prat op gaan, maar misschien, heel misschien, leven we in zodanig typische tijden dat de overheid misschien de enige en laatste strohalm is die het tij nog kan doen keren. Wij, wij met zijn allen in dit huis, de ondersteuning en ook u voorzitter, wij bestaan hier nou eenmaal allen aannemelijk met de beste bedoelingen. Dus laten we daarom hier in dit huis aanzet gaan geven, nieuwe voorwaarden gaan scheppen voor een samenleving die weer leert te verbinden. Laat dat het experiment zijn, laten we daarmee proberen vernieuwend te gaan verbinden. We proberen het voor 1 keer, maar dan wel met de volle overtuiging onder strenge, hele strenge, voorwaarden. De fractie Forum voor Democratie zal er daarbij de komende 4 jaar op toezien dat ook hier het eerlijke verhaal verteld gaat worden en alle intenties in het collegeakkoord juist ten uitvoer gaan worden gebracht.

We hopen vooral dat het college zijn intentie tot een proactief bindend referendum gaat waarmaken, een der kroonjuwelen van mijn partij laten wij niet zomaar meer ontglippen. Wij gaan ervoor waken dat het geen wassen neus gaat blijken te zijn. We hebben begrip voor de wens van een opkomstdrempel, maar deze lijkt ons in het huidige voorstel ietwat onrealistisch. Wij stellen dan ook redelijkerwijs voor om een opkomstdrempel pas te bepalen na het eerst gehouden referendum en we hopen dat het college over verdere invulling met de Staten eerlijk in gesprek zal gaan.

Verder pleiten wij ook voor een nieuwe Burgertop. De gepresenteerde resultaten van de afgelopen ronde zijn bewonderenswaardig, maar bijna zonder enige uitzondering, wordt er geschreeuwd om

meer overheid, nog meer overheid. Wij zouden graag zien dat er ook oog komt voor de oorzaken die aan veel van deze maatschappelijke problemen ten grondslag liggen. Het zou zomaar eens het begin kunnen zijn van echte structurele oplossingen. Al die uitgaven die nu ook weer de Sociale Agenda domineren, die zouden dan plots wel eens duurzaam en doeltreffend kunnen gaan worden.

Voorzitter, al dit houdt dus in dat wij vanwege voorgenoemde en eventueel door voortschrijdend inzicht dus niet per definitie tegen uitbreiding van de Provincie haar takenpakket is. Gemeenten bijvoorbeeld die om wat voor reden niet meer in staat zouden zijn tot uitvoering van hun taken, daar hoeft een ondersteunende en faciliterende rol van de Provincie niet te worden uitgesloten, indien het maar een breed gedragen maatschappelijk belang zou dienen, maar wederom afrekenbaar en niet tot in het einde der tijden want voorzitter, uiteindelijk heeft de Provincie die ervaring, het overzicht en de expertise in huis. Zij heeft die bredere kijk op de samenleving, zij zou vanuit die rol altijd de eerst aangewezen kunnen zijn en meerwaarde kunnen bieden daar waar die gemeenten tekortschieten, maar laat daarbij ook de Provincie dat middenbestuur zijn welke niet enkel als verlengstuk dient van de rijksoverheid, maar laat haar ook haar autonome rol pakken en proberen haar burgers te beschermen tegen een steeds invasievere rijksoverheid en als het referendum uiteindelijk niet bindt of niet gaat kunnen corrigeren, dan gaan wij het maar doen, dan worden wij hier als Staten dat correctief bestuur en tot slot voorzitter, het is onze stellige overtuiging dat wij die voorgenoemde raakvlakken zullen gaan blijven vinden, waar nodig zullen we ze ontginnen bij onze collega's en ook bij hen, bij die partijen die bij voorbaat dachten deze niet met ons te kunnen gaan vinden, ook bij hen gaan wij ze vinden. Waar nodig zullen wij ons laten bijpraten, ons laten doen overtuigen, uiteraard, maar altijd in redelijkheid ook voor objectiviteit en de ratio zullen ons ook met hen doen verbinden. Daarvan zijn mijn fractie, mijn partij en ik heilig overtuigd. Dat is onze missie. Dat is de missie van Forum voor Democratie.

Voorzitter, mijn fractie en ik kijken uit naar de komende 4 jaar. Daar wilde ik het bij laten, ware het niet dat gisteravond mijn oog viel op een artikel waar ik diepbedroefd van werd. Het moet ons van het hart dat we ietwat onaangenaam verrast zijn door de recente media-aandacht over het aanbestedingsbeleid en de kritiek daarop. Wij waren in de veronderstelling dat de recentelijk verkregen Ien Dales Award juist een teken was dat zulke praktijken hier voorgoed ten einde waren. Het is te vroeg om conclusies te trekken of nu acties te gaan ondernemen, maar wij zullen als Forum voor Democratie dit dossier nauw gaan volgen en we zullen een weg gaan zoeken om ons standpunt nader te gaan bepalen en mocht het nodig zijn, dan zullen wij de nieuwe gedeputeerde met deze portefeuille in de komende periode hierop aansporen acties te gaan ondernemen. Dank u voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank u wel mijnheer Van der Sande. Proficiat met uw maidenspeech en vanwege het feit dat het uw maidenspeech was, ben ik iets coulanter geweest met de tijd, maar dat was uitsluitend en alleen vanwege de maidenspeech, dus anderen kunnen daar helaas geen rechten aan ontlelen. Wij gaan verder met de PVV, de heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Dank u wel voorzitter. Vernieuwend Verbinden, een toepasselijke titel want niet alleen de vorm van het nieuwe extraparlamentaire college, maar zeker ook het voorliggende collegeprogramma is zeker vernieuwend en om alle ambities, zoals deze verwoord zijn in het collegeprogramma te realiseren, is bovenal dus verbinding nodig. Verbinding tussen collegeleden, maar ook de verbinding tussen het college en de Staten en niet in de laatste plaats tussen de Statenfracties onderling. Het vraagt meer dan voorheen van Statenleden en Statenfracties om daadwerkelijk op inhoud de samenwerking te zoeken en de dialoog te voeren om het beste beleid voor ons Limburg te krijgen en verder zou ik ook de getoonde moed van de formateurs willen prijzen die het Provinciale beleid dienen en niet per se dat wat landelijk de trend zou moeten zijn. Dank

daarvoor. Kortom, het gaat om loslaten van het 'wij en zij'-denken en niet meer tot het achter de punt en de komma alles dichttimmeren. Het is verbinden in dialoog en deze aanpak is dan ook de nieuwe werkelijkheid voor Limburg en voorzitter, dit vraagt een visie en houding die de filosoof Seneca ooit heel simpel verwoordt heeft: "De werkelijkheid kun je niet veranderen, maar wel de kijk op die werkelijkheid." Laat dat nou precies zijn wat de PVV in Limburg al langere tijd uitdraagt en nastreeft en ook zal blijven doen. De PVV hoopt dan ook dat alle andere fracties hetzelfde zullen doen en de PVV is oprecht content met deze nieuwe opzet, met deze nieuwe vorm, met het extraparlamentaire karakter van het college en met de nieuwe gekozen weg voor meer samenwerking en debat en de PVV vraagt dan ook de partijen die dit nu niet onderschrijven, of zoals Seneca voorstelt, om hun kijk hierop bij te stellen.

Tegen deze achtergrond is ook een breed draagvlak onder de burgers van Limburg van belang en zoals ik al eerder in deze Staten verwoordde, geen bestuurskracht zonder burgerkracht en daarom is de PVV verheugd dat de door ons in december 2018 ingediende motie met betrekking tot het bindend referendum niet alleen wordt uitgewerkt door de Griffie, maar zelfs in het collegeprogramma is opgenomen en dat het college zich sterk maakt voor een echt referendum ook daadwerkelijk te gaan gebruiken. Combineer dit met de mogelijkheden voor inspraak voor onze burgers en straks ook het instellen van burgercommissieleden, zoals dit door de PVV in 2015 al is gevraagd, dan moet dat helemaal goed komen. De burger zit daardoor dadelijk dichterbij dan ooit op deze zaal en kan meer dan ooit in Limburg meespreken. Dus chapeau voor deze aanpak voorzitter.

De PVV kan zich in het collegeprogramma goed vinden want in het collegeprogramma staan veel thema's die rechtstreeks uit het verkiezingsprogramma of de inbreng van de PVV komen en soms nagenoeg letterlijk zijn overgenomen. Ik wil enkele daarvan kort aanhalen. In de diverse thema's van het collegeprogramma wordt door het college fors ingezet op het versterken van het midden- en kleinbedrijf (MKB), financieel, positioneel en in het kader van een leven lang leren, een mooi voorbeeld van solide PVV-standpunten. De Sociale Agenda heeft een eigenstandige positie in dit programma gekregen en voorzitter, mijn complimenten, het devies 'niet meer onderzoek, maar doorpakken en uitvoeren', zoals ik dat hier vorige week aandroeg, staat enkele dagen later al in het programma. In een extraparlamenteair college kan dat blijkbaar dus extra snel gaan. Hopelijk is dit een voorteken voor alle mooie dingen die nog gaan komen, maar de PVV zal uiteraard kritisch blijven en zich sterk maken dat bijvoorbeeld dit doorpakken in de Sociale Agenda gebeurt met partners die aan kunnen tonen de vraagstukken ook echt aan te kunnen, dat er geïnvesteerd wordt in ontwikkeling en opleiding, in doorlopende leerlijnen, een leven lang leren, en dat er niet alleen aandacht is voor universitair onderwijs, maar ook met name voor het mbo en hbo.

De voorzitter: Punt noemen we dat dan en dan is het woord aan de heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Wij hebben natuurlijk ook het programma goed gelezen en ons valt op dat op de Sociale Agenda ongeveer 1/3 van het budget wordt bezuinigd. Dus ik vraag me af hoe de PVV dan hard kan maken dat hier hard op wordt doorgepakt.

De heer Claassen (PVV): Nou, ik denk dat het er vooral om gaat dat het niet om de centen gaat, maar, als je de centen inzet, dat je ze op de juiste manier inzet en dat het dan veel meer effect kan hebben als dat je heel veel uit geld geeft die niet naar de juiste dingen gaan. Als het nu naar de juiste dingen gaat, dan kan het met minder misschien ook beter.

De heer Baneke (GroenLinks): Dus u staat eigenlijk te beweren dat de afgelopen periode het geld niet naar de juiste dingen is gegaan en dat er geen goede effecten zijn opgetreden?

De heer Claassen (PVV): Ja, dat zou dan haast uw conclusie kunnen zijn ja.

De voorzitter: Oké, dank u. De heer Kuntzelaers nog.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja voorzitter, ik hoor de heer Claassen met trots vertellen welke stukken uit het verkiezingsprogramma van de PVV zijn overgenomen in het collegeakkoord dat hier nu ligt en ik kan me voorstellen dat er ook een soort van gepaste trots is dat de fractievoorzitter en de leider van de PVV tijdens de afgelopen verkiezingen plaats zal nemen in het nieuwe college en dat is heel begrijpelijk. 1 van de meest fundamentele punten in het verkiezingsprogramma van de PVV was de harde aanpak van de islam, er stonden echt harde uitspraken over wat te doen met moskeeën, Koran en met name ook de link naar het landelijke programma dat in uw Limburgse verkiezingsprogramma staat waren heel helder verwoord. Wat verwacht u van de gedeputeerde op de Sociale Agenda met betrekking tot het realiseren van die standpunten?

De heer Claassen (PVV): Nou ja voorzitter, helemaal niks want volgens mij heeft u dan een ander programma gelezen dan wij aan u hebben voorgesteld.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Voorzitter, ik ben gefascineerd. In uw verkiezingsprogramma verwijst u letterlijk naar het overnemen van de landelijke lijn, dat staat er gewoon 1-op1 in en in de 2^e plaats, u refereert ook aan de anti-islamwetten die u in de Tweede Kamer heeft proberen in te dienen. Dat zijn stellingnames die u inneemt, neemt u daar afstand van want dat vind ik ook prima want dat zou ons een lieve deugd waard zijn als de PVV die standpunten parkeert en voor de komende periode zegt: ten behoeve van het extraparlamentaire gedachtegoed hier zetten we onze islamstandpunten even aan de kant. Dat mag, helemaal prima, maar heeft u andere verwachtingen van dit college op dit gebied?

De heer Claassen (PVV): Voorzitter, daar kan ik heel simpel over zijn. Waar u het over heeft, dat is landelijk en dat gaat de Tweede Kamer aan. Hier hebben we het over Limburg.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dat staat in uw Limburgs verkiezingsprogramma.

De heer Claassen (PVV): En wat is uw vraag dan nu?

De heer Kuntzelaers (PvdA): U stelt dat u dit soort beleid... In uw verkiezingsprogramma stelt u dat u in Limburg zaken wilt implementeren, u zegt 'ja, dat ligt landelijk', nee u zegt het in uw Limburgs verkiezingsprogramma, dat dit ook uw doelstellingen voor Limburg zijn, en ik vraag u: wat verwacht u dan van het Limburgs college op dat punt? U zegt 'ik heb geen verwachtingen meer op het gebied van de islam, ik heb daar geen standpunt meer over, dat doet nu niet meer ter zake hier in deze Provincie'. Hoor ik dat nou goed?

De heer Claassen (PVV): Zoals u het verwoordt, zo hebben wij het niet verwoord in ons verkiezingsprogramma.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Hoe heeft u het dan wel verwoord?

De heer Claassen (PVV): Dat wij ons als... In ons verkiezingsprogramma hebben we als laatste opgenomen dat we de lijn van de landelijke politiek volgen, maar dat de effecten daarvan voor de Provinciale politiek hele andere kunnen zijn. Dat is wat er staat.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Maar u volgt dus gewoon de landelijke lijn en wat verwacht u dan dat die invloed van die landelijke lijn op dit college is?

De heer Claassen (PVV): Nou ja, dat is dan te zien dadelijk aan alles wat nog komen gaat, daar kan ik nu geen uitsluitel over geven.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Oké. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg nog en dan gaan we verder.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, een ander punt, arbeidsmigratie. De PVV heeft de uitgangspuntennotitie volmondig onderschreven. Waarom heeft u dat gedaan? Want in uw verkiezingsprogramma staat daar iets heel anders.

De heer Claassen (PVV): Wat is uw vraag dan precies als er iets anders staat?

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, u bent vol lof over een extraparlamenteair college, maar vindt de fractie van de PVV nog steeds dat arbeidsmigratie aan banden moet worden gelegd?

De heer Claassen (PVV): Arbeidsmigratie is superbelangrijk.

De voorzitter: Dank u wel, we gaan verder.

De heer Claassen (PVV): Even kijken, waar waren we. Goed, ik ga naar mobiliteit. Nee, ik ga niet naar mobiliteit, ik wilde nog afsluiten, de laatste zin was... Het ging over dat mbo en hbo en voorzitter, wil ik zeggen, gelukkig wordt in het hoofdstuk Arbeidsmarkt en onderwijs een en ander geborgd met de inzet van een Limburgs Studiefonds, dat overigens ook een uitwerking is van een PVV-motie.

Dan mobiliteit. In de afgelopen periode zijn er volgens de PVV niet voldoende keuzes gemaakt op dit dossier. Projecten stapelden zich op en lijkt er onvoldoende te zijn gestuurd op prioritering, besluitvorming is over de verkiezingen heen getild. Hopelijk gaat het nieuwe college met het multimodaal mobiliteitsplan wel vanuit een onderbouwde prioritering orde op zaken stellen en er is € 100 miljoen gevonden om te investeren in mobiliteit. € 25 miljoen daarvan, uit de bereikbaarheidsmiddelen, gaat volgens het programma naar fietspaden. Als PVV willen we daar wel enkele kritische kanttekeningen plaatsen en vragen het volgende. Hoe groot is het tekort op mobiliteit tot op heden en is de ingeboekte € 100 miljoen wel voldoende? En als we kijken naar de nieuwe fietspaden die er nu zijn, neem bijvoorbeeld de fietsbrug bij Schinveld, had deze niet goedkoper kunnen zijn zonder dat vreemde kunstwerk dat daar bovenop staat? Want welk nut heeft dat kunstwerk nu dan eigenlijk en het fietspad bij Maastricht Aachen Airport (MAA) is, doordat het voor de uitrit van de terminal en de parkeerplaats ligt, een gevaarlijk stuk weg geworden, zeker als je rekening houdt met de snelle fietsen van tegenwoordig en hier recht voor de deur, bij dit prachtige Gouvernement, wie heeft daar nog niet al eens, ondanks het groene licht, op de rem moeten trappen om uit te moeten wijken voor overstekende fietsers? Voorzitter, daar liggen de ongelukken behoorlijk op de loer. Om hier een en ander te verbeteren, zou dit best in de prioritering mogen worden opgenomen. Ieder ongeluk is er een te veel en tot slot bij dat onderwerp wordt deze € 100 miljoen ook ingezet voor het wegwerken van het achterstallige onderhoud van onze wegen en Provinciale kunstwerken?

En in het collegeprogramma, wordt de zin 'aandacht hebben voor' vaak gebruikt en dat is prima als het achterliggende principe helder is. Echter, met betrekking tot de verdere uitrol van het mijnwaterproject vindt de PVV de term 'aandacht hebben voor' te vaag. Bij de verdere uitrol van het mijnwaterproject ziet de PVV liever dat de uitgangspunten haalbaar, betaalbaar en draagvlak onlosmakelijk verbonden moeten zijn met de besluitvorming hierover.

Veiligheid en Leefbaarheid. Wij lezen in het kader van veiligheid wordt gezocht naar afstemming met andere partners en dit leidt tot een Actieplan Veiligheid Limburg. Eindelijk voorzitter, eindelijk krijgt Limburg weer een beleid waarin de bestaande partners complementair worden versterkt en de PVV is hier erg blij mee. Blij met het feit dat er een gedeputeerde Veiligheid komt, overigens niet alleen in Limburg, maar er komt ook een in Brabant en wij verwachten daar ook de samenwerking wordt opgezocht, zodat daar eindelijk, door complementair beleid en samenspraak, meer verantwoordelijkheid kan worden genomen. De PVV is ook van mening dat er geen sprake kan zijn van zijsturing als er in gezamenlijkheid wordt ingezet op complementariteit. Dit is juist vernieuwend verbinden.

De gouverneur rept in zijn brief als reactie op het collegeprogramma over het belang van rolvastheid. Dit collegeprogramma schreeuwt toch juist rolvastheid van de daken? Niet in de rol van de gemeente zitten, het vaststellen van een rollendocument, geen taken van andere overheden overnemen, voorzitter, zomaar een paar voorbeelden van rolvastheid letterlijk uit het collegeprogramma.

En dan het laatste hoofdstuk, Financiën, voor de immunisatiereserve geldt voor de komende periode een harde ondergrens van € 900 miljoen. Voorzitter, dit is voor de PVV dan ook een harde grens en wij vragen dat dit beleid met betrekking tot de immunisatiereserve hard gehandhaafd blijft. De PVV gaat er ook vanuit dat de immunisatiereserve op het eind van de periode hoger uitkomt dan het startbedrag. De afgelopen periode is bewezen dat dit reëel is en dat het dus kan. Ik hoor graag de toezegging van de toekomstige gedeputeerde Financiën dat hij ook deze periode deze uitdaging oppakt en we dagen de portefeuillehouder Financiën ook uit om te beginnen met het indexeren van de immunisatiereserve om daarmee de inflatie over de komende 4 jaar te corrigeren.

Voorzitter, samenvattend is de PVV positief over dit collegeakkoord en wij wensen het nieuwe college dat vandaag benoemd gaat worden heel veel succes, verbinding, vernieuwend vermogen en vooral inhoudelijke samenwerking toe. Aan de PVV zal het in ieder geval niet liggen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Claassen. Het woord is aan de heer Heldens van de VVD. Aansluitend de heer Van Caldenberg van de SP.

De heer Heldens (VVD): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, we nemen vandaag kennis van het collegeprogramma van het straks te benoemen extraparlamenteaire college. Een bijzondere setting die we al vaak uit hebben moeten leggen en ook nog vaak uit zullen moeten leggen want heel Nederland kijkt mee voorzitter. Nee, heel Europa kijkt mee, zelfs over de grenzen kijken journalisten en andere politieke junkies met heel veel interesse mee wat wij hier in Limburg toch aan het doen zijn. Al deze mensen kijken mee hoe wij hier in Limburg werken aan bestuurlijke vernieuwing, aan vernieuwend verbinden zoals het collegeakkoord luidt.

Afgelopen weekend voorzitter was ik op het congres van de Jongerenorganisatie Vrijheid en Democratie (JOVD) en het thema was hier 'Het huis van Thorbecke'. Hier is uitgebreid gesproken en gediscussieerd over het extraparlamenteaire college van Limburg en ook hoe dit als voorbeeld zou kunnen dienen voor de landelijke politiek, maar voorzitter hoe nieuw is dit eigenlijk, doen we wel

eigenlijk iets nieuws? Voorzitter, als u het mij vraagt, is dit dé democratie die in 1848 bedoeld is door Thorbecke toen hij de Grondwet schreef. Onze goede oude vriend Thorbecke was zelfs de 1^e, maar ook de 1^e extraparlamentaire premier van ons land. Onze Grondwet kent het fenomeen partij of partijkartel, zoals de dame en heren van Forum dat noemen, helemaal niet. Onze 1^e regeringen waren extraparlamentair. Partijen voorzitter, hebben we zelf verzonnen en zijn een product van de verzuiling. Er was hier eens een tijd dat de KVP en daarna het CDA met een absolute meerderheid alles voor het zeggen had in het Limburgs Parlement en dat de VVD of de PvdA blij mocht zijn als het ergens over mee mocht praten, over andere partijen, stromingen of meningen maar te zwijgen. Nihil semper floret voorzitter, u weet vast wat dat betekent, maar vandaag voorzitter zitten we hier met 11 partijen en nog steeds zullen we deze Provincie samen moeten besturen. Dat maakt het allemaal niet makkelijker voorzitter en zoals Coldplay het zo mooi zei, 'Nobody said it was easy', maar voorzitter waarvoor staan we hier eigenlijk? Volgens de agenda mogen we vandaag kennisnemen van het collegeprogramma 2019-2023 met de naam Vernieuwend Verbinden. Ja voorzitter, we nemen er kennis van, we stellen volgens mij niets vast en constateren dat dit document an sich ook niet echt een juridische status heeft. Het is een document dat door het nog te benoemen college is opgesteld en dat is opgehangen aan de 10 uitgangspunten die in de informatiefase Statenbreed gedragen werden. Voorzitter, het mooie van deze constructie vinden we als VVD dat de zeggenschap meer dan ooit weer bij de Staten ligt. We hoeven geen rekening te houden met gevoeligheden in een coalitie, maar we kunnen ieder voorstel toetsen aan onze liberale waarden vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale gerechtigheid en rechtvaardigheid.

De voorzitter: Punt. Dan is nu het woord aan de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, vraag aan de heer Heldens of hij niet van mening is dat het akkoord dat er ligt voorgelegd moet worden aan de Staten om te zien of het op draagvlak binnen dit parlement kan rekenen?

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, dat was een optie geweest die door de formateurs geopperd had kunnen worden. Ik stel alleen vast dat op de agenda staat dat we er kennis van nemen vandaag. Wat mij betreft houden we het daarbij want, zoals u dadelijk zult horen in mijn betoog, staan er ook zaken in waar wij het als VVD niet direct mee eens zijn en u zult zo meteen horen hoe wij daarmee omgaan.

De voorzitter: De heer van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, ik vraag me af dan op basis waarvan wij straks moeten concluderen dat het programma van het college een basis heeft in deze Staten of is er toch stiekem sprake van een coalitie, weten we dat alleen niet?

De heer Heldens (VVD): Voorzitter, ik probeer volgens mij de heer Van Caldenberg net uit te leggen dat de macht bij de Staten gaat liggen de komende tijd en ik zal in mijn betoog verder uitleggen hoe wij dat als VVD zien.

Buiten onze liberale waarden voorzitter, toetsen wij dit beleid natuurlijk ook aan ons verkiezingsprogramma. Als we het ermee eens zijn, stemmen we voor, zo niet dan maken we kenbaar dat we het er niet mee eens zijn en dan kan de gedeputeerde ergens anders steun gaan zoeken voor zijn of haar voorstel en lukt dat niet, dan kan het voorstel aangepast worden aan onze wensen of we zullen het amenderen in de Staten en daarvoor een meerderheid zoeken. Het is een heerlijk duaal systeem voorzitter, iedere partij kan zijn eigen identiteit houden en dat maakt het ook voor de kiezer

extra duidelijk waar die partijen nou eigenlijk voor staan. Makkelijker zal het inderdaad niet worden, maar ja, ik vind het wel leuker. Persoonlijk vind ik deze constructie een feest voor de democratie, maar natuurlijk zal deze constructie soms ook incasservermogen vereisen en andere partijen die elkaar vinden en wij als VVD misschien wel eens achter het net zullen vissen. Het zal slikken zijn, maar soms ook schrikken want de raarste meerderheden kunnen gevonden worden, noem het gelegenheidscoalities of gewoon democratische meerderheden die door de kiezer zo bepaald zijn. Belangrijk vinden we in elk geval dat we elkaar vinden op inhoud, dat we respect hebben voor elkaar en dat we niemand maar dan ook niemand uitsluiten in deze zaal.

Maar dan toch even onze reflectie op de inhoud van dit voorstel voorzitter, de heer Van Caldenberg vroeg er zojuist al naar.

De voorzitter: Even een interruptie van de heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Ik had daar wel een vraag over inderdaad, dank u wel voorzitter. Stel dat er een besluit wordt genomen dat de VVD niet welgevallig is, hoe zit dat dan met de vertegenwoordiging van de VVD in het college van Gedeputeerde Staten? Gaat u die dan ook terechtwijzen of acht u dat een geheel separaat persoon die niet aan de VVD gebonden is?

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, volgens mij hebben we hier een duaal systeem, dus als de Staten in meerderheid iets beslissen, dan zullen we ons daarbij neer moeten leggen en dan moet de gedeputeerde dat ook maar gewoon slikken.

De heer Baneke (GroenLinks): En als de gedeputeerde dat niet slikt en zich terugtrekt uit het college, is de VVD nog steeds zo'n voorstander van dit experiment dan?

De heer Heldens (VVD): Dat zullen we op dat moment bekijken. Ik hoop niet dat dat aan de orde zal zijn, maar ja als een gedeputeerde ergens niet mee kan leven dan staat het hem vrij om een andere baan te zoeken, dat is overal zo.

De voorzitter: Ja, u kunt verder.

De heer Heldens (VVD): Goed voorzitter, als VVD zien we een aantal punten in het programma staan waar we vanzelfsprekend erg blij mee zijn, punten die ook in ons verkiezingsprogramma stonden. Neem nou bijvoorbeeld de bevrozing van de opcenten voor de komende 2 jaar, daar hameren we als VVD al jaren op en we zorgen er in Limburg ook al jaren voor dat de wegenbelasting niet stijgt. Ook is het college voornemens om fors te investeren in ons wegennet, daar zijn wij zeer gelukkig mee voorzitter, maar voorzitter er staat ook een aantal bijzondere punten in dit collegeprogramma. Denk maar eens aan het planten van 1 miljoen bomen in de komende 2 collegeperiodes. Hebben de wijze dame en heren hier ook eens goed aan gerekend? Als je gaat tellen met 150 volwassen bomen per hectare, volwassen bomen die de ruimte krijgen, heb je maar liefst 6666 hectare grond nodig om deze bomen kwijt te krijgen. Met een grondprijs van ongeveer € 60.000,00 per hectare praten we alleen voor de grondverwerving al over € 400 miljoen. Waar komt dit geld vandaan, gaat het college soms geldbomen planten? En waar komt deze grond vandaan? Wat ons betreft mag er geen goede landbouwgrond aan verloren gaan, die is al schaars genoeg en van groot belang voor onze economie en voedselproductie. Ik herinner u voor het gemak even aan het Verdrag van Roermond. Maar goed voorzitter, zoals ik al zei is deze uitwerking van het college en zullen de Staten uiteindelijk de kaders opleggen waarin het mag handelen.

Dan toch even terug naar het document als geheel voorzitter. Wij vragen ons af met dit brede document, waar ontwikkelen we ons naartoe, welke stip zetten we aan de horizon? Wat de VVD betreft komt hier nog een betere visie op, een scherpere visie. Hier willen wij als Staten graag over meedenken of beter gezegd die wij als Staten willen bepalen want voorzitter, de zeggenschap in een duaal systeem die ligt bij ons, bij het parlement.

Zaken waar wij deze collegeperiode nog veel aandacht aan zullen besteden, zijn de economie, de arbeidsmarkt en het onderwijs. Het is onze taak als Provincie om te zorgen voor een vitale economie en deze te behoeden voor werkloosheid, een provincie waarin we kennis delen en van elkaar leren. Daar moet de Provincie wat ons betreft de regie in nemen. Mens en computer zullen de komende jaren steeds meer met elkaar moeten gaan samenwerken. Computers zijn hier al klaar voor voorzitter, maar de mens zullen we moeten voorbereiden, moeten investeren in banen voor de toekomst in de techniek, de zorg, de industrie, maar ook in de bouw want niet alles kan met een computer. Een muur metsel je nog steeds met de hand, maar we kunnen wel investeren in innovatieve methoden om onze steeds schaarser wordende vakmensen efficiënt, effectief en concurrerend hun prachtige vak uit te kunnen laten oefenen en ook de landbouw zal onze support hard nodig hebben. We lezen en horen overal dat de landbouw een belangrijke sector is voor onze economie, voor het natuurbeheer en voor onze voedselvoorziening en tegelijkertijd horen we 100.000 bezwaren over de werkwijze van de meest innovatieve boeren ter wereld. Ja voorzitter, iedereen zal zijn bijdrage moeten leveren aan de transities waar we de komende jaren voor staan, maar denk niet alleen als overheid, denk ook als ondernemer, als we maatregelen moeten gaan bedenken. Zo zijn zonneweides hartstikke leuk voor de energievoorziening, bomen hartstikke mooi voor de natuur en CO₂-compensatie, maar pak onze boeren niet alle grond af om hun, maar ook onze boterham te verdienen en produceren. Daar zullen we voor waken voorzitter en daar zullen we het college ook op controleren.

En waar we verder aandacht voor zullen hebben voorzitter, zijn de kerntaken van onze Provincie. Wat ons betreft is het grijze gebied tussen taken van de Provincie en gemeenten veel te groot. Staatsrechtelijk gezien heeft de Provincie maar weinig wettelijke kerntaken, maar voorzitter omdat we zo'n rijke Provincie zijn, lijkt het wel alsof we ons met steeds meer zaken gaan bemoeien. Af en toe heb ik het gevoel dat de bronsgroene eikenbomen tot in de hemel groeien. Als de Provincie maar met een zak met geld komt, dan mogen we meepraten. Voorzitter, als VVD zullen wij er in de komende collegeperiode voor waken dat het college zuinig omgaat met ons belastinggeld en dat we geen pinautomaat worden voor allerlei projecten die niet des Provincies zijn, maar nog een gat in de begroting hebben. Waar we wel voor staan, is het investeren in onze economie, infrastructuur, werkgelegenheid en cultuur.

De voorzitter: De heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u. U had de beeldspraak van bronsgroene eikenbomen die tot in de hemel groeien. Als er nou een bedreigende processierups opdoemt, die die bomen wil aanvreten, bent u dan wel genegen om als Provincie die processierups te gaan bestrijden? Dat is wel de taak van de Provincie om het totale geheel tot wasdom te brengen dunkt mij.

De heer Heldens (VVD): En hebt u het dan over natuurbeheer of puur over het bestrijden van die rups?

De heer Baneke (GroenLinks): Nee integraal, het was een metafoor.

De heer Heldens (VVD): Het was een metafoor. Nou ja, dat is volgens mij een taak van de gemeente allereerst en dat is dan wel weer beeldend voor dit voorbeeld.

De heer Baneke (GroenLinks): Maar u heeft gezegd: wij vinden als VVD het wel een taak om de Provincie als geheel groter te maken, beter te doen functioneren zonder op het grondgebied van de gemeente te gaan zitten, op de legitimiteit van de gemeente.

De heer Heldens (VVD): Dat hebt u goed begrepen.

De heer Baneke (GroenLinks): Mijn vraag is dan: wilt u die taak ook daadwerkelijk pakken want ik hoor alleen nog maar terugtrekkende bewegingen.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, het zal de heer Baneke niet verbazen dat wij als VVD staan voor een kleine overheid en dat wij alleen daar de regie zullen nemen waar dat ook echt wenselijk is en zaken die niet des Provincies zijn, die des gemeentes zijn en projecten die een gat in de begroting hebben, maar niet direct onze kerntaak zijn, daar zullen wij heel kritisch op zijn en dat kan wat ons betreft best wat minder.

De heer Baneke (GroenLinks): Maar de VVD heeft de afgelopen collegeperiode toch ook welwillend geparticipeerd in bijvoorbeeld de Sociale Agenda die eigenlijk geen kerntaak van de Provincie is. Hoe staat u daar dan in?

De heer Heldens (VVD): Nou voorzitter, daar gaan we wij het college de komende periode heel kritisch op controleren. Het college zal met voorstellen naar de Staten moeten komen en die zullen wij daaraan toetsen.

De voorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Via de voorzitter, is mijnheer Heldens zich bewust van de massale eikenboomsterfte in Limburg, ook gerelateerd aan de stikstofdepositie en vindt u het ook belangrijk dan om die oorzaak terug te draaien, vindt u dat een taak van de Provincie?

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, ik denk als wij over gemeentegrenzen massale bomensterfte hebben, en dat zullen we ongetwijfeld nog ergens in een rapportage gaan lezen de komende tijd, dan is natuurbeheer inderdaad 1 van de taken van de Provincie en dan moeten we ervoor zorgen dat niet al onze bomen om gaan vallen natuurlijk. Dus in die zin willen wij daar zeker aan meewerken, dat dat overeind blijft.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): En ik zou dan ook nog graag een reactie hebben over een aanpak bij de bron. Vindt u dat we gewoon compenserende maatregelen moeten treffen of vindt u dat de oorzaak bij de bron moet worden aangepakt?

De heer Heldens (VVD): Dat hangt van het geval af.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan verder.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, ik vervolg mijn betoog, ik heb nog een paar regels. Zoals ik al zei, waar we wel voor staan is investeren in onze economie, infrastructuur, werkgelegenheid en cultuur en daarmee voorzitter sluit ik deze beschouwing af. Wij staan als VVD kritisch, maar positief achter dit nieuwe college en hebben er ongelooflijk veel zin in om onze taak als volksvertegenwoordigers van Limburg uit te gaan voeren. Wij wensen het college heel veel succes toe bij het besturen van onze mooie provincie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Heldens en voor de mensen die niet weten wat 'Nihil semper floret' betekent, dat betekent 'Niets bloeit voor eeuwig'. Als u dat nou geweten had, hadden we mooie interrupties gehad zou ik bijna zeggen. Overigens moeten we opletten met het gebruik van Latijn in de politiek, dat moet ik er even bijzeggen, dat terzijde. We gaan verder met de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): 'Psst, psst', dat zei het meisje tegen de jongen die smoorverliefd op haar was. 'Je mag het tegen niemand zeggen dat we samen zijn want anders proberen ze er een stokje voor te steken, maar ik hou wel echt van je' zei het meisje. De jongen besloot niks te zeggen, tegen niemand, omdat hij zo graag bij haar wilde zijn. Hij kon zijn geluk immers niet op, maar naarmate de weken verstreken, begon het meisje steeds meer van de jongen te vragen. Hij moest steeds vaker dingen doen waar hij niet achter stond, alleen maar om bij haar te kunnen zijn. Zelfs het afstand nemen van zijn eigen vrienden. De jongen werd steeds ongelukkiger en hij zag het meisje ook niet zo vaak. Hij had alles opgegeven voor haar en hij voelde nog steeds de hoop dat hij ooit samen met zijn grote liefde zou zijn. Voorzitter, op een dag spatte die droom op brute wijze uiteen. De jongen kwam thuis en trof daar het meisje aan met een ander. De jongen was woest en sprak haar hierop aan. 'Ik hou van je, echt waar', zei het meisje, 'maar ook van al die anderen. Af en toe heb ik gewoon de behoefte aan wisselende meerderheden'. Voorzitter, compleet vernederd verliet de jongen de kamer en besloot weg te gaan.

Dames en heren, het extraparlamentaire college, een staatkundig rookgordijn dat door de heer Koopmans is opgetrokken om de achterban van het CDA om de tuin te leiden, dat zij een coalitie aangaan met PVV en Forum. Dat is natuurlijk faliekant mislukt, lees de bijdragen van de heer Amhaouch en de heer Ensberg en deze week kraaide de heer Baudet victorie in de achtertuin van de heer Burlet over het feit dat Forum ging meebesturen in Limburg. Het rookgordijn van de heer Koopmans is faliekant mislukt, niemand trapt erin. De heer Koopmans is samen met mevrouw Straus allereerst aan de slag gegaan om zelf mensen te zoeken die gedeputeerde moesten worden alvorens er over de inhoud tot overeenstemming zou worden gekomen. Ook hier ging het dus eerst over de baantjes en naderhand pas over de koers van Limburg.

En dan over die inhoud, daar mogen we vandaag niet eens over stemmen. Het parlement wordt op deze wijze volledig buitenspel gezet als het gaat over inhoudelijke koers van Limburg. Daar is niks vernieuwends aan, eerder een voortzetting van de oude CDA-machtspolitiek. Daar is niks extraparllementairs aan, dat is eerder extradictatoriaal. Nog voordat Forum voor Democratie heeft plaatsgenomen in de collegebanken, maken ze al onderdeel uit van het partijkartel. Ga je dan kijken naar de inhoud van dat collegeprogramma, dan valt een aantal zaken op. De PVV heeft alles gedaan voor de zetel van de heer Housmans, standpunten over, en hebben het zojuist gehoord, over arbeidsmigratie, over referenda, over de Sociale Agenda, die worden aan de kant gezet, maar het doel is bereikt, de heer Housmans mag straks daar plaatsnemen. En dan Forum. Het enige wat Forum lijkt te hebben binnengehaald is het organiseren van een referendum, correctief en bindend, en dat lijkt heel mooi want inhoudelijk zijn wij het daar hartstikke mee eens, maar dat lijkt heel mooi want beste mensen van Forum, u zit er misschien nog niet zo lang, maar u bent blij gemaakt met een dooie mus want net zoals toen Statenlid Koopmans de Referendumverordening hier in deze Staten

indiende, waren de criteria toen onmogelijk om aan te voldoen en die criteria, om daaraan te voldoen en daadwerkelijk een referendum te houden, zijn ook nu onmogelijk en dus kraait u victorie, maar ik ga u voorspellen dat binnen nu en 4 jaar er in deze provincie helaas geen referendum zal komen omdat er geen enkel voorstel is dat aan de criteria die u onderschrijft voldoet. Voorzitter, getekend bij het kruisje, alles weggegeven en dan nog mogen beide partijen er niet eens echt bij horen. Geen coalitie, wat een vernedering.

Voorzitter tot slot, de publicatie van vandaag in de NRC en in De Limburger over politieke benoemingen. In het collegeprogramma komt het woord 'integriteit' niet voor zoals onze gouverneur terecht de Staten voor waarschuwd. We zijn ons dan ook rot geschrokken over de aard en de omvang van de benoemingen die hier staan en wellicht, ja misschien niet verbazingwekkend, maar ook rot geschrokken van het gemak waarmee diverse CDA'ers hier openlijk over spreken, alsof het de normaalste zaak van de wereld is. Ongeloof overheerst in onze fractie, hoe is het mogelijk? Termen in de krant als 'vriendenrepubliek' en 'Limbabwe' komen weer bovendrijven. Wij hadden de hoop dat we daar ver afstand van hadden genomen en dat we dat ver achter ons hadden gelaten, maar als we de krant moeten geloven, is dat aan de orde van de dag. Voorzitter, wat ons betreft moet de onderste steen boven. De Staten zijn dus daarom nu aan zet, zeker in deze bijzondere extraparlamentaire constructie hebben wij als Staten extra verantwoordelijkheid om onze controlerende taak uit te voeren. Voorzitter en daarom zullen we dadelijk een motie indienen, gesteund door een aantal andere partijen om een parlementaire enquête te houden over de ontwikkelingen die er nu zijn gekomen. Voorzitter, dat was het in 1^e termijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Caldenberg. Het woord is aan de heer Baneke van GroenLinks. Aansluitend de heer Kuntzelaers van de PvdA.

De heer Baneke (GroenLinks): Voorzitter, Statenleden. Knetterrechts met een schaamlapje, 1 van de kwalificaties die we over het Limburgs experiment in de media kunnen aantreffen. Een kwalificatie op kruishoogte want daar bevinden zich schaamlapjes doorgaans en hoe we dan de andere kwalificaties, 'knetterrechts met discodip' en 'rariteitenkabinet' anatomisch op kruishoogte moeten interpreteren, laat ik graag aan de verbeelding van de verzamelde Statenleden en ook wellicht aan de aanwezige pers over. Duidelijk is in ieder geval dat lang niet iedereen het eens is met de beweging die de Provincie nu maakt, een extraparlamentair college. Toen dat idee in het proces werd geopperd door de informateurs, vonden wij als GroenLinks het een voorstel dat best het overwegen waard was. Dat hebben we ook gedaan met als uitkomst dat we 2 zaken duidelijk geregeld wilden hebben: de procedure voor gedeputeerden met alleen externe kandidaten en het vaststellen van het programma. Wat betreft de keuze van de gedeputeerden wilde GroenLinks mensen die losstonden van de partijen zoals vertegenwoordigd in deze Staten. In onze optiek blijft er anders altijd een directe lijn tussen college en een selecte groep partijen, terwijl anderen zijn uitgesloten en het vaststellen van het programma vinden wij ook een zaak die past binnen de kaderstellende rol van de Staten. We vinden het als GroenLinks namelijk geen goed idee om als Staten bij voorbaat 2 van onze 3 taken uit handen te geven: de kaderstellende rol en het budgetrecht. Wanneer we ons conformeren aan het programma dat door het college wordt opgesteld, waar de Staten geen inspraak in hebben, laat staan dat we het vaststellen en de financiering ook bij voorbaat door het college wordt afgetikt zonder inspraak, dan laten we ons vreselijk inperken in onze bevoegdheden want hoewel het wordt voorgesteld als extraparlamentair, leunt dit college op een ruime rechtse meerderheid in de Staten en zal men dus acteren als een parlementair college, maar dan zonder vastgesteld coalitieprogramma, maar waarbij partijen die de gedeputeerden leveren zich wel conformeren aan het collegeprogramma, zodat er via een omweg een coalitieprogramma is dat zonder tussenkomst van de Staten wordt vastgesteld. Nogmaals, GroenLinks vindt het een slecht idee om dat toe te staan.

Voorzitter, het proces waarvan deze vergadering vandaag hoogstwaarschijnlijk het sluitstuk is, werd na de verkiezingen ingezet met een verkennend traject. Alle partijen die verkiezingswinst hadden geboekt, hebben samen met het CDA hun verschillende standpunten voor het voetlicht gebracht en vergeleken. Ook met de andere partijen is gesproken tijdens de pre-informatie-, de informatie- en de formatiefase. Dit leverde een breed gedeeld uitgangspuntendocument op, het is al eerder gememoreerd, dat de basis kon zijn voor het verdere proces, maar wel nader uitgewerkt diende te worden in de formatiefase. GroenLinks heeft in het hele informatieproces vol overtuiging geparticipeerd, we waren en zijn ervan overtuigd dat Limburg een goed Provinciebestuur verdient en dat GroenLinks daar haar bijdrage aan kan leveren, maar om te komen tot een stabiel en daadkrachtig bestuur spelen er meer zaken dan alleen enthousiasme. Realiteitszin gekoppeld aan reflectie dienen ook hun plek te hebben. Het is daarom dat we na lang intern beraad hebben besloten dat een combinatie van GroenLinks met de PVV dan wel Forum geen goede keuze was en dat was niet omdat we partijen uitsluiten, laat dat duidelijk zijn. Wij waren bereid om over onze schaduw heen te stappen als dat een goed bestuur had opgeleverd. Dat is een andere insteek dan bijvoorbeeld het CDA en VVD hadden, die wel bij voorbaat een mogelijke coalitie uitsloten omdat die te weinig zetels in de Staten zou hebben. Daar ging het niet om de inhoud, maar om het getal. GroenLinks heeft naar de inhoud gekeken en komt tot de conclusie dat het criterium stabiel niet kon worden bereikt omdat we op termijn toch onoverkomelijke conflicten zagen opdoemen in het samenwerkingsverband gezien de zeer verschillende visies tussen ons als GroenLinks en partijen als PVV en Forum.

Voorzitter, ik stipte het daarnet al even aan, er is nog steeds een mogelijkheid om een reguliere coalitie vanuit liberaal-christelijk en links te vormen die kan bogen op een Statenmeerderheid. Het feit dat die optie niet noemenswaardig is onderzocht in de informatiefase geeft voor GroenLinks aan dat de uitkomst van een knetterrechts college wellicht niet de 1^e, maar dan zeker wel de 2^e voorkeur was van zowel CDA als VVD en laten we eerlijk zijn, Limburg heeft in maart knetterrechts gekozen. Dat is een feit, maar waarom dan niet gewoon een coalitie CDA, VVD, PVV, Forum geformeerd, vanwaar die koudwatervrees? De omtrekkende beweging met een extraparlamenteair experiment probeert toch te verhullen wat in de praktijk gaat blijken. GroenLinks vindt dat er gewoon klare taal gesproken kan worden zonder rookgordijnen op te werpen en zonder goed gezochte en geraffineerd gevonden bliksemafleiders in de heer Drippy en mevrouw Brugman. Voorzitter, de formateurs hebben met de keuzes van de kandidaat-gedeputeerden gewoon binnen de partijlijnen gekleurd. Niks vernieuwende bestuurders, gewoon kandidaten zoals die van de partijen werden aangedragen.

Een apart hoofdstuk in dit verhaal is het achter de rug van de progressieve partijen om benaderen van de kandidaten om toch enigszins een legitimatie te zoeken voor het extraparlamenteair verhaal. Naar blijkt, hebben vele personen die benaderd zijn, geweigerd totdat in de persoon van mevrouw Brugman wel iemand gevonden is die zich voor het karretje wilde laten spannen. U kunt zich voorstellen dat wij daar als GroenLinks niet gelukkig mee zijn, niet met de genomen stap, maar zeker niet met de manier waarop. GroenLinks benadrukt ook vandaag nogmaals dat het presenteren van mevrouw Brugman als kandidaat-gedeputeerde van GroenLinks niet correct is. Zij heeft deze stap op persoonlijke titel gezet en heeft inmiddels via uitingen in de media impliciet toegegeven dat dit niet verenigbaar is met haar partijlidmaatschap van GroenLinks. GroenLinks steunt immers dit extraparlamenteaire experiment niet en waar we als GroenLinks zeker niet gelukkig mee zijn, is de dubieuze rol die de formateurs in dezen hebben gespeeld. In een gezamenlijke bijeenkomst op 3 juni tijdens het formatieproces hebben D66, PvdA en GroenLinks aangegeven dat de goede sfeer in de Staten niet bezoedeld diende te worden door het actief werven van kandidaat-gedeputeerden uit de respectievelijke achterbannen. Op dat moment wisten de formateurs al dat de gesprekken liepen met mevrouw Brugman, toch is er in die vergadering niet op de opmerking van de 3 partijen gereageerd door de formateurs. Deze gang van

zaken werd in ieder geval binnen de GroenLinksachterban gekwalificeerd in termen die ik in deze zaal niet zal herhalen, maar waarvan de mildste begint met 'achter' en eindigt met 'baks'.

Voorzitter, de afgelopen weken is duidelijk geworden dat het geen goed idee is om de mogelijke resultaten in de toekomst te verrekenen met de opgaven in het heden. Het stikstofbeleid dat door de Raad van State is vernietigd, kwam uit dezelfde hoge hoed als die van dit extraparlamentaire experiment, de hoge hoed van de heer Koopmans. De vernietiging van het stikstofbeleid laat het land in rokende puinhopen achter met een overheid die niet weet hoe het probleem aangepakt moet worden. GroenLinks staat er klaar voor om in Limburg na de mislukking van het extraparlamentaire verhaal de Provinciale rokende puinhopen aan te pakken. Wij blijven van mening dat dit experiment geen lang leven is beschoren. De enige vraag die ons oprecht resteert, is hoe lang dit gaat duren.

Voorzitter dan nog kort over het collegeprogramma. We kunnen dit op iedere pagina gaan bekritisieren want dat is feitelijk vanuit onze programmapunten en idealen mogelijk. Ons grootste bezwaar is dat dit college weer nieuwe visies wil gaan ontwikkelen. Dat moet ook wel want er zijn geen kaders vanuit de Staten meegegeven, het college weet dus ook nog niet welke kant men echt op wil. Dus 3 maanden na de verkiezingen is de richting nog niet duidelijk. GroenLinks vindt dit een Provinciebestuur onwaardig. Met geld blijkt, als snoepgoed om bepaalde monden te stillen, gestrooid te worden, maar is veelal too little, too late en waar het precies aan wordt uitgegeven, is ook vooral nog onduidelijk. Als wij dit programma qua echte inhoud moeten beoordelen, raken we toch redelijk bedroefd, van linkse signatuur is nauwelijks iets over, de strategische Sociale Agenda van Limburg, ik noemde het al in de interpellatie, krijgt deze nieuwe Statenperiode namelijk 37,5% minder budget. Ik kan dan ook afronden dat wij dit experiment niet steunen en vol vanuit onze GroenLinksidealen en -standpunten gaan trachten Limburg alsnog groener en socialer te maken. Ik dank u zeer.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Baneke. Het woord is nu aan de heer Kuntzelaers van de PvdA.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Collega's, 'positief begin!' staat er bij mij vooraan mijn spreektekst. Nou ja, laten we daar dan maar mee beginnen. Veel goed beleid uit de vorige periode wordt voortgezet en cultuur krijgt er flink wat geld bij. Tot zover want toen kwamen de appjes binnen met de krantenartikelen van de afgelopen avond en viel vanochtend de krant op de mat en daarin stonden ze dan, de termen die we zo vakkundig proberen uit te bannen in deze Provincie. Daar stonden ze weer integriteit, Limburg, op de verkeerde manier in de verkeerde combinatie bij elkaar, de vriendenrepubliek, Sicilië aan de Maas, het was allemaal weer terug en dat nadat we 3 jaar geleden hier in de Staten een hele heftige discussie gehad hebben over het benoemingenbeleid, een duidelijk signaal hebben gegeven aan het college, transparantie, eerlijkheid, openheid over processen en procedures om mensen hier te benoemen in dit pand. Het belang van Limburg bij het vinden van de beste kandidaat voor een functie moet vooropstaan en dat betekent inderdaad niet dat dat nooit iemand kan zijn met een politieke achtergrond, maar aan de andere kant, het kan ook niet zo zijn dat dat in Limburg 3, 4 keer zoveel is dan in alle andere Provincies, dan wordt er moedwillig gezocht naar mensen met een politieke achtergrond. Het kan ook niet zo zijn dat wij meer budget uitgeven aan zulke ambtsdragers dan alle 11 Provincies bij elkaar, onbestaanbaar en toen diende ik een motie in, 3 jaar geleden, om dat aan te pakken en om daarmee aan de slag te gaan en ik las in een quote van de heren Koopmans en onze gouverneur in het artikel dat ik las 'maar daar heeft u niet toe opgeroepen, u heeft niet opgeroepen om die sollicitatieprocedures openbaar te maken en transparanter'. Het staat wel degelijk in het dictum van die motie en het feit dat u dat niet heeft opgepakt, dat signaal niet heeft geproefd, resulteert in het feit dat wij vandaag in de krant lezen dat Limburg weer de vriendenrepubliek is of misschien nog steeds. Om een quote van ex-gedeputeerde Ger Driessen te

gebruiken, 'Ik zag dat die andere ex-gedeputeerden zulke leuke baantjes hadden en dat wilde ik ook wel, dus belde ik even op' en de vraag is natuurlijk: maar wat doet deze discussie nou hier in deze zaal terwijl we spreken over het nieuwe college want dat is natuurlijk de vraag en misschien heeft dit nieuwe experiment, of wat het dan ook is, in ieder geval geleerd, hebben we een nieuw college straks met nieuwe mores en heeft dat de oude mores weggezet, maar... en dan moeten we toch concluderen dat dat niet het geval is want ik neem u graag mee naar, pagina 16, de 1^e bullet in het collegeakkoord waarin alvast de vlucht naar voren is genomen, waarschijnlijk van een gedeputeerde die al geïnterviewd was voor een stuk in de krant: wij achten het hierbij noodzakelijk om gebruik te maken van de ervaring en het netwerk die mensen in de politieke en maatschappelijke wereld hun sporen hebben verdiend. Mensen plaatsen op posities hier in de Provincie, dames en heren, het is niet alleen oud beleid, maar het is ook nieuw beleid en ik ben ook wel geschokt dat partijen die de mond vol hebben van het partijkartel hierachter staan. Dat kan niet en ik hoop dan ook van harte dat de motie die wij straks indienen, die oproept om hier vanaf nu ook echt een einde aan te maken, en ik hoop dat het nieuwe college die bal oppakt, dat dat zo extraparlamentair als het maar zijn kan, gesteund gaat worden.

Goed, dan nu naar het proces van de formatie. Het mag natuurlijk geen verrassing zijn dat de PvdA inhoudelijk op het gebied van duurzaamheid en klimaat en energiebeleid verschilt met bijvoorbeeld Forum voor Democratie. De bijdrage van de heer Van der Sande goed beluisterend, zie ik daar een principieel verschil van inzicht van hoe klimaatverandering tot stand komt en misschien ook wel de urgentie waarmee we het aan moeten pakken en dat was voor de PvdA de reden om te zeggen: als dit het grootste dossier is dat we de komende periode met elkaar moeten tackelen, dan moeten wij als partijen elkaar in de Statenzaal zeker goed bevragen en bediscussiëren, maar ik denk niet dat wij samen in een college beleid moeten gaan maken want daar voorzien wij een, ja niet al te succesvolle samenwerking.

De voorzitter: Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, een vraag aan de heer Kuntzelaers. De PvdA heeft net als alle andere partijen, de uitgangspunten onderschreven en bij uitgangspunt nummer 6 staat onderaan, daar gaat het over die samenwerking, met name met betrekking tot die energietransitie: wij erkennen dat mensen vanuit verschillende uitgangspunten en opvattingen meewerken aan een innovatief energietransitiebeleid, welke onze economische structuur versterkt en ons minder afhankelijk maakt van fossiele brandstoffen. Daar hebben we toch overeenstemming over, daarop kunt u toch een partij niet uitsluiten?

De heer Kuntzelaers (PvdA): Nee, zeker. Ik sluit op basis daarvan ook niet uit, maar wat daaruit voortkwam, en dat kwam nadat we dit getekend hebben en die vragen stelden we elkaar toen, wat betekent dat dan voor het tempo waarin u de zaken wilt uitvoeren, wat betekent dat voor de invulling die je aan je klimaatbeleid gaat geven? En toen kwamen we gewoon simpel tot de conclusie: wij willen voortvarend aan de slag, wij willen aan de slag met een krachtig klimaatbeleid en Forum voor Democratie gaat met de handrem erop wandelen en wat schokkend is, is dat op het gebied van duurzaamheid uitgerekend Forum voor Democratie aan de lat staat dadelijk. Dus niet alleen heeft u ervoor gekozen om samen te werken in een collegeverband met Forum voor Democratie, maar ook nog eens heeft u hen de verantwoordelijkheid gegeven om het duurzaamheidsbeleid van onze Provincie uit te voeren en ik betreur het dat het CDA zich schaart achter de gedachten van het duurzaamheidsbeleid van Forum voor Democratie. Uw verkiezingsprogramma was progressief, vooruitstrevend op het gebied van klimaat en het stelt dan ook teleur dat straks een gedeputeerde

geïnstalleerd wordt die daar haaks op staat qua idealen, althans in de verkiezingsperiode want nu is alles extraparlamentair en telt niets van wat daarvoor was.

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, ja het stelt mij teleur dat de heer Kuntzelaers nu zegt dat wij als CDA dat zouden steunen, dat wij iemand daarachter scharen of die portefeuille hebben toegekend. Het CDA, in de zin van mijn fractie heeft daar niets in gedaan, dat is extraparlamentair dat zou u ondertussen ook moeten weten.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ik hoop van harte dat u dan tegen stemt.

Mevrouw Werrij (CDA): Wat ik graag nog zou willen vragen aan de heer Kuntzelaers, de heer Kuntzelaers heeft er kennis van genomen dat Forum voor Democratie heeft gezegd in die gesprekken 'Wij houden ons aan de wet en de wettelijk opgaben die ons worden opgelegd'. Is dat dan niet voldoende voor de PvdA?

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ik wil graag de 1^e partij horen die zegt: wij houden ons niet aan de wet.

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, dat vraag ik niet. U zegt 'Wij willen tempo maken', wij hebben dadelijk te maken met nationale doelstellingen, dat is de wet en alle partijen hebben gezegd 'Wij houden ons daaraan', dan is de vraag aan de PvdA; is dat dan voor de PvdA niet voldoende voor een samenwerking?

De heer Kuntzelaers (PvdA): Nee natuurlijk niet, het minimale uitgangspunt in deze samenwerking met zijn allen is natuurlijk altijd dat je je aan de wet houdt. Dat is minimaal überhaupt om hier met elkaar te kunnen functioneren. Ik verwacht namelijk meer dan je alleen aan de wet houden, ik verwacht namelijk ambitie, ik verwacht goed en doordacht klimaatbeleid op basis van een vooruitstrevende agenda en die omarmt u niet en daar gaat het mis.

Mevrouw Werrij (CDA): Ja voorzitter, volgens mij is dat een suggestie die niet waar is en ik ga er ook van uit dat daar in de 2^e termijn nog een keer op gereageerd wordt, maar wij maken afspraken, we hebben hier uitgangspunten ondertekend waarin staat dat iedereen er vanuit verschillende opvattingen in zit, dat mag, en dat we ons met elkaar aan de wet houden en dat wil niet zeggen dat je niet ambitieus kunt zijn vanuit andere inzichten.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Maar ik mag toch meer vragen dan alleen dat uitgangspunt? U heeft de minimale uitgangspunten bij elkaar gevoegd, dat klopt, staan wij ook achter, dat onderschrijf ik ook echt, maar dat betekent niet dat wij niet ambitieuzer kunnen zijn in een toekomstige samenwerking. Dit was de basis, maar wij wilden meer, wij wilden krachtiger beleid dan alleen maar deze punten. Dat is natuurlijk het fundamentele verschil tussen u en de PvdA.

Goed, dat was alleen klimaat. Toen kwam er een PVV-gedeputeerde van diversiteit. Dat was nog ingewikkelder moet ik heel eerlijk toegeven en hij is extraparlamentair, ik ga het maar vast zeggen, maar hij was wel de lijsttrekker van de PVV gedurende de verkiezingen, dat u vooral niet in verwarring raakt en dat was dus dezelfde partij die zei dat, en ik lees het even voor, er een subsidiestop moest komen op multiculturele instellingen of samenwerkingsverbanden en laat nu uitgerekend de PVV-gedeputeerde verantwoordelijkheid worden voor maatschappelijke organisaties en laat nu uitgerekend die gedeputeerde straks met het Provinciaal Platform voor Diversiteit (PPD) moeten samenwerken, het platform voor diversiteit hier in de provincie, waaraan juist die groepen, die multiculturele samenleving gebonden zijn en u zei dat u die subsidie wilde stoppen in uw verkiezingsprogramma en

ik ben heel benieuwd wat dat dan gaat betekenen vanuit het extraparlamentaire gedachtegoed. Komt er nu een voorstel om een stop op subsidie voor de diversiteits maatschappelijke organisatie of niet? Wij zijn heel nieuwsgierig, maar dit soort keuzes toevertrouwen aan de PVV maakt dat de PvdA niet kan samenwerken in een dergelijke constructie en dat is niet erg, dat doet niks af aan persoonlijke verhoudingen, maar het fundamentele verschil van inzicht tussen de PvdA en de PVV maakt dat wij hierin niet kunnen meegaan.

Dan het proces extraparlamentair. Je kunt iets een naam geven, maar dat betekent nog niet dat het dat is. Je kunt een sticker plakken 'extraparlamentair', maar dat maakt het nog niet extraparlamentair. Dat wordt pas bewezen door gedrag, acties en die verantwoordelijkheid om aan te tonen dat dit een extraparlamentair construct is, die bewijslast ligt enerzijds bij het college door niet continu lijntjes te hebben met hun eigen fractievoorzitters en alles alvast van tevoren te sonderen om hier successen te behalen in de Staten en een andere verantwoordelijkheid ligt bij de fracties. Met name bij de fracties die dit extraparlamentaire experiment gaan steunen want er zijn er een hoop die dat niet doen. Aan de fracties van de PVV, CDA, Forum voor Democratie en de VVD is het om aan te tonen dat jullie voor wisselende meerderheden gaan, elkaar de maat durven nemen, te breken met deze viereenheid die eigenlijk een coalitie is, die misschien op zoek gaat naar steun bij de oppositie. Het is aan jullie om met elkaar te clashen, om met elkaar van mening te verschillen om aan te tonen dat er hier een extraparlamentair verhaal mogelijk is. Als jullie dat doen, dan is er een kans dat dat zo zou kunnen blijken te zijn en laat ik daar niet negatief tegenover staan, want als dat na 4 jaar wordt aangetoond dan is het prachtig om te zien dat er extraparlamentair, in ieder geval vanuit de Staten gehandeld is. Dat staat nog los van het feit dat voor de PvdA in een echt extraparlamentair construct niet slechts politici aan de kant van een college zitten, maar dat wij liever experts zouden hebben in een dergelijk construct, maar wij laten ons graag overtuigen van het ongelijk dat we hier te maken hebben met een coalitie, een coalitie van 4 partijen die onder het mom van en onder de schijn van een extraparlamentair experiment hier vandaag met ons debatteren. Ik hoop dat u ons ongelijk aantoonst en ik sta ook open voor het ongelijk van de PvdA, want wij laten ons graag corrigeren. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Kuntzelaers. Ik schors de vergadering even voor een aantal minuten wegens privéomstandigheden.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, ik verzoek u weer plaats te nemen. Ik heropen de vergadering en ik kondig u aan dat wij na de bijdrage van mevrouw Fischer in 1^e termijn even een 10 minuten break zullen inlassen. Ik geef het woord aan mevrouw Jenneskens van D66. Aansluitend de heer Franssen van LOKAAL-LIMBURG.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, het is een goed gebruik om aan het begin van een betoog grote intellectuelen te citeren, de heer Claassen had Seneca, de heer Heldens had Thorbecke. Ik zou vandaag graag willen beginnen met mijn oma. Of zij een groot intellectueel was geworden, zullen we nooit weten, in haar tijd was het haar niet gegund om verder te leren, hoe goed ze dat ook had gekund. Mijn oma bestierde wel een boerderij plus huishouden met 7 kinderen, opa en inwonende oom Piet. Mijn oma's levensmotto was 'klagen lost niks op' en hoezeer ik die woorden ook wel eens heb gehaat toen mijn vader ze me als puber naar mijn hoofd slingerde, er zijn voor mij geen treffender woorden om vandaag mee te beginnen dan 'klagen lost niks op' en dan kijk ik van links naar rechts.

Het had zo mooi kunnen zijn. D66 zag heel veel in het extraparlamenteaire college, maar constateerde al eerder dat voor ons niet voldaan is aan de 2 voorwaarden die wij daarvoor noodzakelijk vinden, onafhankelijkheid en uniformiteit. Zo kansrijk als wij het concept in beginsel vinden, zo kritisch zijn wij op de uitvoering ervan. De keuze die gemaakt is, is niet die van D66, het proces ernaartoe heeft zijn sporen achtergelaten. Het zijn ingewikkelde maanden geweest waarin we elkaar zowel op de inhoud als op persoonlijk vlak soms niet hebben weten te vinden, maar vandaag is een nieuwe dag en klagen lost niks op, dus heb ik namens D66 het vandaag liever over de inhoud en vooral over de toekomst.

Vandaag feliciteer ik namens D66 allereerst het nieuwe college alvast, een college van bestuurders die bruggen slaan, verantwoording afleggen, voorstellen ontwikkelen aan uw Staten en resultaten bereiken voor de Limburgse samenleving zoals thans in de profielschets staat omschreven, waarin niet het partijlidmaatschap van de kandidaten doorslaggevend is, maar én draagvlak én de bestuurlijke en/of inhoudelijke expertise en geschiktheid. Laat ik heel eerlijk zijn, wij zien dit nog niet, nog niet helemaal. U heeft het ons de afgelopen periode ook niet altijd laten zien, maar we zijn ook de partij van onderwijs, die gelooft in een leven lang leren. Wij rekenen erop dat u alle 7 als nieuw college, ook daar waar wij het nu nog niet zien, zult ontwikkelen tot een college van bruggenbouwers, dat u niet alleen de letter van de profielschets, maar vooral ook de geest van die opdracht zult uitvoeren, dat u niet eerst de ravijnen vergroot of inspecteert, maar vandaag meteen begint met bruggen slaan met ons als Staten, maar vooral ook met de wereld buiten het Gouvernement. Wij zullen u hierin buitengewoon kritisch, maar constructief volgen en waar mogelijk proberen te vinden op de inhoud.

D66 gunt iedereen de vorm die bij hem past, ook dit college, ondanks dat wij dit misschien niet per definitie democratisch vernieuwend vinden. Wat echter niet ter discussie staat en mag staan, is de rol van de Staten. Een college dat zijn eigen kaders stelt, is geen democratische vernieuwing, maar een democratisch tekort. Wij rekenen erop dat dit nieuwe vernieuwende college ervoor zal zorgen dat de Staten ook in deze vorm hun kaderstellende en controlerende rol zo maximaal mogelijk kunnen uitvoeren. De recente artikelen leren weer hoe belangrijk dat is.

Het college stelt in zijn akkoord op voorhand dat moties en initiatieven zonder financieel dekking voorstel niet uitgevoerd worden. Dat vindt D66 aanmatigend, de Staten moeten te allen tijde per motie of in een andere vorm ook dit college opdracht kunnen geven te handelen als de actualiteit en het belang van Limburg daarom vragen. Wij rekenen erop dat deze fundamentele zaken ook in de nieuwe collegeperiode op een goede manier gevolg krijgen. Een college met het belang voor ogen van de grote maatschappelijke uitdagingen van Limburg voor de komende jaren is ons beloofd en daar rekenen wij op. Als er 1 ding is dat wat D66 betreft niet ter discussie staat, zijn dat de uitgangspunten van het akkoord. Die inhoud delen wij volledig, die van de uitgangspunten. Een krachtig Limburg in het hart van Europa met kansen voor alle Limburgers, waarin iedereen zichzelf mag zijn en we daadkrachtig werken aan een gezond klimaat.

'Vernieuwend Verbinden' is het genoemd. Dat is nogal een opdracht. De opdracht die D66 aan het nieuwe college wil geven, is heel simpel. Laat het vernieuwende verbindende niet alleen de strakke vormgeving van dit akkoord zijn. We zien hoopvolle zaken en interessante ideeën die wij van harte delen. Het Provinciaal Woonbedrijf, de investeringen in de fiets, kringlooplandbouw, breedtesport, het werken met open data, investeren in cultuur, het referendum, aandacht voor laaggeletterdheid, noemt u het maar. Er worden echter op een aantal relevante thema's ook nog geen keuzes gemaakt en dat is wel wat Limburg te doen staat en dus wat wij van dit nieuwe college en de nieuwe Staten verwachten. Wat D66 betreft is de keuzes maken over de manier waarop we omgaan met de ruimte waarin wij leven de belangrijkste keuze die ons te doen staat voor de komende periode. De

Omgevingswet dient zich aan en we hebben in onze taakstelling, maar vooral ook als mensen, moreel de verplichting op zoek te gaan naar nieuwe en schone energie en te werken aan een gezond klimaat. Het zijn precies die zaken waar we als Provincie niet alleen wettelijk, maar in brede zin een rol te spelen hebben en dat vraagt om daadkracht. Daar rekenen we op bij dit college en bij dit parlement. Juist vanwege het extraparlamentair karakter bent u bij uitstek geschikt ook de onpopulaire maatregelen te nemen en de belangrijke keuzes te maken die voorbijgaan aan partijlijnen. Wij zullen u daarin bijzonder kritisch volgen en waar nodig uw grootste medestander zijn om die keuzes te maken waar Limburg om vraagt.

D66 staat voor een Limburg van kansen, voor jong en voor oud en waar in dit akkoord veel aandacht is voor de steeds groter wordende groep ouderen in Limburg, missen wij de significante aandacht voor de Limburgers van morgen, voor gezond opgroeien en met name basisonderwijs en voorschoolse educatie. In het hele akkoord staat, ondanks grote ambities over economie, onderwijs en arbeidsmarkt, geen enkele keer het woord 'leraar'. D66 heeft de vorige periode ingezet op een Limburgs Lerarenlab omdat onderwijsinnovatie niet uit de economie komt, maar vanuit een school. De leraar is sowieso een held, maar hij staat voor D66 voor iets veel groters.

Ook de samenwerking met de retail in de binnenstad heeft het bijvoorbeeld niet gered tot dit akkoord en dat brengt mij tot een oproep. College, als u het dan toch wilt zijn, wees dan zo extraparlamentair als u zijn kunt. Ga niet 1,5 jaar broeden op beleidskaders, plannen en de buitenwereld laten wachten tot ons beleid is uitgekristalliseerd, maar omarm de plannen die er al zijn, kijk naar wat er wel kan, van energiecoöperatie tot broedplaats voor onderwijsvernieuwing. De wereld heeft, in tegenstelling tot wij Staten, niet stilgestaan, profiteer daarvan. Wat D66 betreft wacht ook dit college immers niet op morgen, maar begint het vooral met vandaag.

Beste collega-Statenleden, alle 46 officieel en de bijna 40 die er nu nog in de bankjes zitten, ik ben vandaag bijzonder kritisch. We hadden het als D66 heel graag anders gezien, maar klagen lost niks op. Namens D66 kijk ik ernaar uit om met u samen te werken aan het Limburg van morgen en daarmee beginnen we wat mij betreft vandaag. Ik reken op u, net zoals de heer Kuntzelaers net aangaf, en op de meerderheid die wij in deze Staten hopelijk zullen vinden om elkaar te vinden in het belang van de allermooiste provincie van Nederland want alleen hebben we misschien allemaal het allermeeste gelijk, samen maken we het allergrootste verschil.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Jenneskens, ook voor deze woorden. Het woord is aan de heer Franssen van LOKAAL-LIMBURG. Aansluitend mevrouw Plusquin.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel voorzitter voor het woord. Ja, 1 van mijn voorgangers die vertelde al zojuist, begin positief en spreek waardering uit naar eenieder die aan het proces heeft deelgenomen. Laat ik daar ook die weg volgen en zeker namens LOKAAL-LIMBURG in 1^e instantie de waardering uitspreken voor hetgeen de mensen in het proces voor alle partijen hebben betekend, of dat nu positief of negatief of op een betrouwbare of minder betrouwbare manier is geweest. Daar komen we nadien wel achter, zoals vandaag ook eigenlijk in de kranten stond dat er het een en ander hier in Limburg gebeurt, dat er nogal wat miljoenen opeens weg zijn gegeven op een bepaalde manier, waarvan je kunt denken: hoe kan dit, waarom zijn wij niet ingelicht, welke agenda is hier gevolgd? Ja, wij schrikken eigenlijk daarvan voorzitter, maar toch nogmaals dank aan degenen die in dit proces hun energie hebben gestoken.

Voorzitter, Limburg haalt de landelijke pers met een primeur, een extraparlamentair college van Gedeputeerde Staten en het collegeprogramma heeft de titel 'Vernieuwend Verbinden' en dat belooft

heel wat, maar voorzitter is het wel allemaal nieuw en vernieuwend? Laten we beginnen bij het extraparlamentair. In Provincieland schijnt het zo te zijn, maar landelijk zijn er al diverse extraparlamentaire kabinetten geweest, daar kom ik zodadelijk nog even op terug. Dan het collegeprogramma. Het woord 'vernieuwend' mag je volgens de Nederlandse encyclopedie de betekenis geven van baanbrekend, revolutionair, zich steeds verbeterend. Het woord verbindend omschrijft Van Dale als een band of binding vormend. Dus vraagt LOKAAL-LIMBURG: waar zien wij dat terug in dit collegeprogramma dat zo trots die titel draagt? Baanbrekend, vanuit deze betekenis kunnen wij in deze samenstelling van het akkoord weinig tot geen nadere invulling vinden, maar wat vinden wij alleen in dat akkoord? Daar staat: meer aandacht voor, meer aandacht, extra aandacht. Nou, wat heeft dan de betekenis aandacht? Kijken we er even heen, zetten we de bril even op een andere manier voor onze ogen, is dat die extra aandacht? Nee wij zouden verwachten, zeker als wij bekijken de partijprogramma's van, en wij noemen het echt geen extraparlamentair college, wij noemen het gewoon een basiscoalitie, als wij daarin kijken wat sommige partijen daarin schrijven, dan kunnen we toch niet geloven dat in dit collegeprogramma staat 'extra aandacht', 'meer aandacht'. Nou ja, ik denk dat ik uw aandacht nu gekregen heb en dan heb ik voldaan aan het collegeprogramma.

Dan voorzitter, zich steeds verbeterend. Vanuit deze invulling constateren wij dat men van mening is dat er nogal wat dient te gebeuren, maar wat? Dat is de vraag die niet duidelijk wordt. Verbindend, daar zien we ook niet zoveel van terug, zeker niet als er met verschillende meerderheden gewerkt moet gaan worden. De gang van zaken, nadat geconstateerd was dat het oorspronkelijke motorblok gescheurd was en de eerstgeformuleerde informatieopdracht, namelijk het bestaande motorblok versterken, niet realiseerbaar was, is nu niet bepaald verbindend. Kunnen we dan spreken van vernieuwend, baanbrekend en revolutionair? Volgens LOKAAL-LIMBURG niet. In de pers wordt ook bezorgd gereageerd en het commentaar in De Limburger van 26-6 slaat de spijker op zijn kop. Geen kleur bekennen mag niet verzanden in zielloos op de winkel passen.

Dan het fenomeen extraparlamentair. Los van dat het landelijk al meerdere malen is toegepast, dus echt nieuw is het niet, maar meer een variatie op een thema, zou men in de muziek zeggen. Het is volgens LOKAAL-LIMBURG ook geen extraparlamentair college. In onze ogen is het, en ik heb dat al eens verwoord op een vorige Statenvergadering, een basiscoalitie bestaande uit CDA, VVD, Forum voor Democratie en PVV en dan zoek je er nog even 2 mensen bij en je geeft er een andere term aan en je bent klaar. Dan heb je een extraparlamentair college, slim hè. Nee mensen, laat u toch niet voor de gek houden, het is gewoon een basiscoalitie en de basis leverde in feite ook natuurlijk de deputés en of u nu zegt, je hebt een koek in handen en je doet er nog wat slagroom op, maar die koek die blijft even dezelfde koek. Deze basiscoalitie is voor de show, om het erop te laten lijken, aangevuld met een gewezen ex-GroenLinkser en een persoon welke lid is van een lokale partij en klaar is het extraparlamentaire college. In de geschiedenis zijn er al meer extraparlamentaire constructies in elkaar geflanst. Op landelijk niveau zagen we dit tussen 1920 en 1930 en vanaf 1939 tot en met 1946. Opmerkelijk is ook dat in 1939 de heer Gerbrandy, die van ARP-huize was, tegen de zin van zijn partij zitting nam in het kabinet De Geer. Wij van LOKAAL-LIMBURG zien dat nu ook bij de kandidaat die zogenaamd de lokale partijen vertegenwoordigt. Kortom, een truc van een basiscoalitie plus 2 externen en we hebben een nieuwe term, een extraparlamentair college. Welk al bijna een eeuw oud is. Zeer zeker vernieuwend volgens de informateurs de heer Koopmans en mevrouw Straus. LOKAAL-LIMBURG spreekt van oude wijn in vermeende nieuwe zakken.

Waar zag men dan dat voordeel van een extraparlamentair college? Was het de grote vrijheid van de formateurs, was het het verkorten van de formatie, kon men gemakkelijker tot invulling van de bemensing van het college komen? LOKAAL-LIMBURG betreurt de keuze van de formateurs in dezen. Het zal je maar gebeuren, vakantie geboekt en nog steeds aan het formeren. Neen, wij vinden

argumenten als tijd en/of vakantie niet doorslaggevend, maar de zorgvuldigheid. Waarom opeens in de formatieronde dit haastproces, waarom opeens de Statenvergadering onderbreken en gaan formeren, waarom opeens een mededeling op 27 mei in de Staten: er komen 7 députés? Dus toen al wisten de formateurs hoe de vork in de steel zat want anders kun je niet die duidelijke uitspraak doen, om vervolgens onze fractie op maandag 3 juni alsnog uit te nodigen voor een gesprek en de vraag voorleggen wie wij willen voordragen als députés. Dit gesprek bleek nadien een wassen neus. De keuzes waren gemaakt en externe personen waren al benaderd. Gelukkig was LOKAAL-LIMBURG zo slim om 2 van de 4 eventuele kandidaten niet aan de formateurs door te geven nadat ons op woensdag 5 juni bleek dat de keuze op de heer A. Dritty was gevallen door de formateurs. Deze 2 niet-benoemde lokale topbestuurders staan in ons boekje van LOKAAL-LIMBURG en gelukkig niet in het boekje van de heer Koopmans, daar zullen we extra zorg aan besteden. Als wij dan terugkomen op de 2 aanstaande députés, die op eigen titel en niet namens een partij deelnemen aan dit extraparlamenteair college, dan vinden wij dit een vreemde zaak. Ongeacht hun bekwaamheid of deskundigheid zou onze partij het gewaardeerd hebben als de heer A. Dritty, voordat hij ons telefonisch in kennis stelde dat hij gevraagd is geworden door de heer Koopmans of naar de heer Koopmans een voorbehoud zou hebben gemaakt en eerst met het platform van lokale partijen, namelijk LOKAAL-LIMBURG, een onderhoud zou hebben aangevraagd. Nu kwam er een telefoontje en hierin werd de fractievoorzitter van LOKAAL-LIMBURG duidelijk dat de heer A. Dritty bij zijn kandidatuur bleef. Bij mevrouw Carla Brugman vragen wij ons af van welke politieke richting deze député staat. Eerst het gezicht van GroenLinks, vervolgens een lokaal wethouderschap en nu partijloos. Is het zo dat mevrouw Brugman nu de beloning krijgt van de heer Koopmans door middel van de motie die ze indiende in de vorige periode en het einde betekende van de SP-deputés in de vorige periode? Gaat ze nu zorgen dat de boerka van haar verdwijnt omdat ze een samenwerking aangaat met de PVV? Daarnaast de hand die je voedt, dien je te dienen. Dus welke rol spelen de heer Dritty en mevrouw Brugman nog in deze samenstelling?

Als we dan de rol van de heer Koopmans en mevrouw Straus als ex-Kamerleden nader bekijken, beleven wij hetzelfde gevoel zoals veel Nederlanders de politiek beleven, namelijk onbetrouwbaar en zelfs onfatsoenlijk want waarom gaat een informateur nog een gesprek aan met een politieke partij als alles al in kannen en kruiken is gegoten? Wat een schijnvertoning, over fatsoensnormen en betrouwbaarheid gesproken, nog niet de term 'integriteit' hierbij te gebruiken. Voorzitter, voor ons als LOKAAL-LIMBURG snappen wij het ongenoegen bij de Nederlanders en vooral de Limburgers over de politiek. Het is niet alleen onze achterban die deze handelswijze meer dan beu is, vele Limburgers hebben er genoeg van, zeker gelet op het feit als we vandaag en gisteren wederom de artikelen in De Limburger zien en in de NRC van heden. Vandaar dat wij 2 moties sowieso mede-indienen, een motie Stop de vriendenrepubliek en een motie Parlementaire enquête naar inhuur politici door de Provincie Limburg. Dank u wel zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Franssen. Het woord is aan mevrouw Plusquin van de Partij voor de Dieren en aansluitend mevrouw Fischer.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Het is een bijzondere aanloop geweest naar dit college en het programma en of dit college nu echt extraparlamenteair mag heten met 5 gedeputeerden die vooraanstaande personen zijn, zoals ex-fractievoorzitters vanuit partijen en 2 niet-partijgebonden, dat laten we maar over aan de Schriftgeleerden. Het college noemt zich in ieder geval wel extraparlamenteair en wij vatten dat ook zo op. Het gaat op zoek naar brede steun voor voorstellen en beperkt zich niet tot de 4 partijen die gedeputeerden hebben geleverd en dus ook geen torentjesoverleg tussen die 4 partijen vooraf dat de andere partijen buitensluit, een gelijkwaardige informatievoorziening naar en benadering van alle partijen in die Staten, zoals de Commissaris van de

Koning ook in zijn begeleidende brief benadrukt. Als het college dit kan bevestigen en daarnaar blijft handelen, mag wat de Partij voor de Dieren betreft het college die benaming blijven voeren, alleen zouden wij die klemtoon anders leggen, éxtraparlementair, vanwege die centrale minimaal gelijkwaardige rol voor de gehele Staten.

Hoe beoordelen wij het collegeprogramma nu inhoudelijk? In grote lijnen denken we dat de formateurs erin geslaagd zijn om recht te doen aan de inbreng van partijen tijdens de formatiegesprekken en we hebben wel een aantal vragen en we zien ook onze inbrengen op een aantal punten terug. Veel zal ook aankomen op de concrete uitwerking en we zullen graag meewerken aan een uitwerking in een duurzame richting met respect voor natuur, mens en dier en voldoende aandacht voor een goede levenskwaliteit, cultuur en sociale rechtvaardigheid. We waarderen het, en dat hoort ook echt bij extraparlementair, dat er een relatief grote ruimte is gelaten voor beleidsintensiveringen en dat is ook nodig vanwege die belangrijke uitdagingen waar we voor staan.

Een heel belangrijke is de verduurzaming van de landbouw waarvoor we nu echt op een kantelpunt staan. We zien in het collegeprogramma intenties voor meer duurzaamheid. Laten we daar ook meteen naar handelen want we staan nu op dat kantelpunt. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) kiest nog geen week geleden onomwonden voor kringlooplandbouw, er ligt een Programma Aanpak Stikstof (PAS)-uitspraak van de Raad van State, het alarmerende Intergouvernementeel Platform voor Biodiversiteit en Ecosysteemdiensten (IPBES)-rapport over biodiversiteit, kritische rapporten van de Rekenkamer over Mestbeleid en het Programma Precisielandbouw (PPL) over bestrijdingsmiddelengebruik. Limburg zal het eigen beleid moeten bijstellen, te beginnen met de Uitvoeringsagenda Vitale Veehouderij en kunnen we hier afspreken dat het nieuwe college komt met een herijking van die agenda vanwege deze belangrijke recente ontwikkelingen en daarmee nog komt voor de begrotingsbehandeling? Aanvullend nog een vraag hierover. Er is bij de beleidsintensiveringen € 5 miljoen op jaarbasis uitgetrokken voor de landbouw. Nu we op een kantelpunt staan wat betreft verduurzaming zal alle financiële steun daaraan een significante en toetsbare bijdrage moeten leveren. Kunnen wij als Staten een notitie krijgen welke kant het nieuwe college op wil met die financiële ondersteuning en hoe die wordt ingezet op weg naar een echte verduurzaming van de sector, het vervolg op wat nu nog heet Limburgse Land- en Tuinbouw Loont (LLTL). Een nieuwe naam hebben wij nog niet bedacht, maar het zal eerder iets moeten zijn als 'Limburgse Landbouw Schoon'. Ook het beste vóór de Begroting 2020, zodat we daar eerst in de Commissie een goede behandeling van kunnen hebben.

En dan is er nog een andere grote uitdaging. Behoud en herstel van natuur en landschap en ook nieuwe natuur en daar ook, anders dan het vorige college, zelf als Provincie in te investeren. Wij hebben daar in de formatiegesprekken iedere keer een kernpunt van gemaakt en we zien daar nu ook de middelen voor terug, al is nog niet duidelijk wat daarvan voor natuur en landschap en wat voor klimaatadaptatie en water en we nemen aan dat dit wordt bedoeld met adaptief water- en grondbeleid wordt bestemd. We nemen ook aan, en als dat niet zo is hoor ik het graag, dat die klimaatadaptatie in het buitengebied is want als het stedelijk gebied er ook nog eens bij zit, dan zal er veel te weinig overblijven. Graag duidelijkheid hierover.

De € 1 miljoen voor actieve soortenbescherming komt gelukkig terug. De vraag is, is het genoeg? Volgens een toezegging van de heer Koopmans, toezegging nummer 8439, is er in het formatiedossier een visie over het geld dat nodig is voor de soortenbescherming, zodat met name ook het overleven van de vele unieke Limburgse soorten veilig wordt gesteld. Ook vanuit het oogpunt van de gelijkwaardige informatiepositie zouden we graag zien dat de onderbouwing van het soortenbudget aan de Staten ter beschikking wordt gesteld.

Grote waardering voor de extra middelen voor de Groene Brigade, wij hebben daar ook meermaals om gevraagd. De groene wetten zijn belangrijk genoeg om gehandhaafd te worden, Limburgse natuur en landschap zijn dat waard. We zien een escalatieladder terug in het programma ter bescherming van schade aan dieren. We zien graag dat preventie wordt meegenomen in de aangekondigde kwaliteitsverbetering van de wildbeheereenheid (WBE).

Om terug te komen op de uitdagingen, een heel belangrijke is de energietransitie. De teksten in het programma-akkoord zijn aan de voorzichtige kant. We zien ook niks terug van een eerder Statenbreed gesteunde ambitie om bewoners te betrekken en burgercoöperaties een voorkeurspositie te geven. Nu al op de rem gaan staan, gaat het proces echt niet verder helpen. In de Regionale Energiestrategieën (RES'en) zal de Provincie een regierol op zich moeten nemen omdat te verwachten is dat de gemeenten terughoudend zullen zijn. Limburg moet haar verantwoordelijkheid nemen, maar wel met respect voor natuur en landschap en dat kan ook, ook de Natuur en Milieufederatie (NMF) heeft daarvoor een plan gevraagd en via Twitter de verantwoordelijke aankomende gedeputeerde aangeboden om mee te denken. We missen wel hierbij de duurzame opslag voor waterstof, de rol daarvan. De ontwikkelingen wat betreft waterstof gaan razendsnel, zo bleek uit een informatiebijeenkomst van de Stichting Waterstof Energie Limburg deze week. We zouden daar graag een reactie op zien van het college, van de formateurs.

Bij economische structuurversterking missen we het element duurzaamheid bij de sector Logistiek. Vervoer is in de visie van de Partij voor de Dieren een middel en geen doel op zichzelf. Vervoerspreventie door regionaal produceren vergroot dan misschien niet het bruto nationaal product (BNP), maar wel de maatschappelijk welvaart. We zitten immers niet te wachten op verdere verdozing van het landschap. Ook hiervoor, vindt de Partij voor de Dieren, moet er aandacht in de BUG-scenario's. Meer regionaal produceren, de circulariteit van de regio, vinden we terug bij het actieprogramma 'Blue Economy Limburg' of daarvoor de term Blue Economy, afkomstig van de veel gevraagde ecologisch econoom Gunter Pauli, de lading wel dekt, is de vraag. Die term staat immers voor destructieve bedrijven en innovaties geïnspireerd door de natuur en is nog ambitieuzer dan een circulaire klimaatneutrale economie en als dat de bedoeling is, dan is dat prima, maar dan komt dat niet naar voren uit de omschrijving van het collegeprogramma.

Dan bestuurlijke vernieuwing, last but not least. Er staan goede dingen in het collegeprogramma, nu zal het aankomen op de daad bij het woord. Open data, heel belangrijk, ook voor de burgers, stimuleren en ondersteunen van burgerinitiatieven, vormen van zelfsturing, wij zien daarvoor heel veel mogelijkheden, met name ook bij natuur en landschap, actievere soortenbescherming door actieve burgers, er kan heel veel en wat betreft het correctief referendum vinden wij een drempel van 52%, de opkomst van de laatste verkiezingen, erg hoog. In andere landen blijkt dat doorgaans een drempel wordt gehanteerd van 25 of 30%, maar in ieder geval is het een goede zaak om eerst advies te vragen aan de landsadvocaat, maar we hoeven daar niet op te wachten. Wij kunnen beginnen door de verslechtingen terug te draaien die in de vorige collegeperiode er op een achternamiddag zijn doorgevoerd wat betreft het raadgevend referendum en dat is dan onder andere de verhoging van de drempel en de beperking van de onderwerpen en wij hopen daarvoor, met andere partijen, het initiatief te nemen want dat het democratisch gehalte van de besluitvorming dringend aan versterking toe is hoeft geen betoog en wat de Partij voor de Dieren betreft gaat die democratische vernieuwing hand in hand met een versterking van de ethiek en de moraal in Limburg.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Plusquin. Het woord is aan mevrouw Fischer en zij zal dat vanaf het spreekgestoelte doen.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Voorzitter, collega's. Geen vastomlijnd coalitieakkoord ligt ter bespreking voor, maar een collegeprogramma dat vernieuwing uitstraalt door een extraparlamentair college dat verbindend zal zijn voor individu en collectief in de Limburgse samenleving. Vanuit dit programma zal het college van Gedeputeerde Staten voorstellen doen aan Provinciale Staten, waarbij wij als afgevaardigden in het Limburgs Parlement met wisselende meerderheden in duale setting besluiten nemen. Een uitdagende aanpak voorzitter, maar eigenlijk is dit wat politiek zou moeten zijn. Het collegeprogramma geeft zoals gesteld, en daar sluit ik me bij aan, vooral uiting en richting aan de grote maatschappelijke opgaven en sociaal-economische kansen in Limburg. 50PLUS ziet het thema Sociale Agenda als een rode draad door de 10 programma's heen lopen waar vernieuwend verbinden de belangrijkste rol in speelt.

Voorzitter, ik zal nu op enkele van de 10 thema's ingaan en het zal u niet verbazen dat ik begin met de Sociale Agenda. Belangrijk is dat silver economy in het programma genoemd wordt. Senioren, zeg maar de Limburgse zilvervloot, een belangrijk sociaal kapitaal met een enorme omvang als het gaat om ondersteunen en vervullen van sociaal-maatschappelijke taken en vrijwilligerswerk. Denk maar eens na, als er geen opa's en oma's zouden zijn die hun vrijwilligerswerk zouden doen, dan zou de wereld er ook anders uitzien. Toch staan wij Limburgers helaas niet vooraan als het om gezondheid en arbeidsparticipatie gaat. Het opleidingsniveau lijkt hier ook een belangrijke rol in te spelen. De kiem is dan zagezegd al in de luiers gelegd. Iedereen telt mee en zou ook mee moeten kunnen doen. Jong en oud hebben elkaar nodig, evenzo gezond en ongezond en dat alles voor een leefbare Limburgse samenleving. Maar alleen wie de jeugd heeft, heeft de toekomst en dat geldt ook voor onze mooie provincie Limburg en daar moet vol op worden ingezet. Nieuwe woonvormen ontwikkelen waar generaties samenleven en samenwonen en dat samenzijn bevordert de veiligheid en het helpt tegen eenzaamheid voor alle generaties. Handhaven en zelfs verbeteren van voorzieningen van senioren komt ten goede aan de toekomstige generaties senioren. Investeren in scholing en omscholing, investeren in het behouden van en creëren van nieuwe werkgelegenheid helpt Limburg vooruit. Limburgers hebben recht op werk en een fatsoenlijk inkomen. Wie van ons in dit huis recent naar het tv-programma Minister van Gehandicaptenzaken heeft gekeken, heeft kunnen vaststellen dat als de basisvoorzieningen voor mensen met een functiebeperking niet aanwezig of onvoldoende is, dit hen vaak weerhoudt om actief of beperkt deel te nemen aan het arbeidsproces en het sociale leven. Ik denk dan maar eventjes, stel vandaag was mijn rolstoel kapotgegaan en niet 14 dagen geleden, dan had ik hier eigenlijk helemaal niet kunnen zijn. Dus ja, het houdt inderdaad mensen tegen. De heer Rick Brink is in het tv-programma op 17 juni als de 1^e zogenaamde minister van Gehandicaptenzaken, en wat is het jammer van die kraaienpootjes, gekozen als een waakhond op naleving van het VN-verdrag handicap. Rick heeft al gesproken met minister Hugo de Jonge van Volksgezondheid en hij is op bezoek geweest bij de ministerraad in Den Haag. Ik heb contact met hem gezocht en ik heb hem uitgenodigd een gesprek waartoe ik ook de kandidaat-gedeputeerde zal uitnodigen die dit in zijn portefeuille heeft.

Vanuit onze 50PLUS-achterban is een speerpunt met betrekking tot veteranen in Limburg het volgende opgenomen: het uitdragen en vergroten van maatschappelijke erkenning voor veteranen alsmede goede ondersteuning voor de gevolgen en gezondheidsgevolgen van de oorlogs- en uitzendervaringen. In het collegeprogramma van de Sociale Agenda vindt 50PLUS aanknopingspunten en ik zal onze achterban in contact brengen met de gedeputeerde tegen die tijd. Ik zie uit naar het nieuwe Uitvoeringsprogramma van de Sociale Agenda, gebaseerd op alle onderzoeken en documenten tot nu toe. Gedeputeerde Staten gaan niet minder nieuwe onderzoeken doen, maar meer doen met als uitgangspunt een pragmatische aanpak om dichtbij de burger resultaat te behalen. 50PLUS wil graag meedenken in het ontwikkelen van een ondersteuningsprogramma van

de Sociale Agenda voor participatie van mensen met een beperking en tegen eenzaamheid van senioren in relatie tot onder meer wonen, vervoer, werk, welzijn en zorg.

Voorzitter, dan het hoofdstuk energiebeleid straalt realiteitszin uit met mijn conclusie dat voor de uitvoering van wetten en wettelijk geborgde taken er meerdere wegen naar Rome en zelfs naar Parijs leiden. 50PLUS is voor een groene en sociale verduurzamingsoperatie, waarbij de kosten naar draagvlak worden verdeeld. Maar dan het woord 'waterstof', komt niet voor in het collegeprogramma, zal waarschijnlijk zitten in het gedeelte power-to-gas, maar bijna wekelijks lees ik nieuwe inzetbare initiatieven rondom het gebruik van waterstof en in recente publicaties lees ik dat het Duitse megaconcern Bosch vol inzet op waterstof, de eerste HR-verwarmingsketels op waterstof in gebruik zijn genomen in een appartementencomplex in Rotterdam en 35 waterstoffabrieken. In Zeeland is voor het eerst een bestaande hoofdgastransportleiding omgebouwd naar een leiding die geschikt is voor het transporteren van waterstof. In de Eemshaven overwegen grote energiebedrijven het bouwen van een waterstoffabriek en zo zijn er nog meer voorbeelden te noemen. Ik wil hopen dat wij, om in welertermen te spreken, niet met de bus mee moeten op het eind wat waterstof betreft, maar dat we zo niet in de voorhoede, maar dan wel in het peloton een plaats kunnen vinden. Tijdens de 10^e bijeenkomst van de Clean Energy Ministerial bijeenkomst in Vancouver, gehouden eind mei 2019, is een nieuw internationaal waterstofpartnerschap met Canada, de VS, Japan, Nederland en de Europese Commissie aangekondigd voor een versnelde uitrol van waterstoftechnologie en als we Japan mogen geloven, worden de Olympische Spelen van 2020 in Tokio de Spelen van de waterstof. Voorzitter, de Oostelijke en Westelijke Mijnstreek is de kraamkamer voor de energievoorziening in Nederland geweest en ik roep het college op vaart te zetten om de ontwikkelingen rondom waterstof en het mogelijk maken van projecten te omarmen. Het gevoel bekruipt me dat wij anders in Limburg de boot misschien wel zouden gaan missen. Met algemene stemmen is motie 2447 Rossel, inzake versnelling waterstof als alternatieve brandstof op 14 december 2018 aangenomen. In de Statenvergadering van 29 juni 2018 is door gedeputeerde Geurts een toezegging aan 50PLUS gedaan inzake waterstof. Ik attendeer het nieuwe college hierop en verneem graag de stand van zaken tot nu toe.

Rondom het thema Landbouw en natuur gaat 50PLUS voor kringlooplandbouw, dat is goed voor het dierenwelzijn, de natuur en natuurlijk de gezondheid van de mensen.

Voorzitter, de formateurs hebben koers gehouden en hebben een collegeprogramma gepresenteerd met een team van kandidaat-gedeputeerden met als resultante een bestuurlijke vernieuwing in de vorm van een extraparlamenteair college. Ik dank beide formateurs van harte, evenals de ambtelijke organisatie. Voorzitter, er zijn nog meer mensen die iets gezegd hebben over geleerden, ik heb er ook 1. Met de woorden van Albert Einstein: mijn ideale politicus is democratisch. Iedereen zou gerespecteerd moeten worden als persoon en niemand zou moeten worden vergoddelijkt. Dat zei Einstein en daar wil ik me graag bij aansluiten. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank mevrouw Fischer. Daarmee is de 1^e termijn van de Statenkant beëindigd. Ik geef graag het woord aan de 2 formateurs, de heer Koopmans voor... of eerst even mevrouw Straus? Nee, eerst de heer Koopmans. Nee, de schorsing is niet nodig, het ging even over de fysieke gesteldheid van de heer Koopmans, maar die is voldoende om te kunnen beantwoorden. Hij was even wat onwel zoals dat heet, maar dat is... Met wat Paracetamol en wat cola komen wij een heel eind. U zult het aan hem niet merken bij de beantwoording. Het woord is aan de heer Koopmans.

De heer Koopmans: Voorzitter, dank u wel. Tegen de heer Rossel zou ik meteen willen zeggen, het heeft niets met mijn mentale gesteldheid te maken, maar ik denk dat ik afgelopen dinsdag bij het

Kinjer-OLS oververhit ben geraakt en daar af en toe flink last van heb, maar het gaat nu weer goed. Voorzitter, dank u wel. Dank aan uw Staten voor de inbreng in 1^e termijn naar mevrouw Straus en mij als formateurs. Ik zei het net al in mijn inleiding, wij zijn formateurs, wij zijn niet het college. Het college wordt vandaag benoemd en er zal na vandaag door het college, komende week, een collegeprogramma worden vastgesteld. Het is aan het college om komende week nog te kijken op welke wijze eventuele prangende onderwerpen nog opgenomen worden in dat collegeprogramma. Tegelijkertijd, ik kom daar straks nog even op terug, als het gaat over de inhoud, dan zijn er een heleboel opmerkingen gemaakt die... mevrouw Plusquin over de inhoud, bijvoorbeeld over biodiversiteit, mevrouw Jenneskens over onderwijs en over de leraar en iedereen heeft een aantal onderwerpen benoemd, overigens zijn dat voor mij al voorbeelden dat ik denk: het gaat werken want u gaat meedoen en voorzitter op dat punt is het volstrekt logisch dat het college van Gedeputeerde Staten, nadat het het collegeprogramma heeft vastgesteld, en die toezegging kan ik absoluut doen, ik zal ook zorgen dat dat in het collegeprogramma komt te staan, dat wij aan de hand van datgene wat vandaag gezegd is, per beleidskader dat eraan komt, in zullen gaan op alle suggesties die vandaag door partijen zijn ingeleverd, alle, van elke fractie. Soms zijn ze overigens tegenstrijdig. De heer Heldens had een uitvoerig betoog over de boeren, mevrouw Plusquin ook. Ik weet niet helemaal zeker of daar een brug tussen te slaan is, maar wie weet lukt dat ook nog wel. Dus dat is de methode en voorzitter voor degenen die zeggen: ja... Sommigen zeggen: ja, het is te algemeen. Dan zeg ik, ja maar juist, het is overigens zeker niet veel anders dan 4 jaar geleden de inhoud van het collegeprogramma als het gaat over de aard en strekking daarvan en dan heb ik het over globaal of niet globaal. Ja, het is aan ons om daar voorstellen voor te ontwikkelen en aan de Staten om die beleidskaders over te nemen en ik heb het in de afgelopen jaren als gedeputeerde al een paar keer gezegd, met name in de Jaarrekeningcommissie en in de Commissie Financiën, uw Staten moeten veel preciezer naar de beleidskaders kijken en in de afgelopen 4 jaar werd vaak het beleidskader, dat soms vrij dik is want je moet de wereld toch een beetje beschouwen, dat willen de mensen ook, het is ook goed om het in een context te zien, maar worden dan toch geaccepteerd en daarna, als er keuzes op grond daarvan gemaakt worden, ja dan is er de vraag: waarom doen we dat? Ja, omdat het in het beleidskader stond en wij hebben de taak om juist aan de hand van de door uw Staten vastgestelde of geaccordeerde beleidskaders, dat ligt een beetje aan de wettelijke bevoegdheden die daarmee te maken hebben van hoe je dat precies formuleert, om daarmee om te gaan. Ik roep u echt daartoe op, dat kan veel beter en daar hebben wij ook helemaal geen moeite mee en in deze periode waarin we komen tot een extraparlamenteair college is het des te noodzakelijker omdat het ook voor het college van belang is om te weten wat exact het draagvlak is in uw Staten en niet voor ons, niet voor ons, maar voor de Limburgse samenleving. Die moet naar gemeen verkeer tussen gedeputeerde en Staten en Provinciale Staten heel goed weten waar ze aan toe is.

De voorzitter: De heer Franssen, kort een vraag.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja dank u wel voorzitter. Ik begrijp uit de bewoording van de heer Koopmans dat hij nu eigenlijk zegt, en ik heb het in mijn betoog opgenomen, geen kleur bekennen, mag niet verzanden in zielloos op de winkel passen en als ik u hoorde, nu beluister, bevestigt u dat in dezen. Klopt dat?

De heer Koopmans: Ja, uw vraag beantwoorden we met 'ja'. We gaan inderdaad niet zielloos op de winkel passen, dat gaan wij niet doen. Natuurlijk, het college heeft een collegeprogramma gemaakt waarin op een uitgebreide manier over talloze beleidsterreinen van alles en nog wat is opgenomen, maar het is een collegeprogramma dat wordt vastgesteld door het college en dus voor het college leidend is, maar voor uw Staten, en de heer Heldens zei het heel precies, want dat is natuurlijk, dat kan ook niet anders als je een extraparlamenteair college hebt, kunnen Provinciale Staten er alleen

maar kennis van nemen en de opmerking van de heer Van Caldenberg, ja dat is een soort streven naar het kleiner maken van de rol van Provinciale Staten. Niet bedoeld, maar de facto is dat wel zo als wij hier daarover zouden gaan stemmen. Dat 'wij' kan ik zeggen omdat ik vandaag nog in de Staten zit.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Voorzitter, dan een vervolgvraag op de beantwoording van de heer Koopmans.

De voorzitter: Kort, ja.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Als ik het CDA-verkiezingsprogramma pak en de laatste advertentie in het Limburgs Dagblad, waar hij benoemde daadkrachtig dat het CDA zal zijn, hoe kan hij dan verklaren dat constant in de tekst die dit college eigenlijk deze Staten voorlegt, staat 'meer aandacht voor' en 'extra aandacht voor'? Dat is toch niet daadkrachtig besturen? Dat is in feite ruimte bieden in de breedste zin des woords om niets te doen.

De heer Koopmans: Voorzitter, het is de bedoeling om ruimte te bieden voor uw Staten, maar niet om niets te doen.

De voorzitter: Oké, dank u. De volgende, de heer Kuntzelaers graag.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja dank u wel voorzitter. Ik vind dit wel lastig, de heer Koopmans gaat hier staan en in de 1^e paar zinnen krijgen Provinciale Staten te horen dat ze hun werk beter moeten doen, dat ze beleidsstukken beter moeten controleren en dat terwijl op dit moment in alle nationale media de integriteitsdiscussie over Limburg woedt, er 2 moties zijn ingediend, waaronder een parlementair onderzoek, en dat niet het 1^e waar hij naar kijkt is in de spiegel naar zijn eigen functioneren en dat van het college, maar het 1^e wat er gebeurt is de vinger naar de Staten 'ik had graag dat u uw werk beter doet'. Ik zou graag van de gedeputeerde hebben dat hij ingaat op datgene wat hier gesteld is, mogelijk een duiding geeft aan datgene wat we in de media lezen en daar inhoudelijk met de Staten het debat over wisselt want daar is behoefte aan, zowel buiten als hier binnen.

De heer Koopmans: Ja voorzitter, dat begrijp ik en ik heb niet in het minst de behoefte om daar wat over te zeggen. Voorzitter, ook daar, en het is niet bedoeld als een soort jij-bak, maar het is wel bedoeld als een oprechte poging om het verkeer tussen Staten en Gedeputeerde Staten scherper te maken. Naar aanleiding van uw motie hebben Gedeputeerde Staten in december 2016 een nieuw beleidskader vastgesteld. Dat beleidskader is naar uw Staten gestuurd, daar heeft uw Staten niet meer over gesproken. Voorzitter, ik kan u zeggen dat we alle benoemingen die wij gedaan hebben na die tijd conform dat beleidskader hebben gedaan.

De voorzitter: Er komt nog een vraag van de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Voorzitter, wat vindt de gedeputeerde dan van de conclusie die we nu zien in de nationale media, dat de conclusie is dat de Provincie Limburg meer geld uitgeeft aan ex-bestuurders dan alle 11 Provincies bij elkaar? Wat vindt de gedeputeerde dan van het feit dat wij koploper zijn in het benoemen van voormalig bestuurders in functies in een politieke context? Was de strekking van de motie en ook het doel van het beleidskader niet om dat binnen de perken te

brengen? Dat stond letterlijk in die motie, dat stond ook in uw intentie die u had en het resultaat van uw beleid dat we nu na 3 jaar zien, is tenenkrommend en ik hoop dan ook van u te horen of u de oproep die er in de moties gedaan wordt, in ieder geval in de motie die tot verbetering oproept, kunt omarmen en of u dat beeld of die gedachte die daarin staat, kunt onderschrijven.

De heer Koopmans: Ja voorzitter, het is een beetje een ingewikkelde situatie, maar ik doe het dan toch maar, u staat me wel toe om ook even namens het toekomstige college te spreken.

De voorzitter: Ja, ik ga het toestaan, mag.

De heer Koopmans: Voorzitter, de motie waarin staat dat er een nieuw beleidskader moet komen, want dat is eigenlijk de kern van wat die motie voor mij betekent, daar ben ik het mee eens en ik stel voor dat uw Staten die overneemt. Ik wil hem overnemen, geen enkel probleem en ik ben er ook voor dat we in het collegeprogramma daar ook 2 zinnen over opnemen, maar het beleidskader zullen we daarna met uw Staten weer delen en er moet een nieuw beleidskader komen, maar ik zeg het nog een keer tegen u mijnheer Kuntzelaers en het raakt mij echt, wij hebben nooit, nooit daarvan afgeweken. Alleen weet u, als je naar de getallen kijkt, als de projectleider van de Buitenring die daarna, na een aanbesteding bij de N280 terecht is gekomen, als je die ervan afhaalt en hij is er niet neergezet omdat hij gedeputeerde is geweest, hij is daar neergezet omdat hij zijn vak goed deed, dan zit je op normale getallen en dan begint het... en ik sluit niet uit... Nee, daar ga ik allemaal niet over speculeren, dat heeft helemaal geen zin. Ik heb u gezegd, wij gaan een nieuw beleidskader schrijven want daar is blijkbaar behoefte aan en dat is van belang om daar dan goed met elkaar over te spreken.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Helder voorzitter, maar de woorden van de gedeputeerde en formateur, in elkaar vandaag en de toekomstige gedeputeerde ook nog, interpreterend, u ondersteunt de motie zoals de PvdA die formuleert, dat is 1 en 2, u wilt hem overnemen, maar u zegt ook tegen de Staten: onderschrijf dit dan ook. Wij zullen hem in stemming brengen en, via u dan voorzitter, hoop ik ook dat dit een oproep is aan de VVD om deze keer wel mee te stemmen want dat waren de enigen die de vorige keer niet meededen.

De heer Koopmans: Voorzitter, laat ik dan wel nog een opmerking maken. Waarom ben ik daar ook zo gemakkelijk in om daar 'ja' op te zeggen? A. omdat ik het ermee eens ben en b., omdat ik bestrijd dat er hier in Limburg sprake is van een vriendenrepubliek. Die is er niet en voorzitter maar uw Staten hebben behoefte aan een nieuw beleidskader en prima, laat maar komen en inderdaad we hebben een nieuwe gedeputeerde aanbestedingen, die zal dat samen met ondergetekende met veel plezier oppakken.

De voorzitter: Nog een vraag van de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, er lag de vorige keer 1 motie en die zegt niet heel veel wezenlijks anders dan de motie waar het net over ging en na 1 publicatie in de media is de gedeputeerde al bereid om te zeggen: er moet een nieuw beleidskader komen. Voorzitter, we zitten met het extraparlamenteaire construct, vindt formateur Koopmans dat het primaat van het vaststellen van dat beleid en het initiatief daarvoor niet bij de Staten ligt en zou hij daarom niet ook de parlementaire enquête als formateur en bedenker van het extraparlamenteaire construct moeten ondersteunen?

De heer Koopmans: Voorzitter, parlementaire enquêtes gaan uw Staten over, daar heb ik niks mee te maken, daar kan ik noch als formateur, noch als gedeputeerde in staatsrechtelijke zin een opvatting over hebben, maar voorzitter ik zeg het nog een keer, bevoegdheden die liggen waar ze liggen, ook ingevolge de wet en ingevolge verordeningen, maar als je met elkaar deelt hoe je daarmee omgaat en dat ook transparant met elkaar deelt, en daar staan hele interessante nieuwe dingen in weer, prima, geen enkel probleem om dat te gaan doen en als u dan zegt 'ja, maar omdat er een artikel is, gaat u bewegen', nee, omdat uw Staten dat vragen, daarom ga ik bewegen en ik vind het ook verstandig want het beeld dat daaruit voortkomt, wat ik dus bestrijd dat dat aan de orde is, dat wil ik niet en aangezien dat beeld zo kan ontstaan, vind ik dat er een nieuw beleidskader moet komen, veel scherper gedeeld met uw Staten, en dan kunnen wij aan de hand daarvan werken.

De voorzitter: Nog een laatste vraag van de heer Baneke over dit punt en dan gaan we verder.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Als u dat beeld wilt bestrijden, was het dan niet wijsheid geweest om de afgelopen periode, zoals volgens mij ook in die motie eerder van mijnheer Kuntzelaers stond, optimaal transparant te zijn in plaats van het niet te doen? Er was toch gewoon een openbaar register mogelijk geweest.

De heer Koopmans: Ja voorzitter, we hebben op grond van dat beleidskader precies met elkaar vastgesteld wat openbaar is en wat niet, dat is een beleidskader dat met u gedeeld is en we hebben elk halfjaar, zeg ik even uit mijn hoofd, in april geloof ik nog een keer ik weet niet meer helemaal zeker, dat allemaal gedeeld, alle benoemingen zijn met uw Staten gedeeld, allemaal.

De voorzitter: Ja, wij gaan verder met de beantwoording op de gestelde vragen.

De heer Koopmans: Voorzitter, mevrouw Straus zal ook nog op dat extraparlamentaire ingaan vanuit haar optiek natuurlijk want zij zit hier nou als formateur, maar ze is dadelijk alleen nog maar Statenlid. Ik maak daar nog 1 opmerking over voorzitter, ik vind alle... Ja, er zijn hele interessante beschouwingen over gegeven, van Thorbecke tot oma, en je weet inderdaad nooit, zeg ik tegen mevrouw Jenneskens, wie het meest verstandige van die 2 is, alhoewel ik een groot, groot, grote waardering heb voor de heer Thorbecke en in dat kader gaat het er ook om, als je daarover spreekt, ja, hoe ga je nou met elkaar om, maar dat geldt voor iedereen en ik zeg het nog een keer, het allerbelangrijkste is dat de mensen buiten, na debatten hier, weten waar ze aan toe zijn. Daar gaat het om en het politieke debat hier, van buiten zegt men vaak 'gedoe', dat is onderdeel om te komen tot de juiste besluitvorming met een zo groot mogelijk draagvlak en dat zal inderdaad wisselend zijn. Dat hebben we al kunnen merken aan de inbrengen van de verschillende fracties die 'ja' zeggen tegen het extraparlamentaire college en fracties die dat niet doen.

Voorzitter, ik heb dan nog 1 opmerking. De heer Franssen was heel expliciet over de gevolgde procedure met betrekking tot de kandidaten. Ik wijs hem erop dat die procedure vastgelegd is in het profiel en dat profiel is met u besproken en in het verslag, het publieke verslag staat daarover dat u daar geen opmerkingen over had. 2, alle andere brieven, want wij hebben afgesproken dat wij daar niet naar buiten toe over communiceren, dat staat in ons protocol, die maakt u zelf al of niet maar bekend.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Koopmans. Het woord is aan mevrouw Straus.

Mevrouw Straus: Voorzitter en eigenlijk ook geachte collega's want het voelt voor mij best wel raar om eigenlijk met... Aan de ene kant voel ik heel veel aan uw kant van de tafel en aan de andere kant

heb ik nu een rol als formateur en toch probeer ik die 2 met elkaar te verbinden want daar gaat het uiteindelijk om, polariseren of verbinden, de tegenstelling of de oplossing, de macht van het getal of de inhoud voorop en wat mij betreft is het altijd bij die 3 stellingen de 2^e, verbindend, oplossingsgericht en inhoud voorop. Zo heb ik al meer dan 20 jaar politiek bedreven en ik zou het ook niet anders willen, maar in de politiek is het helaas niet altijd vanzelfsprekend en worden verschillen ook vaak uitvergroot en daardoor wordt samenwerking vaak moeilijk en tijdens het informatieproces, toen ik dus nog aan uw kant van de tafel zat, is ook al een paar keer door mijn hoofd gespookt dat het anders moest, dat 'coalitie versus oppositie denken' een oplossing in de weg zat, maar hoe dan? Hoe zou je in dit versnipperde politieke landschap toch tot een bestuur kunnen komen waarin heel veel mensen zich herkennen en toen Ger Koopmans mij een paar weken geleden belde met zijn voorstel om na te denken over een extraparlementair college, werd ik als bestuurswetenschapper al snel enthousiast en voorzitter, dat ben ik eigenlijk nog steeds want van alle kritiek en beren die we de laatste weken op onze weg hebben gevonden, waren eigenlijk geen beren waar we niet al van tevoren over hadden nagedacht, die we hebben afgewogen en zoveel mogelijk ook hebben opgelost. En voorzitter, dit formatieproces heeft in 3 fases gelopen, waarbij we als 1^e de mensen hebben gezocht die we aan u gepresenteerd hebben en die we gezocht hebben aan de hand van de profielschets die ook met u allen is gedeeld. Vervolgens zijn we met die mensen, met name die mensen zelf en waarbij de formateurs veel meer een procesmatige rol hebben gehad, zij hebben het gehad over de inhoud en die inhoud, ook daar, dat was heel duidelijk, in onze opdracht hebben wij gezocht naar een brede inhoud in het collegeprogramma, waarbij de input van eigenlijk al uw partijen aan de orde is geweest, maar waarbij ook heel veel onderwerpen die vanuit de samenleving aangedragen zijn in het collegeprogramma zijn gekomen en, ik ben natuurlijk wel van de VVD, we hebben er ook voor gezorgd dat de financiën erbij werden gezocht want uiteindelijk moet het ook betaald worden en dat we daarmee niet iedereen altijd zijn zin hebben kunnen geven, dat is ook democratie.

Voorzitter, er zijn al veel prominente mensen uit het verleden langsgesproken, maar ik heb er ook nog 1, ik heb namelijk Winston Churchill en die heeft ooit gezegd 'Democratie is geen goede staatsvorm, maar ik ken nou eenmaal geen betere' en ik ben het daarmee eens. Democratie is ingewikkeld, gecompliceerd en zeker niet efficiënt en ik zie mijnheer Van Caldenberg naar voren komen.

De voorzitter: Ja zat even te wachten of ik tussen mijnheer Van Caldenberg of Churchill. Ik ga nu voor mijnheer Van Caldenberg. Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, wij hoorden net van de heer Koopmans dat het allerbelangrijkste is dat de mensen buiten weten waar ze aan toe zijn en wij weten allemaal dat de krant schrijft over oppositie en coalitie en dat de mensen buiten het hebben over een coalitie met Forum en PVV. Geloof formateur Straus daadwerkelijk dat de mensen buiten dit ook allemaal snappen of is dit gewoon Strausvogelpolitiek?

Mevrouw Straus: Altijd leuk die woordspelingen. Nee, ik geloof hier oprecht in want mensen buiten hebben geen idee wat een coalitie en een oppositie is. Mensen buiten willen alleen maar dat er goed voor Limburg gezorgd wordt en dat hier goed bestuur is en dat de dingen geregeld worden die geregeld moeten worden. Zo zit ik erin en u blijktbaar niet.

De voorzitter: De heer Franssen nog een vraag.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel voorzitter. Mevrouw Straus vertelde zojuist, ze deed politiek bedrijven zoals ze eigenlijk de laatste 20 jaar politiek bedreef. De 1^e vraag: krijgt u een vergoeding als informateur voor uw werk hier?

Mevrouw Straus: Nee.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dus u doet dat op liefdadigheidsbasis want als ik zie de vergoedingen die u tussen 2015 en 2018 heeft opgestreken, meer dan € 80.000,00, als VVD'er, dan kan ik me slecht voorstellen hoe u dan in dezen iets voor niets doet.

De voorzitter: Voordat we die piste ingaan, u hoeft de vraag wat mij betreft niet te beantwoorden.

Mevrouw Straus: Voorzitter, dat wil ik eigenlijk ook liever niet doen want u weet allen dat ik ambassadeur Euregio Onderwijs ben geweest. Ik heb met velen van u daar in die periode contact over gehad en u heeft daar nog nooit naar mij toe enige opmerking over gemaakt en ik heb gewoon een redelijke vergoeding gekregen voor de werkzaamheden die ik heb gedaan.

De voorzitter: Waarvan akte. Mevrouw Jenneskens

Mevrouw Jenneskens (D66): Een andere quote van Churchill is altijd dat een goeie speech is als het rokje van een vrouw kort genoeg om de aandacht te trekken, lang genoeg om het onderwerp te bedekken en dat brengt mij bij het punt dat ik in dit college zo graag ook wat meer rokjes had gezien en ik weet dat wij dit delen en aangezien wij nu meer collega's zullen zijn en wij nog een heleboel dames daar hebben, vraag ik u als Statenlid vooral of wij samen zullen optrekken om te zorgen dat in dat volgende college dan toch meer rokjes zullen zitten.

Mevrouw Straus: Ik wil van harte omarmen wat mevrouw Jenneskens zegt. Ik had ook liever gezien dat er veel meer vrouwen in dit college hadden gezeten. Ik ben er heel blij mee dat we 1 hele goede in ieder geval hebben en dat was ook zeker wel heel erg geweest als we er helemaal geen hadden gehad, maar ik wil ook alle vrouwen die hier in deze zaal zijn en die het wellicht volgen en die wellicht denken om politiek actief te worden ook vooral allemaal oproepen om dat te doen, om hun vinger op te steken en als ze niet precies weten hoe ze dat moeten aanpakken, mij even te bellen of te mailen en dan wil ik ze heel graag op weg helpen, van welke politieke kleur ze dan ook zijn.

Goed, ik ga verder. Voorzitter, ik ben een hartstochtelijk strijder voor democratie, waarin ook elke minderheidssysteem gehoord mag worden, maar toch zie ik steeds meer mensen afhaken bij de politiek en mijn vraag is dan: hoe kunnen wij ervoor zorgen dat we dat tij kunnen keren? Kunnen we een democratie vormgeven die veel meer bij deze tijd is want democratie moet tenslotte door mensen vormgegeven worden, in elk land, elk op hun eigen manier en dus is democratie ook cultuur en geen dogma. Democratie is iets wat cultuur is en daardoor een reflectie op de samenleving en daarom is het ook belangrijk dat de democratie meegroeit in de ontwikkelingen van de samenleving en wat mij betreft betekent dat niet meteen radicaal overhoophalen van alles, maar wel op zoek gaan naar oplossingen die recht doen aan die tegenwoordige tijd en wat mij betreft is dat een extraparlamenteair college, maar voorzitter zo nieuw is dat ook wel weer allemaal niet. Mijnheer Heldens heeft al gerefereerd aan Thorbecke, ik haal het iets dichterbij, maar het 1^e kabinet Den Uyl, van 1973 tot 1977, was ook een extraparlamenteair kabinet en dat ondanks sterke inhoudelijke verschillen zelfs de rit helemaal uitgezetten heeft. Ik zie dit extraparlamenteaire college dan ook helemaal niet als iets geheel nieuws, maar veel meer als vintage, iets van vroeger dat weer in de mode is of wellicht weer in de mode kan komen, zeg ik tegen mevrouw Jenneskens want dat is ook altijd afhankelijk met die rok lengte en het enige wat wij gedaan hebben als formateurs eigenlijk, is dat we het stof eraf hebben geveegd, we het opnieuw opgepakt hebben en dat we het nu voor het eerst op Provinciaal niveau toepassen en ik ben het met de gouverneur eigenlijk eens, die in zijn brief heeft aangegeven: zou dit

niet een optie zijn dat hier ook iemand, een deskundige op dit vlak, misschien eens meekijkt en misschien zelfs wel suggesties doet voor hoe het nog beter kan. Wat mij betreft is dat een goede suggestie, maar het moet uit uw Staten komen om dat uiteindelijk ook te willen.

Voorzitter, het werken in een extraparlamenteair construct vraagt ook ander leiderschap, veel meer verbindend leiderschap en dan niet alleen vanuit het college, maar juist van ons allemaal en bij verbindend leiderschap gaat het erom om mensen intrinsiek van binnenuit te motiveren, een bijdrage te leveren aan iets wat individuele belangen ontstijgt en volgens mij hebben wij allen zoals wij hier zitten een hoger doel dan ons individuele belang, namelijk het belang van het welzijn van Limburg en van de Limburgers en dit alles lijkt een beetje abstract, maar je kunt het ook heel goed vertalen naar de politiek. Een voorstel waar jij als partij achter kunt staan omdat jouw suggesties daarin meegenomen zijn of een voorstel dat je gewoon moet slikken om je coalitiepartner nou eenmaal tevreden te houden. Voorzitter, dat laatste is wat mij betreft veel vervelender dan het 1^e en voor je achterban en voor de mensen thuis ook vaak veel onbegrijpelijker en ik wil mevrouw Fischer citeren die zei: "Het wordt politiek zoals politiek zou moeten zijn" en dat ben ik met haar eens en mijnheer Heldens wil ik parafraseren 'zo wordt politiek niet altijd makkelijker, maar inderdaad wel leuker'. Ik wil u 2 voorbeelden geven, heel kort, over waarbij ik zelf in de Tweede Kamer met collega's van niet-coalitiepartijen voorstellen heb mogen doen en dat was met collega's van de SP op het terrein van patiëntveiligheid en dat was met collega's van de SGP, die zijn niet hier vertegenwoordigd in dit parlement, maar toch, op het gebied van onderwijs en dat was heel succesvol en voorzitter, ik kan u garanderen dat ik ook op heel veel onderwerpen het met hen niet eens was, maar op deze onderwerpen was ik dat wel en was ik dus ook bereid om samen te werken.

Er zijn een aantal vragen gesteld of in ieder geval in uw woordvoering, waar ik even op in wil gaan. Ik loop ze even langs. Mevrouw Werrij had het over de inclusieve samenleving. Ja, dat vind ik ook een heel erg belangrijk punt en we hebben ook echt geprobeerd door die informatieavond die de informateurs nog gehouden hebben, om die onderwerpen die daar ter sprake zijn gekomen mee te nemen in het programma, door goed te kijken naar welke brieven er allemaal uit de samenleving tot ons kwamen, om echt te proberen om de gewone Limburger ook een stem te geven in dit geheel, maar uiteindelijk is dat natuurlijk ook aan onszelf, dat wij ervoor zorgen dat wij als vertegenwoordigers, als afgevaardigden, als volksvertegenwoordigers er ook voor zorgen dat we zichtbaar zijn in de samenleving en als we dat doen, dan krijgen we ook de gelegenheid om aan de burgers uit te leggen waar we mee bezig zijn en waarom we soms voor of soms tegen een onderwerp zijn en mind you, het is altijd veel fijner om te vertellen 'ik ben er tegen omdat ik er gewoon echt tegen ben' dan 'ik ben er tegen omdat dat nou eenmaal moet omdat ik in een coalitie zit'.

De voorzitter: De heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Ik heb misschien mevrouw Straus niet helemaal goed begrepen, maar bij een inclusieve samenleving en daarnaar streven dan zie ik toch iets anders voor me dan wat u nu vertelt. Ik zie daarbij voor me dat wij als overheid proberen groeperingen in de samenleving die het moeilijk hebben, die het zwaar hebben, meenemen om ze volledig te laten participeren en als u het dan heeft over de gewone Limburger, ja die vallen eronder, maar er zijn juist groepen die je een extra zetje wilt geven. Bent u dat met me eens of is uw interpretatie gewoon 'de gewone Limburger'?

Mevrouw Straus: Kijk mijnheer Baneke, ik ga niet over de inhoud van het programma, maar u heeft daar wel in gezien dat er veel aandacht is voor bepaalde groepen in de samenleving en ik denk, als ik straks weer aan de andere kant van de tafel zit, dat ik op heel veel van die voorstellen, gewoon 100%

daar achter kan staan. Natuurlijk moeten wij ook vanuit de overheid ervoor zorgen dat mensen mee kunnen doen, maar we moeten er ook voor zorgen dat mensen zelf weer mee gaan doen en dat betekent ook dat je niet als overheid het altijd overneemt van mensen, maar dat je probeert te investeren daar waar zij het verschil kunnen maken, daar waar je mensen weer zelfredzaam maakt bijvoorbeeld.

De voorzitter: U kunt verder.

Mevrouw Straus: Ik ga even verder. Mijnheer Van der Sande, u had een mooi liberaal verhaal en dat vind ik natuurlijk van VVD-huize altijd mooi om te horen. Ik kan me heel erg vinden in de verstikkende regeldruk waar u het over had en er is al heel vaak gesproken, waarschijnlijk ook in dit huis, maar in ieder geval in andere gremia waar ik actief ben geweest, over stofkamoperaties, over het opruimen van oud beleid, over al dat soort zaken en dat is altijd best wel lastig omdat, en u heeft het daar ook over, je zit altijd in die paradox dat op het moment dat je een onderwerp, een maatschappelijk onderwerp, bespreekbaar maakt eigenlijk per definitie dat oplevert dat er meer regels komen en dat is een hele ingewikkelde paradox en ik hoop in ieder geval dat het feit dat we nu dat extraparlamentair met elkaar gaan doen, dat die paradox veel meer op tafel gaat komen, waardoor we daarover kunnen praten met elkaar en we ook afwegingen kunnen maken over 'is het nou altijd de bedoeling dat de overheid hier een interventie pleegt of kunnen we misschien op een andere manier ook burgers veel meer vanuit de zelfredzaamheid als het ware faciliteren of een podium geven?' Dus ik ben het in die zin met u eens, maar het is niet zo makkelijk om het op te lossen.

Mijnheer Van Caldenberg had het over 'het parlement wordt buitenspel gezet'. Ja, wat mij betreft dus echt niet, echt niet. Wij zijn hier aan zet en het is niet meer zo dat er voorgekookte onderwerpen zijn die in coalitiestrukturen kaders afgesproken zijn. We kijken elke keer naar de inhoud en als u een goed voorstel heeft, kijken we ook naar dat voorstel, met evenveel plezier als van een andere partij.

De voorzitter: Ik zie wel een goede interruptie alvast.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, heeft mevrouw Straus dan het lef om het collegeprogramma hier in de zaal in stemming te brengen? Want dat lijkt me een voorstel waar we de komende 4 jaar heel veel voorstellen van kunnen krijgen.

Mevrouw Straus: Ja weet u, dat heeft niks te maken met lef, dat heeft te maken met een extraparlamentair construct, waarbij de collegeleden straks uitvoering gaan geven aan dit programma, maar dit programma is eigenlijk alleen maar een strik eromheen van allerlei voorstellen die wij straks uitgewerkt hier in de Staten gaan zien. Het is niet zo dat, als wij nu vandaag uiteindelijk bij meerderheid zeggen 'ja' tegen dit boekje, dan dat boekje onze bijbel wordt waar we 4 jaar lang alleen maar naar kunnen leven. Dat is niet zo, dit is pas een 1^e proeve van waar het naartoe zal gaan en het is aan ons om dan vervolgens te kijken, en die voorstellen die dan in concreto komen, vinden we die dan goed genoeg?

De voorzitter: Ja, mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Dat brengt mij wel bij de vraag die wij lastig vonden in het programma, dat elk voorstel vergezeld moet gaan van een dekkingsvoorstel ook. Dat maakt het, zeker voor kleine fracties, bijzonder ingewikkeld om met moties en dergelijke te komen. Dus als we echt gaan voor dit construct, hoe we daar dan ook over denken, dan zou mijn partij graag heel veel aandacht willen hebben voor de manier waarop we dat ook vastleggen op een manier dat alle middelen voor die

initiatieven vanuit de Staten, waaronder of ambtelijke bijstand of op welke manier je dat ook wilt regelen, daar ook voorhanden zijn.

Mevrouw Straus: Ja weet u, dat is zeker zo, maar een motie is eigenlijk pas aan het eind van de discussie een middel dat je nog op een of andere manier inbrengt en ik hoop eigenlijk, en dat zou in ieder geval mijn intentie zijn, dat in het voortraject datzelfde onderwerp al vele malen of in ieder geval een aantal keren besproken is, waardoor er door de betreffende gedeputeerde geluisterd is naar de voorstellen vanuit de Staten en dat, als dat goede voorstellen zijn, die gedeputeerde dat zoveel mogelijk probeert te verwerken in het uiteindelijke voorstel dat er dan ligt en de gedeputeerde heeft dan ook natuurlijk de verantwoordelijkheid om te kijken dat het nog wel steeds binnen de financiële kaders blijft, maar ook als wij voorstellen doen, net zoals bij de begrotingsbehandeling of zo, het kan natuurlijk nooit zo zijn dat we zeggen 'U moet van alles doen, maar we zeggen niet waar we dat dan van moeten betalen', zo werkt dat natuurlijk dan toch ook weer niet.

De voorzitter: Dan nog de heer Van Caldenberg snel.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, ik ben even in verwarring want bij mij was het zo dat het budgetrecht in de Staten ligt en niet het mandaat daarvoor bij de gedeputeerde ligt en als we het op deze manier gaan doen en de zinsnede die hier staat, daarmee zegt u eigenlijk 'Ja, alles wat wij niet goed vinden, daar moet u dekking voor geven' want dat staat in het voorstel, dat staat in het collegeprogramma, dat is de zinsnede die er staat en vindt u dan niet gewoon dat we het budgetrecht dat wij als Staten hebben hier gewoon naast ons neerleggen en zeggen: op deze manier doen we het?

Mevrouw Straus: Nee, juist niet. Op het moment dat je het budgetrecht hebt en je wilt iets anders, dan moet je ook aangeven waar we dat dan uit betalen. Wat doen we dan bijvoorbeeld niet? Dat hoort ook bij budgetrecht, het is niet alleen maar zo, wij delen cadeautjes uit, maar waar die van betaald moeten worden, daar gaan we niet over. Dat hoort er ook bij. Natuurlijk hoort dat erbij.

GroenLinks. Mijnheer Baneke had het over dat hij het raar vond dat andere partijen zich nu wel committeren aan het collegeprogramma. Dat is eigenlijk helemaal niet aan de orde, dit collegeprogramma is vandaag ter bespreking, maar het is niet zo dat nu van de 1^e tot de laatste bladzijde alle partijen die zo meteen zeggen 'wij vinden het een goed programma' daar ook 100% zich mee vastleggen, helemaal niet. Het is het programma van de nieuwe collegeleden en die zijn er nu nog niet, dus vandaar dat wij het nu nog even doen, maar het is niet zo dat dit dus een programma is waarin iedereen die zegt, wij steunen het concept van een extraparlamenteair programma, 100% alles ook dan ook 1-op-1 moet overnemen. Nee, dat zal elke keer moeten blijken in de concrete voorstellen die op de agenda van de Staten komen.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, het programma ligt vandaag niet voor ter besluitvorming en in dat programma worden keuzes gemaakt in het budget, daar neemt uiteindelijk het college dan een besluit over. Dus uw opmerking over als u iets anders wilt doen, moet u bepalen wat u niet gaat doen, maar wat we wel gaan doen daar besluiten we vandaag niet over en dat is precies de pijn waar het zit met het budgetrecht, dat ligt hier in deze Staten. Dus ik zou toch echt u als formateur of het nieuwe college willen oproepen om daar een goede procedure voor te bedenken want een aantal partijen hier delen dit college, maar het budgetrecht blijft hier, dus hoe gaan we hier op de juiste manier met elkaar in verder?

De voorzitter: Dat was geen vraag, maar een opmerking. Dan nog de heer Baneke met een vraag.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Ja, ik vraag me af of mevrouw Straus mijn woorden wel juist heeft geïnterpreteerd want ik zei het natuurlijk niet naar de letter van de wet, maar zoals het de facto gaat uitpakken want in onze optiek is het bijna onmogelijk dat er niet een coalitie ontstaat van de 4 partijen zoals die in ieder geval meedoen aan dit extraparlamentaire experiment en mocht u dat anders zien, dan houd ik me graag aanbevolen, maar er is gewoon een dekking op rechts voor dit experiment, hoe u het ook wendt of keert of bent u dat niet met me eens?

Mevrouw Straus: Ik heb wel gezien dat er brede steun is voor dit construct als zodanig, maar u had het ook over de inhoud van het programma en de inhoud van het programma daar kunnen we nu op hoofdlijnen wellicht 'ja' tegen zeggen, ook mijn partij, maar ik zie mijnheer Heldens al staan, die zal er zo meteen ook wel iets van vinden, maar dat betekent niet dat, als die voorstellen uitgewerkt worden, wij ook automatisch tekenen bij het kruisje. Daar zullen wij even kritisch in blijven.

De voorzitter: De heer Heldens met een vraag.

De heer Heldens (VVD): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, eigenlijk als reactie op de opmerkingen van de heer Van Caldenberg en mevrouw Jenneskens een vraag aan de formateur. Het budgetrecht, ja daar ging het zojuist over, dat ligt bij de Staten, dat blijft bij de Staten. Klopt het dat we gewoon een begroting hebben voor dit jaar die nog geldig is en dat we het budgetrecht bij de volgende begrotingsbehandeling als Staten tot ons nemen en reageren op de begroting van het college. Volgens mij verandert daar niets in of ziet u dat anders? Dat zegt u toe hoor ik.

Mevrouw Straus: Ja. Dat zie ik niet anders. De begroting blijft de begroting en in die begroting zal ook al een aantal van die voorstellen die waarschijnlijk nu in het collegeprogramma staan nu al nader uitgewerkt zijn en natuurlijk gaan we daar dan als Staten over oordelen.

De heer Heldens (VVD): Voorzitter, dan constateer ik dat er niets aan de hand is. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens, een vraag.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ik stelde net een procedurevraag en die stel ik dan misschien nog een keertje. In dit programma staan wel een aantal keuzes over welke budgetten er aan welke onderwerpen... € 25 miljoen voor de fiets, werd ik bijvoorbeeld heel gelukkig voor, maar dat kostenplaatje ligt niet ter besluitvorming voor. Is er nog een processtap voorzien om die toch grove begroting voor de komende 4 jaar toch in ieder geval nog eens terug te leggen in de Staten?

Mevrouw Straus: Die wordt uitgewerkt in de aankomende begroting die we in het najaar natuurlijk gaan hebben en dan gaat u daadwerkelijk daar keuzes in maken. Dit is nu alleen een collegeprogramma, dit zijn de contouren die wij meegeven en er is in die zin nog niks aan het budget veranderd, net zoals mijnheer Heldens dat zojuist zei.

De voorzitter: Ja, dan nog een laatste vraag van mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, op basis van welke uitspraak van de Staten gaat het college dan aan de slag om dat uit te werken? Want de Staten hebben geen besluit genomen over het budget en moeten dus met de huidige kaders blijven werken. Welk besluit, tenzij dat alleen straks het

benoemen van de gedeputeerden is, ligt ten grondslag aan het uitwerken van die € 400 miljoen voor de begroting want dat ligt er gewoon niet.

Mevrouw Straus: De gedeputeerden die u straks gaat benoemen, krijgen als opdracht om hiermee aan de slag te gaan en dat is feitelijk het enige wat we vandaag formeel afspreken.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, van wie krijgen ze die opdracht? Van wie, van deze Staten? Want daar gaan we niet over stemmen. Van u?

Mevrouw Straus: In een extraparlamenteair construct gaan de collegeleden over de uitvoering van het collegeprogramma, zij nemen daar uiteindelijk zo meteen hun verantwoordelijkheid voor. Wij geven alleen maar de kaders mee waarbinnen ze dat mogen doen.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, maar dan nogmaals de vraag: zijn die kaders dan hier door de Staten behandeld?

De voorzitter: Dan nog de heer Heldens.

De heer Heldens (VVD): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, nog een vraag aan de formateur. Interpreteer ik de wet goed als een gedeputeerde in een coalitieconstruct of in een extraparlamenteair construct of wat dan ook altijd de vrijheid heeft om met een voorstel te komen, ook al staat dat niet in een programma dat vastgelegd is door de Staten en dat een gedeputeerde altijd zonder last of ruggespraak met een opdracht of een voorstel naar de Staten mag komen en dat de Staten de gedeputeerde altijd op de vingers mogen tikken en naar huis mogen sturen als de Staten vinden dat de gedeputeerde niet functioneert? Daar verandert toch niets aan of wel?

Mevrouw Straus: Nee, helemaal niet. Het is zelfs zo dat dat waarschijnlijk nu gewoon vanaf dag 1 de werkwijze is, terwijl je bij in een normaal construct met coalitie-oppositie, of normaal, maar in ieder geval coalitie-oppositieconstruct vaak eerst de uitvoering van dat betreffende coalitieprogramma ter hand neemt. Dus je hebt dan het 1^e jaar of de eerste 2 jaar dat iedereen zich houdt aan datgene wat is afgesproken en dat daarna pas die vrijheid ontstaat en nu ontstaat die vrijheid eigenlijk al aan het begin.

De heer Heldens (VVD): Voorzitter, dank aan de formateur en ik constateer wederom dat er niets aan de hand is.

De voorzitter: Nog 1 vraag van de heer Kuntzelaers en dan gaan we verder want...

De heer Kuntzelaers (PvdA): Voorzitter, een vraag aan de formateur, met name waar moties en stukken die nu met een dekkingsvoorstel richting het college moeten. Waarom deze kanteling in beleid? Want dat is wel eigenlijk de vraag. De vorige periode werden bijvoorbeeld moties van het CDA over een smaakcentrum en pilots die uitgevoerd moesten worden en als daar dan een brede meerderheid voor was in Provinciale Staten dan werden die uitgevoerd en werd er gezocht naar een dekking door het college en die zeiden dan: is dit de juiste manier om te komen tot een dekkingsvoorstel? Waarom nu die grote kanteling in beleid?

Mevrouw Straus: Dat laatste wat u eigenlijk zegt, dat gebeurt dan nu. In het oude construct krijg je eerst die motie en dan gaat iemand ermee aan de slag. In een extraparlamenteaire variant is het

idealiter zo dat dat in een eerdere fase van sondering al aan de orde komt. Dus je wordt als het ware meegenomen.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dus als iemand een motie indient staande de vergadering, dan is dat sowieso niet de bedoeling?

Mevrouw Straus: Jawel, dat kan wel, maar als die financiële consequenties heeft, dan moet u ook aan de voorkant ervoor zorgen dat u overleg heeft gepleegd over: waar zou dat dan eventueel uit betaald kunnen worden?

De heer Kuntzelaers (PvdA): En dat hoefde in het verleden dus niet, dus die vrijheid...

Mevrouw Straus: Ja weet u, ik kan niet oordelen over hoe het in het verleden hier bij Provinciale Staten gewerkt heeft want toen was ik er niet bij. Ik weet alleen maar dat vanuit mijn ervaring het altijd zo was, als er een motie werd ingediend waar geen financiële ruimte voor was, dan werd die óf ontraden door de bestuurders omdat er geen financiële ruimte was of er werd overleg gepleegd over waar dat dan eventueel uit betaald zou kunnen worden, voordat daarover gestemd werd.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, opvallend is in ieder geval dat ik in de moties van de afgelopen jaren zelden financiële dekking, bij welke partij dan ook, bij welk voorstel dan ook, zie en dat daar nu dan een wisseling van beleid komt. Dat kan en ik zie dat het college dit nu voorstelt, dat maakt het leven voor het college heel veel makkelijker want daarmee kan het meer zijn eigen lijn uitvoeren, hoeft, legt het een hele complexe materie vaak neer bij Provinciale Staten, die natuurlijk met een beperkt aantal uren en beperkte ondersteuning moeten komen tot oplossingen. Dus ik voel dat er veel verantwoordelijkheid bij de Staten neergelegd wordt, veel werkdruk, veel oplossingsdenken en de vraag is dan ook hoe het college hiermee omgaat. Is er nog steeds constructieve zoektocht naar financiële dekking of moeten we alles zelf gaan verzinnen?

De voorzitter: Mijnheer Koopmans geef ik even het woord, als dat mag van mevrouw, ja.

De heer Koopmans: Ja voorzitter, misschien even ter verduidelijking. Die is voor het college deze zin want ik kan u zeggen dat in de afgelopen jaren, niks extraparlamentair, in de afgelopen 10 jaar hier bijvoorbeeld op infra nogal wat moties aangenomen zijn zonder enige dekking en toen zei de gedeputeerde 'ja is goed' en we zitten nu nog met een tekort van € 100 miljoen op die portefeuille en deze is dus voor het college en wij blijven net zo goed als we dat in de afgelopen 4 jaar gedaan hebben, dat heb ik als gedeputeerde Financiën in de afgelopen 4 jaar ook gedaan, als er uitspraken zijn van uw Staten, altijd op zoek constructief naar middelen om dingen te financieren. Dat blijft, maar die is voor het college, zodat ze hier niet gaan zitten en allemaal zeggen 'Ja, ik zeg het u toe' en er is niks geregeld, dat werkt dus niet.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Maar voorzitter, dan betekent dus die zin die ik hier in het stuk zie staan eigenlijk dat er wel een constructieve houding is en ook de zoektocht naar die financiële middelen wordt gefaciliteerd en niet die bal sec bij de Staten wordt neergelegd zoals het eigenlijk hier nu wel verwoord is want het lijkt nu een boodschap aan de Staten, maar als het een boodschap aan Gedeputeerde Staten is, soit.

De voorzitter: Oké.

Mevrouw Straus: Ik kan mijnheer Kuntzelaers daar echt wel in geruststellen, het is een oproep, aan de ene kant natuurlijk aan het college zoals mijnheer Koopmans het terecht verwoordt, maar het is ook een oproep aan onszelf want het is ook wel gemakkelijk om van alles te willen en vervolgens niet aan te tonen wat je dan eventueel een onse minder wilt. Dus ik vind het ook wel opmerkelijk dat u die vraag stelt überhaupt en ik snap wel dat u zegt 'ja, wij hebben veel minder ondersteuning' en zo, dat begrijp ik, maar dan moeten wij vanuit de Staten kijken hoe wij daar beter in gefaciliteerd kunnen worden en dat is dan weer in een extraparlamentaire variant, aan de Staten.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter, dat nodigt uit tot een vraag natuurlijk want als er dus extra werk bij de Staten wordt neergelegd, dan betekent dat inderdaad dat je ook extra ondersteuning nodig zult hebben om dit uit te kunnen voeren en mag ik dat dan ook als een aanbeveling van u zien als formateur aan deze Staten om zich die ondersteuning en die ondersteunende positie die ze nodig hebben dan ook..., om daarop te investeren in de komende periode, zowel financieel als in capaciteit.

Mevrouw Straus: Ja en dat niet alleen, maar zelfs ook in werkwijze. Hoe gaan wij dit allemaal met elkaar doen want er is 1 vraag, die had ik zelf opgeschreven en voorbereid die u helemaal niet gesteld heeft en die is eigenlijk ook heel erg belangrijk in dit verband en dat is, stel, er gaat zo meteen een gedeputeerde aftreden. (Buiten de microfoon: welke?) Dat maakt niet uit. Dat maakt niet uit. Dan is het in dit construct geen automatisme, eigenlijk per definitie niet, dat zo'n college uit elkaar valt, dan is er gewoon een individu dat wegvalt en hoe zoek je dan een nieuwe gedeputeerde? Want onze taak als formateurs zit er na deze vergadering op. Hoe zou u daar als Staten mee om willen gaan, dat vind ik echt een vraag aan de Staten.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Voorzitter de val van de 1^e collegeleden bespreken hier, dat maakt het interessant zullen we maar zeggen. Is het überhaupt noodzakelijk om een gedeputeerde te vervangen in zo'n situatie?

Mevrouw Straus: Nee, maar ook daar moet je wel aan de voorkant iets over afspreken, maar in principe, als de Staten besluiten om te zeggen, stel er valt er 1 af gedurende de rit, we kunnen wel met 1'tje minder, dan is dat aan de Staten om daar de keuze van te maken.

De heer Kuntzelaers (PvdA): En u als formateur, voorzitter via u, u stelt dat het op dit moment wel noodzakelijk is dat die 7 allemaal aanwezig zijn, dat er ook voldoende werk is of zijn deze 7 alleen benoemd vanwege het draagvlak in de Staten?

Mevrouw Straus: Deze 7 zijn benoemd omdat dat in onze opdracht zo op die manier geformuleerd is en u daarmee heeft ingestemd in meerderheid.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Er stond 'maximaal 7', er stond niet 'minimaal 7', dus u heeft invulling gegeven aan 7 gedeputeerden, u heeft dus het maximum gebruikt dat wettelijk toegestaan is om aan gedeputeerden te mogen gebruiken. Kunt u mij uitleggen waarom u voor de maximale bezetting gekozen heeft en u eigenlijk stelt dat, als er 1'tje uitvalt, ze misschien met 6 wel goed zouden kunnen roeien.

Mevrouw Straus: Dat zeg ik niet, dat is aan de Staten om dat te beoordelen op dat moment. Kijk wat ik zie, is dat er een collegeprogramma ligt, dat heel breed is, waar vele onderwerpen in staan, waar ook een flink financieel kader bij is gemaakt. Ik zou graag willen dat, en daar sluit ik ook zo meteen mee af, de gedeputeerden als de wiedeweerga aan de slag gaan met elkaar.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Maar u stelt dus: het is noodzakelijk dat er 7 gedeputeerden zitten.

Mevrouw Straus: Op dit moment zijn 7 gedeputeerden datgene wat wij voorstellen, ja precies.

De voorzitter: Ja, de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, mevrouw Straus gaf aan dat, mocht een gedeputeerde vertrekken en eventueel of niet iemand vervangen zou moeten worden, dan zouden we daarover aan de voorkant als Staten afspraken moeten maken. Bij mijn weten gaan we dadelijk gedeputeerden wel of niet benoemen, we staan dus nu aan die voorkant. Dus graag aan mevrouw Straus, de formateur, de bedenkers van dit construct, waar zijn die afspraken of zijn ze er wel en mogen we ze niet weten?

Mevrouw Straus: Welke afspraak bedoelt u dan precies?

De heer Van Caldenberg (SP): Hoe wij omgaan op het moment dat er een gedeputeerde om wat voor reden dan ook zou moeten aftreden en of we die gaan vervangen. U gaf net aan, daar moeten we aan de voorkant afspraken over maken. We staan nu aan de voorkant en waar zijn de afspraken?

Mevrouw Straus: Nou die afspraak is er dus nu nog niet, dat is dus het punt wat ik aangeef, dat wij daar als Staten... Wij zullen er allemaal aan moeten wennen hè, hoe wij deze werkwijze gaan doen, maar dit is een onderdeel van de werkwijze dat als je dit pas gaat bespreken op het moment dat het aan de orde is, is dat veel ingewikkelder dan wanneer je dat nu bespreekt en dat is mijn oproep aan ons allen om dat onderwerp op de pakken en om daar een procesafpraak met elkaar over te maken.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, dan is de vraag aan mevrouw Straus of ze nog bereid is om dat te doen voor de benoeming van vandaag want dat is concreet aan de voorkant.

Mevrouw Straus: Ja, maar dat is niet mijn opdracht als formateur. Mijn opdracht als formateur was om dit college te vormen en daarbij ook nog een voorzet te doen voor een collegeprogramma inclusief financiële kaders. Dat was mijn opdracht, maar dat betekent niet dat het denken na vandaag stil moet staan en dat is waar ik u toe oproep.

Voorzitter, ik ga gauw door. Mevrouw Jenneskens, ik had ook zo'n oma en die had... Mijn oma komt uit Holland en inmiddels is ze er niet meer, maar die is na de hongerwinter naar Limburg gekomen om aan te sterken en in diezelfde fase had mijn opa zijn 1^e vrouw verloren in het kraambed, zo ging dat toen nog. Dus mijn opa met zijn bakkerij, wijkbakkerij gewoon in Roermond, in de binnenstad, die verloor ineens een hele belangrijke steunpilaar in het gezin en dat was nogal een ding in die tijd, dat kan ik u in ieder geval zeggen. Mijn oma was een grote struise dame uit de Haarlemmermeerpolder die haar hele leven tot aan haar 92^e in Limburg is blijven wonen en dat was er ook zo een van 'niet zeuren, maar aanpakken'. Nou, misschien heb ik daar wel iets van meegekregen, dat zou kunnen en ik ben het helemaal met u eens, en ik hoop dat ik daar vandaag een beetje een voorzet voor heb gegeven, dat wij hier zo extraparlamenteair mogelijk moeten gaan werken en u kunt mij in ieder geval als medestander vinden op het moment dat ik zie dat collegeleden vervallen in oude patronen, waarbij ze denken 'ach ja, dat is toch allemaal wel afgedekt' en het blijkt niet zo te zijn, dan zal ik met u strijden om te zeggen, nee u moet het fatsoenlijk in de Staten aan de orde stellen. Dus ik hoop in ieder geval dat ik u daarmee een beetje gerustgesteld heb.

Voorzitter, ik ga afsluiten anders worden de broodjes koud. Een eerste stap is nu gezet, maar zoals de Engelsen zeggen, the proof of the pudding is in the eating en dat heeft de Partij voor de Dieren gezegd met bepaalde woorden, D66 heeft het gezegd, de PvdA heeft het gezegd, uiteindelijk gaat het erom hoe wij hier met z'n allen vorm gaan geven aan die samenwerking met het extraparlamenteaire college. Gaat het ons lukken om telkens weer opnieuw de dialoog met elkaar aan te gaan en daarin ruimte te geven om naar verschillen, maar ook naar overeenkomsten te zoeken? Gaat het ons lukken om op zoek te gaan naar gezamenlijkheid en zo tot oplossingen te komen? Gaat het ons lukken om te stoppen met het denken in oppositie en coalitie en juist op de inhoud te proberen de verbinding te zoeken? En gaat het het college lukken om telkens weer opnieuw steun te vinden voor hun voorstellen in de Staten? We zullen het zien. De wereld om ons heen verandert en blijft veranderen, of we dat nu leuk vinden of niet, en daar moeten we ons op aanpassen en dat kan ook. De middelen waaraan we gewend zijn, zijn misschien niet meer de middelen die we nodig hebben om tot de oplossingen van morgen te komen en voorzitter, ik ben er trots op om samen met mijnheer Koopmans formateur te mogen zijn geweest van dit extraparlamenteaire college en het bijbehorende programma. Politici, bestuurskundigen en opiniemakers, zoals mijnheer Heldens het zegt politieke junkies, kijken naar ons. Maurice de Hondt gaf zelfs aan dat het een voorbeeld is van hoe in de toekomst het bestuur in Nederland misschien wel vormgegeven zal worden, Limburg als gids in het land van de bestuurlijke vernieuwing, wie had dat gedacht.

Voordat ik ga afsluiten, wil ik als laatste ook nog een fantastisch ambtelijk team bedanken dat ons in dit hele proces geweldig heeft ondersteund. We hoefden maar een halve vraag te stellen en de spullen lagen al op tafel en we waren alweer helemaal voorbereid om de volgende stap te kunnen zetten, heel hartelijk dank daarvoor. Ik wens mijn mede-Statenleden heel veel wijsheid toe in de manier waarop wij er dus zelf bij zijn of dit college gaat werken en tegen de kandidaat-gedeputeerden die hier aanwezig zijn of op de tribune zitten, wil ik zeggen: hup, aan het werk.

De voorzitter: Blijft u heel even staan voor een interruptievraag van de heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel voorzitter. U sprak zojuist over een extraparlamenteair college en ik vraag me af: u heeft daar uit de basiscoalitie, uit de 4 partijen, heeft u een aantal mensen erbij genomen. Dat geeft dan extra cachet zoals u het benoemt. Had u in de basiscoalitie dan te weinig eventueel gegadigden voor het deputéschap?

Mevrouw Straus: Voorzitter, ik begrijp de vraag van mijnheer Franssen niet helemaal.

De voorzitter: Niet helemaal, nee. Misschien dat u het nog even herhaalt.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Als ik toch het woordje 'extra' wil gebruiken, dan onderbouwt u die stelling alleen omdat vanuit de basiscoalitie 2 externen zijn aangetrokken dat noemt u..., die benaming, maar in feite heeft u zojuist verwoord dat dat helemaal niet nodig zou zijn want we kunnen natuurlijk ook vanuit de basiscoalitie, als u als VVD of Forum of de PVV 1 of 2 extra deputés hadden geleverd, dan was eigenlijk dit circus, laat ik het zo noemen, of hetgeen wij benoemden in het verleden, 100 jaar geleden is dit ook al geweest, dat was net een beetje die crisistijd hè, je zou bijna zeggen 'staat de oorlog voor de deur?' Gaat u dit nu invoeren hier? Ik zou zeggen, en dat was mijn concrete vraag, heeft u dus in feite in uw eigen gelederen te weinig kandidaat-deputés gevonden? Want anders had u die extra niet hoeven aan te trekken.

De voorzitter: Oké.

Mevrouw Straus: Voorzitter, wij hebben een hele duidelijke opdracht gekregen op 24 mei, dat is om aan de slag te gaan met dit extraparlamenteaire college. Daar heeft de meerderheid van deze Staten mee ingestemd, daar zijn ook verder geen nuanceringen, feitelijke opdrachten, veranderende opdrachten, aan toegevoegd, aan dat programma. Het 1^e wat wij gedaan hebben, is alle partijen uitgenodigd om met ons over een aantal dingen die wij voornemens waren om te doen te spreken. 1 daarvan was een profielschets voor nieuwe gedeputeerden. Alle partijen zijn daarvoor uitgenodigd om daarop te reageren en ik moet mijnheer Franssen helaas toch ook nog in overweging geven dat zij daar geen opmerkingen bij hadden in het gesprek.

De voorzitter: Ja, maar als u het heel kort kunt en in een vraag kunt beantwoorden.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): We kunnen nu inhoudelijk daarover nog even een discussie voeren, maar zoals u weet, hebben wij nadien wel nadrukkelijk gezegd, een mondelinge toevoeging erop gegeven en u moet niet de zaken verdraaien zoals ze zijn. Kijk, wat schriftelijk vastligt, ligt schriftelijk vast, maar wat wij mondeling hebben besproken, dat blijft mondeling besproken. Dus ik vind wel dat u een correcte weergave dient te geven van hetgeen gebeurd is.

De voorzitter: Dat is weer geen vraag.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ik hou wel van correctheid.

De voorzitter: Ja, wij houden allen van correctheid en wij houden ook van correcte procedures, dus ik ga even met u inventariseren of er veel behoefte is aan een uitgebreide 2^e ronde want als we daarmee beginnen zijn we 36 minuten verder en dan komen de moties en dan komt... We zouden ook nu kunnen lunchen, de broodjes staan klaar, maar dan is het agendapunt niet afgehandeld en dan is de vraag wat er dan rond 14.00 uur allemaal op ons staat te wachten. Dus ik zit met u te kijken of we het kunnen beperken tot besluitvorming over de moties of dat u nog op de inhoud van het programma nog een bijdrage in 2^e termijn wilt en nogmaals, die is dan beperkt tot maximaal 3 minuten. Zullen we door proberen te gaan? Nee, u wilt eerst schorsen. Oké, dan schors ik tot 13.45 uur. Ik vraag aan de mensen van de Vertrouwenscommissie om in de Maaszaal bij elkaar te komen en om 13.45 uur proberen we hier weer de 2^e termijn op te pikken, die overigens dan inderdaad kort zal zijn. Ik schors de vergadering.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. We zijn bezig met het agendapunt numero..., numero 5, de bespreking van het ontwerpcollegeakkoord en we zijn daarvoor in de 2^e termijn aangeland en ik wilde u het volgende voorstellen omdat ik ook een verzoek gekregen heb van de fractie van de PVV om even te kijken naar de moties en we hebben 2 modaliteiten, we kunnen óf nu de 2^e termijn doen en dan neemt u de moties als zodanig mee in de beantwoording in 2^e termijn. In dat geval vraagt de PVV-fractie nog even 5 minuten bedenktijd om even het nog met elkaar daarover te hebben. Andersom zou ook kunnen, u besteedt de 2^e termijn aan het collegeprogramma en datgene wat u in de beantwoording gehoord heeft en dan schorsen we dan even 5 minuten om het daarna over de stemverklaringen van de moties te kunnen hebben. Beide is mogelijk. Zullen we eerst even 5 minuutjes schorsen en dan neemt u ook de moties mee in uw 2^e termijn. Zullen we het zo afspreken met elkaar? Dan schors ik de vergadering weer opnieuw voor 5 minuten.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, ik verzoek u weer plaats te nemen. Aan de orde is de 2^e termijn van de behandeling van de bespreking van het collegeakkoord, en dat is agendapunt 5 overigens, en de 2^e termijn kan aanvangen en dan heeft iedereen 1/3 van de spreektijd, betekent 3 minuten per spreker en de 1^e die aan het woord is, is mevrouw Werrij van het CDA. Aansluitend de heer Van der Sande van het Forum. Kunnen die zich al klaarmaken heet dat. Het woord is aan mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij (CDA): Dank voorzitter. Voorzitter, ik zou graag willen beginnen met de moties. Wij hebben kennisgenomen van de gewijzigde motie 2480 en met die strekking van die motie zijn wij het eens en we hebben begrepen dat die ook is overgenomen, dus wat dat betreft kunnen wij ons daar ook in vinden. Motie 2479 gaat voor ons echter te ver, het is een te zwaar instrument en dat gaat ook wel wat erg snel. Dus die motie kunnen wij niet steunen. Voorzitter, vanuit het CDA spreek ik de dank uit aan partijen die hier vandaag een positieve houding tonen ten aanzien van het extraparlamenteaire college, ten aanzien van het programma of de houding naar de toekomst toe.

De voorzitter: Een korte vraag.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, mevrouw Werrij gaat er heel snel overheen, 2479, zeg ik het goed? Die gaat u wat ver en u vindt het een zwaar middel, maar de conclusie van de gouverneur was: wij moeten controleren, wij moeten openheid creëren, wij moeten duidelijkheid creëren naar de Staten, naar de burgers en op welke wijze zou mevrouw Werrij dan wel die openheid over datgene wat zich heeft afgespeeld of om de gedeputeerde vrij te pleiten of om iets anders, op welke manier wil mevrouw Werrij die openheid dan creëren?

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, wat mij betreft, wij hebben een mededeling portefeuillehouder gekregen, als de heer Van Caldenberg dat wenst, zouden we daar in een Commissie nog een keer met elkaar over van gedachten wisselen, maar wat ons betreft gaat een parlementaire enquête of een onderzoek echt te ver.

Voorzitter, ik ga verder. Wij waarderen de handreiking van mevrouw Jenneskens die de bereidheid toont van D66 om vanaf vandaag de schouders eronder te zetten en ook van de Partij voor de Dieren en 50PLUS, die steeds constructief in het proces hebben gezeten. Tegelijkertijd steken wij de hand uit naar alle partijen die nog hun twijfels hebben over dit construct, zoals de heer Kuntzelaers, om de verbinding binnen Provinciale Staten vanuit ons in ieder geval wel te leggen. Wat ons betreft nu gewoon, gewoon in het dialect, 'aon de geng'.

De voorzitter: Dank u wel. 'Aon de geng' staat tegenwoordig volgens mij ook al in de Van Dale. Dus ik ga verder met heer Van der Sande voor de 2^e termijn nog? Ja? Geen tweede termijn, goed. De heer Claassen van de PVV, wel een 2^e termijn, goed.

De heer Claassen (PVV): Dank u wel voorzitter. Ik wil ook beginnen met de moties. 2479 acht onze fractie ook een te zwaar middel en we gebruiken daarvoor dezelfde woorden als onze collega Werrij. Motie 2480, hebben we de gewijzigde tekst van gezien. De fractie is blij dat de motie van naam veranderd is, de naam Vriendenrepubliek vinden we jammer. In de gewijzigde motie komt die tekst wel terug en we zouden voorstellen om dat daar ook te wijzigen want als de doelstelling is, voorzitter, om Vriendenrepubliek als geuzennaam weg te hebben uit deze provincie, dan zou ik hem ook niet gebruiken in de motie, maar met de strekking van de motie zijn we het zeker eens en we zullen die zeker steunen voorzitter.

De voorzitter: En nu naar de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoor de opmerkingen van de PVV. We hebben ze uit de titel gehaald, we hebben ze uit het dictum gehaald, de Vriendenrepubliek en het doet me deugd dat het taalgebruik hier in de Staten en dat we vooral elkaar op een vriendelijke manier moeten toespreken en niet moeten polariseren dat dat de handreiking van de PVV deze periode is. Ik hoop dan ook dat we dat met elkaar voort mogen zetten. Dus op die 2 plaatsen hebben we ze gewijzigd, we laten ze wel staan op die andere twee plekken in het verhaal omdat het daadwerkelijk ook de teksten zijn die we buiten horen en dat we daar afscheid van willen nemen. Daarom constateren we dat nu en daar willen we dan wel zeker vanaf. We hopen dan ook dat hier met dit beleid straks afscheid genomen wordt van dat gedachtegoed, maar door het niet meer te benoemen, dan ontkennen we ook het bestaan, dus laten we dat vooral ook blijven benoemen.

De heer Claassen (PVV): De status 1, want daar gaat de motie juist over, is om dat proberen tegen te gaan en of het bestaat, dat is nog maar 2 voorzitter en ik wil mijnheer Kuntzelaers ook bedanken voor het bruggetje als het gaat over het polariseren, dat kort even terugkomend en dan stopt mijn pleidooi ook. Ook als PVV hebben we alle 10 punten ondertekend in de formatieronde en daar hechten we heel veel belang aan. Ook de PVV staat voor verbinden voorzitter, en niet voor polariseren en juist in de media vinden wij, en ook jammer genoeg daarstraks in de 1^e termijn, is het niet de PVV die polariseert door de vragen die gesteld worden, maar sommige collega's van ons die in een bepaald frame dat wel proberen te doen en dat is een vorm van polarisatie. Dus hopelijk kunnen we in de komende tijd dat soort dingen proberen uit de weg te gaan. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Claassen. Ik kijk even of de heer Heldens nog iets voor een 2^e termijn heeft. Ja.

De heer Heldens (VVD): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, van ons geen uitgebreid betoog in de 2^e termijn. We hebben een hele goede discussie gezien, we hebben heel veel beschouwingen gehoord. We zijn er blij mee dat het erop lijkt dat we kunnen starten met dit extraparlamenteaire college zo meteen, na stemming zullen dat ook zien of die aanname klopt. De moties wil ik graag eventjes op reageren. Motie 2480 van de PvdA en mede-indieners, daarvan kunnen wij de strekking zeker ondersteunen. Ja, een kleine kanttekening die we er nog bij hebben, is dat de motie het college van Gedeputeerde Staten verzoekt om ervoor te zorgen dat het aantal benoemingen in alle 4 bij het college bekende varianten, ook het totaal aantal vergoedingen, salarissen, declaraties binnen een jaar wordt teruggebracht richting het landelijk gemiddelde. Niet alle Provincies hebben cijfers aangereikt, dus wat is het landelijk gemiddelde? Ik vind het een nobel streven om daar naartoe te werken, maar dat hoeft geen keihard doel op zich te zijn want het moet natuurlijk wel vooropstaan dat ja kwaliteit vooropstaat van mensen, maar de procedures moeten hartstikke transparant zijn en het moet duidelijk zijn voor iedereen waarom nou iemand een bepaalde klus gaat doen. Dus wij ondersteunen deze motie zeker, maar een kleine kanttekening dat het er niet toe moet leiden dat dit regeltje straks ervoor gaat zorgen dat je voor een mindere kandidaat zou kiezen in een procedure omdat je anders in de knoei komt met, ja dan gaan we weer weg van dat landelijk gemiddelde. Dus wellicht kan de heer Kuntzelaers daar dadelijk nog eventjes op reageren, maar de strekking kunnen we zeker ondersteunen. En 2479 van de heer Van Caldenberg, ja een parlementaire enquête vinden wij een veel te zwaar middel. Waar we wel over zouden willen meedenken is eventueel een speerpunt bij de accountantscontrole en een Rekenkameronderzoek of een punt in de Controlemissie om daar werk van te maken, maar een parlementaire enquête vinden wij een heel duur en heel zwaar middel en daar zijn wij op dit moment geen voorstander van. Ik zie dat de heer Van Caldenberg daarop wil reageren.

De voorzitter: Ja, die komt naar voren. Ik denk dat hij een interruptie wil plegen? Ja, dat wil hij.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, als de heer Heldens bereid is om er een Rekenkameronderzoek van te maken, onafhankelijk, dan zullen we hem op die manier aanpassen als dat de steun van de VVD oplevert.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, daar kunnen we zeker over praten. Even procedureel, de Staten verzoeken de Rekenkamer om een onderzoek te doen, maar de Rekenkamer is onafhankelijk, dus we willen u in dat verzoek steunen. Dan denk ik dat we elkaar begrijpen. We moeten wel even de procedures volgen mijnheer Van Caldenberg.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Zijn er nog andere opmerkingen?

De heer Heldens (VVD): Nee, ik heb verder geen opmerkingen meer.

De voorzitter: Dan kan de heer Van Caldenberg meteen weer opstaan voor de 2^e termijn, hoeft hij niet te gaan zitten.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, als het eruitziet als een rechtse coalitie, als het voelt als een rechtse coalitie, als het ruikt als een rechtse coalitie, dames en heren, dan is het ook een rechtse coalitie en hoe zit dat dan met die mensen daarbuiten? Laten we helder zijn, in deze zaal is er wel eens gesproken over het partijblad van het CDA, Dagblad De Limburger en het partijblad van het CDA, Dagblad De Limburger, schrijft: coalitie en oppositie. Dus de mensen buiten, zelfs het partijblad van het eigen CDA, vindt dat er sprake is van een coalitie en een oppositie en dat is wat de mensen buiten daarvan snappen en zoals het zit. Dat extraparlamenteaire, dat is extraparlamenteair als het uitkomt, maar als er vragen over gesteld worden, ja dan moeten we dat op een later moment nog een keer gaan zien. Voorzitter, het parlement mag vandaag niet stemmen over het programma, het parlement mag vandaag ook niet stemmen over de € 400 miljoen die ervoor nodig is. Waar mag het parlement dan wel nog over stemmen vandaag? We mogen alleen nog maar stemmen over datgene waar we de afgelopen dagen zoveel over gelezen hebben, namelijk over de baantjes. Daar mogen we straks nog over stemmen. Voorzitter, als stemverklaring van onze fractie zullen wij ook aangeven dat wij niet voor dit rookgordijn gaan stemmen. Wij zullen dan ook straks geen enkele van de gedeputeerden, niet omdat ze nou zijn wie ze zijn, maar omdat zij deel uitmaken voor een construct dat wij niet willen legitimeren, zullen wij blanco stemmen tegen alle gedeputeerden die worden voorgedragen. Voorzitter, een citaat van de heer Koopmans van zojuist en dat was: "Wij hebben ons altijd aan de regels gehouden, wij hebben nooit van het beleid afgeweken" en dan citeer ik maar gewoon eventjes De Limburger van vanmorgen: "Als het gaat over de opdrachten aan zijn vriend Atsma, is de stelligheid bij Koopmans even weg. Als hij hoort dat hij zijn eigen gedragscode heeft overschreden. Hij aarzelt en zegt 'het was beter geweest als ik die vergadering had onthouden van stemming'" en dan de vervolgvraag "Is het vaker voorgekomen", "Ja, dat sluit ik niet uit". Voorzitter, die onzekerheid die we vanmorgen in de krant van gedeputeerde Koopmans konden lezen en de stelligheid waarmee hij hier in de zaal, in het parlement waar dat hoort, beweert dat het nooit is afgeweken, voorzitter die stelligheid matcht niet met elkaar en daarover moeten opheldering komen en in het debat net met de heer Heldens hebben we de motie aangepast, maar wat ons betreft is het absoluut noodzakelijk om dat te doen, Rekenkameronderzoek, en op het moment dat dat zelfs geen duidelijkheid oplevert, zullen we dan moeten beraden of we nog verdere stappen moeten ondernemen. Voorzitter, dat was hem.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Caldenberg. Ik kijk even naar GroenLinks, tweede termijn? Ja, de heer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Ik citeer even uit het in druk verschenen collegeprogramma dat geen coalitieprogramma mag heten, maar waar wel in staat "Provinciale Staten verlenen Gedeputeerde Staten mandaat voor het naar voren halen van intensiveringsmiddelen in de Meerjarenbegroting ten behoeve van concrete activiteiten" en dan gaat de zin verder. Als dit geen coalitieprogramma is, je zou bijna zeggen hoe haal je het dan in je hoofd om zo'n zin erin te zetten want 'Provinciale Staten verlenen Gedeputeerde Staten' dat is toch iets om aan de Provinciale Staten te laten en niet in een collegeprogramma geformuleerd door Gedeputeerde Staten op te nemen. Wij vinden het bijzonder vreemd en we refereren hierbij aan de discussie over het budgetrecht dat al in de eerste periode plaatsvond. De vraag is: wanneer gaan de financiële spelregels die door Provinciale Staten moeten worden vastgesteld ook daadwerkelijk richting Provinciale Staten? Komt er een voorstel vanuit Gedeputeerde Staten of moeten we dat als Provinciale Staten zelf oppakken? Daar zullen we ons over beraden. Er komt een motie, ingediend door de collega's van D66, over dit vraagstuk en hier wil ik het even bij laten.

De voorzitter: Oké, dank u wel mijnheer Baneke. Het woord is aan de heer Kuntzelaers, 2^e termijn? Ja, oké.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Ja, laten we maar naar de motie toegaan. Kleine wijzigingen en op aandringen van de 4 partijen die geen coalitie vormen in dit huis, hebben we de titel gewijzigd en hebben we de titel van 'Stop de vriendenrepubliek' gewijzigd naar 'Een eerlijk en transparant Limburg' en op die wijze kunnen we de steun krijgen voor onze motie en daarbij hebben we nog een aantal kleine wijzigingen gedaan, zo hebben we het woord 'vriendenrepubliek' in ieder geval aangepast. Opmerkelijke oproep van Forum voor Democratie want ik herinner me nog de maidenspeech van de heer Burlet in zijn 1^e bijeenkomst die wij hier in Provinciale Staten hadden en toen vroeg hij nog aan ons hoe het nou precies zat met dat partijkartel en volgens mij, als we een mooi synoniemenwoordenboek zouden doen, dan zijn de vriendenrepubliek en het partijkartel 1 woord. Wij hebben besloten hem uit de titel te halen, misschien dat we samen hier enigszins tot elkaar komen en dat dat een basis kan zijn dat de clubs die het extraparlamentaire college steunen en degenen die dat niet doen misschien nader tot elkaar kunnen komen.

Ook een antwoord op de heer Heldens, de vraag wat betekent het nou om richting dat landelijk gemiddelde te gaan als het gaat over het aantal benoemingen en de financiële consequenties daaromtrent. In dit geval gaat het over 10 Provincies als ik het goed heb, 2 die niet meegedaan hebben. Ik neem aan dat in een vervolgtraject het college zelf de vinger aan de pols zal houden om te kijken hoe die benchmark op dit moment loopt en ervoor zal zorgen dat het niet uit de pas loopt en daarmee is in de richting van hoop ik een redelijk helder kader. Daarmee gezegd hebbende dat de mede-indieners en de steun van alle partijen aanwezig is, dan zijn wij blij dat dit signaal, dat van buiten komt, naar binnen is gehaald. Voordat ik verderga, de heer Heldens.

De voorzitter: Nou ik geef de heer Heldens het woord als u het niet erg vindt. De heer Heldens ja.

De heer Heldens (VVD): Dank u wel voorzitter. Ja voorzitter, wat hoffelijk van de heer Kuntzelaers dat hij zomaar in zijn betoog stopt als hij mij aan ziet komen lopen. Ja goed, in een extraparlamentair college kun je prima samenwerken met elkaar, dat blijkt wel weer ook. We hebben over uw motie gesproken, u legt dat hier nu uit, dat is al een stuk duidelijker voor ons, maar wat is dan de maatstaf?

Is dat het aantal benoemingen of is dat het gemiddelde van de financiën en hoe ziet u die benchmark voor zich? We steunen de richting, maar we willen er een beetje gevoel bij krijgen wat u precies wilt.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Nou laten we vooropstellen dat duidelijk moet zijn wat het landelijk gemiddelde in aantallen benoemingen bijvoorbeeld is en ook duidelijk moet zijn wat de kosten zijn die daarmee bij andere Provincies daaraan gemaakt worden. Als we die naast elkaar kunnen krijgen, dan kunnen we dat afzetten tegen een Limburgs resultaat en dan kunnen we dat tegen elkaar wegen en als je dan in de richting van dat gemiddelde bent gekomen dan is dat mijns inziens in de geest van deze motie.

De heer Heldens (VVD): Dank u wel voorzitter, dank u wel mijnheer Kuntzelaers voor de beantwoording. Daar kunnen wij ons in vinden. Had ik nog 1 vraag voor u. U had het zojuist over 4 partijen die samen geen coalitie vormen, die u verzocht hadden om de titel Vriendenrepubliek te schappen.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja.

De heer Heldens (VVD): Nou volgens mij vormt hier geen enkele partij een coalitie. Ik kan in ieder geval zeggen dat wij u niet verzocht hebben. Wie zijn die 4 partijen?

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dan per abuis inderdaad, dan heeft u een ander verzoek tot wijziging inderdaad ingediend, dat ging over het richting hebbende en dan zijn het de 3 andere, Forum, PVV en het CDA die dat verzoek indienden.

De heer Heldens (VVD): Ja helder, die vormen ook geen coalitie samen dat klopt ja. Dank u.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Goed. Dit proces... Het is prettig om met elkaar tot 1 conclusie te komen, dat is niet nieuw, maar dat is precies zoals het in de vorige periode ook vaak ging, namelijk dat je met elkaar als Staten probeert te komen tot consensus en ik hoop dat dat in de komende periode zo blijft doorgaan. Dus wat dat betreft het verzoek van de PvdA om op deze manier constructief met elkaar te blijven werken.

Dan het laatste stuk want dat gaat ook over het stuk rondom integriteit en dat is de motie die de SP heeft ingediend. De heer Koopmans stelde daarstraks terecht 'wij hebben altijd het beleid van deze Provincie gevolgd' en ik wil hem daar echt op geloven, alleen de discussie buiten trekt dat in twijfel en wij willen heel graag dat er aan waarheidsvinding gedaan wordt en een enquête was daartoe een middel en inmiddels hebben we een variant gekregen waarin de Rekenkamer dat gaat doen. Ook dat is voor ons voldoende, maar laat vooropstaan dat we met name willen weten wat er echt gebeurd is en ik hoop ook echt gewoon dat de heer Koopmans dan kan zeggen 'wij hebben ons aan de regels gehouden, er is hier in Limburg keurig gehandeld' en dat zou een conclusie zijn waar we met zijn allen trots op zouden mogen zijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Kuntzelaers. Ik kijk even of er voor een 2^e termijn behoefte is. Ja, mevrouw Jenneskens. Inderdaad.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, 2^e termijn. Er was net enige verwarring, onduidelijkheid of vragen over de procedure en de financiële spelregels en dat is misschien een indicatie want een extraparlamenteair college zorgt voor veel spraakverwarring en ingewikkelde toestanden. Wat D66 belangrijk vindt, is dat er ruimte blijft voor de Staten om hun budgetrecht ten volle te kunnen

uitoefenen en vooral ook zelf, indien daar aanleiding toe is, vanuit het Limburgs Parlement initiatieven te nemen en dan zien wij ook dat er een groot verschil is tussen grote fracties en kleine fracties en de manier waarop we dat hebben georganiseerd samen en daarom dienen wij een motie in en ik hoop eigenlijk dat die ook ergens is want dat is mijn allereerste motie. Ongetwijfeld komt hij er zo aan en ik heb al van een heel aantal partijen gehoord dat ze hem graag mede willen ondertekenen. Die motie ziet erop dat enerzijds we samen, zowel college als Staten, bekijken welke financiële verordeningen en zaken moeten worden aangepast in deze vorm van besturen en het 2^e deel daarvan gaat erom dat we als Staten samen bekijken op welke manier we fracties kunnen ondersteunen om zelf initiatieven te nemen en daarbij de bijbehorende dekking, of wat er dan ook voor nodig is, te regelen. Dus ik ga even kijken of die motie geprint wordt en dan nog even over de motie van de heer Kuntzelaers van de PvdA, die ondersteunen wij, ondertekenen we mede en over de motie rondom de enquête, daar zijn veel wijzigingen in en wij wachten heel even de definitieve vorm af voordat wij daar een standpunt over innemen. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Jenneskens. Het woord is aan de heer Franssen 2^e termijn? Ja.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel voorzitter. Laat ik beginnen met de moties. LOKAAL-LIMBURG steunt de motie van de heer Kuntzelaers en de motie van de heer Van Caldenberg en de andere motie, daar wachten wij ook even op, of daar duidelijkheid over komt. Dan nog even terugkomend op de 1^e termijn voorzitter. De opmerking die de heer Koopmans richting onze partij verwoordde, daar kunnen we ons helemaal niet bij aansluiten en waarom niet? Kritiek op het handelen van de formateur ligt niet in het feit dat we het oneens zijn met de profielschets, zoals de heer Koopmans eigenlijk verwoordde, die was opgesteld, maar het proces met de nadruk op proces dat de informateurs gevolgd hebben richting LOKAAL-LIMBURG, dat heeft ons vertrouwen beschadigd. Wil het experiment extraparlamenteair een kans krijgen, dan is de factor vertrouwen, en heel zeker van een toekomstig deputé, heel belangrijk. Door het handelen van deze formateur in het formatieproces richting LOKAAL-LIMBURG is naar onze mening dat vertrouwen totaal beschadigd. Wij zullen daar ook in onze stemoverweging een duidelijk signaal afgeven in dezen. Vervolgens, als wij dan bekijken het nieuwe experiment zoals het benoemd wordt, wij zeggen, goed, het is gewoon 4 partijtjes, 2 erbij, dus er is gewoon een basiscoalitie en voor de rest is er een nieuwe naam. Dus voor ons, en ik denk voor de meeste Limburgers, die denken 'goh, wat doen ze daar weer moeilijk in de Provincie, hou het toch gewoon', maar desalniettemin zullen wij openstaan in dit nieuwe proces zoals dit benoemd wordt en zullen we ook trachten gezamenlijk een bijdrage te leveren aan de consensus wanneer het in het belang is van de Limburger. Daarnaast zullen we natuurlijk zoals altijd opbouwend en kritisch de voorstellen volgen en daar wil ik het bij laten voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Franssen. Het woord is aan mevrouw Plusquin voor de 2^e ronde? Ja en dan mevrouw Fischer.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Er staat nog een aantal vragen open van de Partij voor de Dierenfractie. We willen graag die herijking van de veehouderij en die actualisatie voor de begroting in de Commissie hebben. Dat is een verzoek. Dan wat betreft de landbouw, dat is geen kerntaak van de Provincie, dat is een keuze en wij vinden die keuze te rechtvaardigen want die boeren zitten vast in een systeem dat achterhaald is en gezien die keuzes, de keuze van de minister over de kringlooplandbouw, maar ook het PAS, het IPBES-rapport, het mestoverschot en het pesticidenrapport vinden we juist dat die steun een duidelijke en meetbare bijdrage moet leveren aan verduurzaming en we zouden daar toch graag een reactie op zien.

Dan heb ik nog een stukje over agrarisch natuurbeheer. Het beheer plus het agrarisch natuurbeheer is al € 6,4 miljoen, ik had wat vragen gesteld, dus volgens mij is de 10 miljoen waaruit adaptatie en water ook moet komen te krap om ook het Nationaal Natuurnetwerk af te maken in Limburg. Dus we zouden ook graag een exacte becijfering van die natuurtaken tegemoetzien. Mijnheer Rossel heeft daar in de vorige Staten ook al om gevraagd en wij willen daar voor de begroting op terugkomen. Dan nog een motie, de motie 2474 van de heer Rossel inzake versnelling waterstof. Wij hebben het verzoek aan het nieuwe college om daar echt meteen mee aan de slag te gaan, zodra ze beëdigd zijn, ook in het kader van die RES'en. De motie van de PvdA gaan wij steunen. Ik zou toch nog een keer willen verzoeken om dat fiche voor die soortenbescherming omdat je ziet dat door de gevolgen van de klimaatverandering, we willen graag die achteruitgang van die soorten ook helder in beeld hebben. We zien excessen met eikenprocessierupsen, met horrorteken, met tijgermuggen en we willen ook kijken wat dat voor effect heeft op onze unieke Limburgse soorten. Motie PvdA steunen we, de motie van D66 steunen we en de motie van de SP, die hebben wij een gewijzigde versie niet gezien, dus die zouden we nog graag ontvangen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Plusquin. Het woord is aan mevrouw Fischer. Zij doet het van de plek af, dat mag. Ja.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dank u wel voorzitter. Ik wil het alleen nog over de moties hebben, waarbij 2480, de motie van de PvdA, die hebben we medeondertekend, dus daar gaan we mee akkoord. De motie 2479, wij gaan akkoord met het onderzoek door de Rekenkamer en alleen maar omdat gewoon door de artikelen in de kranten op zijn minst een vieze smaak in menige mond gekomen is. Ik wil meteen geloven dat alles met rechte dingen toegaat, maar als ik in de schoenen zou staan van de mensen waar het hier over gaat, dan zou voor mij de onderste steen boven moeten komen om ook naar de buitenwacht toe te laten zien dat het inderdaad allemaal volgens de regels van de kunst gegaan is en dat onderzoek van de Rekenkamer, dat vind ik prima. Dan is er nog motie 2481. Ja, die heb ik medeondertekend want kleiner dan mijn fractie vind je niet hier in dit huis, dus ik ben heel erg blij als ik eventueel iets meer hulp zou kunnen krijgen. Daar vandaan de ondertekening van deze motie, alleen zie ik hier dat ik deze toch niet getekend heb want daar staat Fisher en die C die zal er wel bij moeten als ik hem onderteken. Verder is het oké.

De voorzitter: Dank u wel en ik kan u toezeggen dat in motie 2481 de naam Fischer ambtshalve wordt gewijzigd. Dus dan hoeft dat niet via allemaal... Dat is de 2^e termijn vanuit de Staten. De 2^e termijn vanuit de twee formateurs wordt geopend door de heer Koopmans.

De heer Koopmans: Voorzitter dank u wel. Allereerst, want ik ben het in de 1^e termijn vergeten, felicitaties aan de heer Van der Sande voor zijn maidenspeech. Voorzitter, de heer Kuntzelaers, daar was ik ook een punt vergeten in zijn 1^e termijn en dat was het punt van maatschappelijke organisaties zoals bijvoorbeeld PPD, platform minderheden. In het gesprek over de portefeuilles heb ik laten weten dat ik heel graag, want ik wil namelijk elke keer als ik mag besturen nieuwe dingen doen, dat ik integratie wilde doen en daarom vallen organisaties zoals het PPD, maar ook zeg maar de integratieproblematiek van arbeidsmigranten, maar ook van statushouders onder mij. Dat is een specifieke portefeuille en die heeft niks te maken met Jan, Piet of Robert, maar die hebben te maken met mijn ambitie om elke keer weer een nieuw beleidsterrein op te pakken en ik zou dat heel graag doen want ik vind met name op het punt van arbeidsmigranten het superinteressant om te kijken hoe die 10.000'en mensen die in Limburg nou leven en wonen, om daar beleid voor te maken en ik moet u zeggen dat met name omdat wij een gezamenlijk gedragen verklaring hebben, waarin onder 2 die inclusiviteit staat, het punt van die arbeidsmigranten is een ander punt, dat is door de SP niet

ondertekend, maar voor de rest door iedereen, geeft dat mij een goed gevoel om hier met iedereen, met al uw Statenleden, mee aan de slag te gaan.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja voorzitter, dan even ter verduidelijking. U krijgt PPD uit die maatschappelijke organisaties in de portefeuille zeg maar en de overige maatschappelijke organisaties blijven dan in de portefeuille van de heer Housmans?

De heer Koopmans: Als ik het even uit mijn hoofd zeg, het is VluchtelingenWerk, PPD en dan is er nog 1, maar ik ben even weg, ik weet het even niet meer, maar dat zullen wij u laten weten.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Iets met diversiteit gaat nog naar u of iets met een maatschappelijke organisatie die zich met diversiteit of integratie bezighoudt.

De heer Koopmans: Ja, dat zijn er wel heel veel, de Katholieke Bond voor Ouderen (KBO) vindt ook dat ze dat doen en het COC vindt dat ze het doen en dat is niet de bedoeling.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Nee, die kunnen dan bij mijnheer Housmans blijven dus.

De heer Koopmans: Ja nee, met name die integratiekant, die wil ik graag doen.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dus de conclusie is: gedeputeerde Housmans doet de onderwerpen diversiteit/integratie niet.

De heer Koopmans: Nee, behalve als hij met maatschappelijke organisaties praat, zoals de KBO of weet ik wie want dan komt dat ook gewoon aan de orde want we hebben met elkaar die verklaring getekend en die maakt een uiterst belangrijk onderdeel uit van ons beleid en dat heeft u net ook in het debat bijvoorbeeld met de PVV kunnen horen.

Voorzitter, over de moties, de ongedekte moties, hebben we het net al even in antwoord op de vraag gehad, dat is dus echt bedoeld voor het college en we hebben altijd, dat hebben we de afgelopen 4 jaar gedaan, de bereidheid om mee te denken over dekkingen en het budgetrecht is natuurlijk van uw Staten. Ik ga ervan uit dat wij met een soort Herfstbrief komen waarin wij datgene wat nou opgenomen staat als financiële paragraaf in het collegeprogramma en daarin zullen wij in een Herfstbrief die tegelijkertijd met de begroting naar u toe gaat, zodat we in 2 keer het gesprek met elkaar kunnen hebben, met elkaar gaan praten over hoe middelen precies besteed worden want wij kunnen opschrijven wat we willen, maar uiteindelijk zijn het uw Staten die de begroting vaststellen.

Voorzitter, even nog naar de heer Van Caldenberg toe. 4 jaar geleden is het coalitieakkoord ook niet vastgesteld. Dus dat was misschien... Nee, dat is ook niet logisch omdat het namelijk door een aantal partijen ondertekend hier aangeleverd is en toen is ook niet in Provinciale Staten hier een vaststelling geweest. Ik zeg het u nog een keer, in de kern zou u het ook niet moeten willen omdat er dan een soort binding of antibinding staat tegenover heel veel beleid waar u zich waarschijnlijk deels niet in kunt vinden en deels wel in kunt vinden.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, het verschil met 4 jaar geleden was natuurlijk dat dat geen collegeprogramma was, maar een coalitieakkoord en een coalitieakkoord zegt het al, dat kan per definitie rekenen op steun vanuit de Staten en dus is er een basis. Nu ligt dat er niet en nu ligt die basis hier ook niet en u moet die € 400 miljoen die u beloofd heeft in de krant nog maar hier in deze Staten gaan halen.

De heer Koopmans: Precies. Ja, zo gaat het lopen ja en dat wordt veel interessanter voor u en voor ons ook. Dan nog even naar aanleiding van de opmerking die door een aantal leden zijn gemaakt en de ingediende moties. De motie Kuntzelaers heb ik net al gezegd en dat de benaming gewijzigd is doet recht aan mijn stellige overtuiging en ik heb net al gezegd, wij hebben altijd ons gehouden aan het beleidskader, zeg ik tegen de heer Kuntzelaers. Bij de kwestie van de heer Atsma is het als volgt. In het Gedeputeerde Statenstuk dat voorlag, stond expliciet opgenomen dat de heer Atsma een kennis, een vriend, ik weet niet wat daar stond, was. Daarom, staat in dat stuk, is door de heer Beurskens het vierogenprincipe toegepast en waarom moest ik twijfelen toen de vraag gesteld werd? Omdat ik toen geconfronteerd werd met dat in onze gedragscode staat dat als je iemand heel goed kent, je dan niet mee moet stemmen. Ja, dat klopt. Zo simpel was het, maar de waarborgen die noodzakelijk waren om te komen tot een goede benoeming van iemand die de Provincie ervan weerhouden heeft om door te gaan met de € 200 miljoen investeringen in Sportzone Sittard-Geleen, ja dat is echt doorlopen.

Voorzitter, dan mevrouw... De motie van mevrouw Jenneskens doet mevrouw Straus. Dan kom ik bij mevrouw Plusquin. Mevrouw Plusquin, uw opmerking over de landbouw, op pagina 9 bij 'Wat is onze ambitie', daar staat uitdrukkelijk opgenomen, ik ga het niet helemaal voorlezen, maar er wordt alleen maar geïnvesteerd als het verduurzaamt, dat staat daar al en er is ook geen boer die meer investeert als het niet verduurzaamt en ik zeg u toe, we zullen dat komende week ook nog eens bespreken en de heer Mackus heeft me net ook even aangesproken, wij zullen zorgen dat we in die Herfstbrief daar ook nog een goede passage aan wijden op weg naar een beleidskader want iedereen moet een beleidskader maken voor de centen, iedereen moet dat maken, dat moet allemaal met uw Staten gedeeld worden en dan is het nog een keer van belang om daar met elkaar scherp op de letten, maar u gebruikt geen vreemde termen die ons in dit collegeprogramma, die wij niet herkennen.

De voorzitter: Interruptie door mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ik gebruikte geen vreemde termen, maar ik wil toch even goed zeker weten dat die toezegging, dat het terugkomt, zoveel als mogelijk.

De heer Koopmans: Zeker.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Oké.

De heer Koopmans: Ja en we gaan ook weer zoveel als mogelijk, dat is niet flauw bedoeld, maar dat is echt de kern van hoe het beleid nou loopt. Het kan niet anders lopen in deze tijd waarin de weg die ook minister Carola Schouten aan het lopen is voor kringlooplandbouw, dat is de weg en daar zijn we met elkaar naartoe aan het lopen. Het is niet uit te sluiten dat we misschien op het gebied van het PAS nog even moeten kijken hoe we daar precies de investeringen moeten doen, maar ook dat is een spannende zaak die we graag met u delen.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel.

De voorzitter: Oké, dank u. Ja.

De heer Koopmans: Voorzitter, dan ben ik klaar. Even kijken, ja voorzitter ik trek ook de conclusie dat het overgrote deel van uw Staten de aanpak steunt. Sommigen de uitkomst niet en alleen de heer Franssen het proces op 1 punt niet. Voorzitter en dat stelt mij... Jammer van dat laatste want dat was zeker niet de bedoeling, maar het loopt dan zoals het blijkbaar loopt, maar toch trek ik voorzitter de conclusie dat wij, de 7 personen die straks het extraparlamentaire college gaan vormen, goed gesteund aan de slag kunnen en tot slot, ik doe de groeten aan het partijblad van het CDA, De Limburger.

De voorzitter: Ja, een echte gezinspartij want er wordt ook aan gezinsuitbreiding gedaan bij die... Wij gaan verder met mevrouw Straus.

Mevrouw Straus: Voorzitter, ook ik nog gauw een afronding in deze 2^e termijn van deze bijzondere rol die ik heb mogen invullen, een rol als formateur voor dit 1^e extraparlamentaire college van de Provincie Limburg. Het was een interessante en leerzame ervaring en wat het in ieder geval al heeft opgeleverd aan de plus is dat wij vandaag een heel erg mooi debat hebben gehad, waarbij we hebben laten zien dat het echt nog niet allemaal in kannen en kruiken is, dat het misschien ook wel een gezamenlijke zoektocht is naar hoe gaan we die samenwerking nou doen, maar wat mij betreft wel dat het een constructieve houding is in die samenwerking die we telkens weer opnieuw met elkaar proberen te vinden en daar ben ik wel heel erg blij om en ik heb in het debatje met mevrouw Jenneskens ook aangegeven, want het is wel belangrijk dat de Staten wel goed geïnformeerd zijn en ook goed ondersteund worden in de activiteiten die zij doen, want die rol wordt misschien nog wel belangrijker dan voorheen en ik heb even nagevraagd hoe dat dan hier in huis werkt en er is een Verordening Ambtelijke Bijstand waar wij allemaal gebruik van kunnen maken en waar we misschien in de nabije toekomst nog wel ook meer gebruik van moeten gaan maken, maar dat laat onverlet dat natuurlijk nodig is dat wij onze rol goed kunnen invullen en vorige week, en dat wil ik dan nog even in herinnering brengen, hebben wij met zijn allen een motie aangenomen over Verantwoordingsdag om het jaarverslag van de Provincie ook via rapporteurs, begrotingsrapporteurs of jaarrekeningrapporteurs, om daar discussie met elkaar over te voeren en als je gaat kijken in de methode die daar achter zit, dan betekent dat eigenlijk dat mensen vanuit de Staten worden afgevaardigd, maar die ook ondersteund worden om die rol goed in te vullen en die ondersteuning is wel iets waar wij inderdaad naar moeten gaan kijken. Dus in die zin kan ik positief zijn over uw motie, wat natuurlijk ook wel zoekende is, is dat het altijd samen gaat met Provinciale Staten want je doet het verzoek aan Gedeputeerde Staten om samen met Provinciale Staten te bepalen, maar eigenlijk moeten we dat zelf doen. Eigenlijk moeten we zelf aangeven welke ondersteuning we dan nodig hebben en daar gewoon een verzoek voor indienen. Dus met de strekking van de motie van u ben ik het helemaal eens, maar met dit puntje..., maar goed dat kan in de uitwerking altijd aan de orde komen. Wat mij betreft in ieder geval, nogmaals ik kijk terug op een constructief debat, ik denk dat we een heel goed debat hebben gehad, stevig ook op sommige punten, maar dat is ook alleen maar heel goed en ik kijk uit in ieder geval, zo meteen weer terugkruipend in de bankjes aan die kant van de zaal, naar een vruchtbare extraparlamentaire samenwerking voor de komende periode.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Straus en daarmee zijn we aan het einde van dit agendapunt, voordat wij gaan stemmen uiteraard, gekomen en vraag ik de beide formateurs die ik inderdaad ook dank voor de enorme arbeid die verricht is in de formatie want ik heb daar van de zijlijn mogen kijken, maar daar wordt inderdaad kei- en keihard gewerkt om dat allemaal voor elkaar te krijgen, inclusief de ambtelijke ondersteuning, maar dat geldt ook voor u allen in deze tijden van andere bestuursvormen die wellicht aan de orde zijn, dus dan vergt dat voor iedereen aanpassing en alertheid en volgens mij

heeft u die vanochtend ook getoond. Ik vraag de beide formateurs onder dankzegging of zij naar hun eigen plek willen terugkeren want dan zouden ze zelfs nog kunnen mee stemmen want ze zijn gewoon Statenlid en waarom zouden ze niet meestemmen. Dan breng ik in stemming de 3 moties, tenminste als dat nodig is want sommige zijn overgenomen, daar kijk ik straks wel even naar. Er ligt voor motie 2479, een 2^e gewijzigde motie voor een vraag aan de Zuidelijke Rekenkamer (ZRK) of zij een onderzoek zouden willen doen en dat is de heer Van Caldenberg die daar een stemverklarinkje... Nou hij heeft hem zelf ingediend, dat zal wel... Nee.

De heer Van Caldenberg (SP): Nee, ik heb hem ingediend voorzitter. Nee een punt van orde voorzitter, want ik heb daarstraks een discussie gehad met de heer Heldens en ook in de wandelgangen met de heer Van der Sande en zij hebben aangegeven, we willen het verzoek richten aan de Rekenkamer middels een brief, maar we zouden dat liever niet per motie bekrachtigen. Ik heb met hen besproken dat ze dat wel hier voor de microfoon nog even willen bekrachtigen.

De voorzitter: Kijk eens aan. Als ik van de beide heren 'ja, ik wil' hoor...

De heer Van der Sande (Forum voor Democratie): En dat doe ik bij dezen. Wat ons betreft is er niks mis met een onafhankelijk onderzoek en daarom ondersteunen wij de brief.

De voorzitter: Dat is inderdaad geen probleem. Ja, dank u en dat zal de heer Heldens ook verklaren.

De heer Heldens (VVD): Ja voorzitter, ook de VVD steunt het verzoek van de heer Van Caldenberg om een brief te sturen aan de ZRK waarin de Staten verzoeken om een onderzoek naar alle benoemingen, dus niet 31, gewoon alle benoemingen onafhankelijk en dat kunnen we steunen en dat doe je normaal gesproken niet per motie, dat doe je per brief. Dus zo willen we het graag doen.

De voorzitter: Goed zo, dank u en dan hoor ik hem al aankomen.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, dan kunnen we de motie zoals die er nu ligt intrekken met deze woorden.

De voorzitter: Dank u wel. De motie 2479 is ingetrokken. Kom ik met u bij motie 2480. Die is door iedereen overgenomen, kan ik die met algemene stemmen aanvaard laten zijn of wil iemand stemming om nog tegen te stemmen? Niet, dan is die met algemene stemmen aanvaard en dan ga ik daar geen elektronische stemmen aan wijden, dank u wel. Dan kom ik bij motie 2481, dat is de motie ingediend over het budgetrecht. Ook die is door de formateurs in ieder geval overgenomen, maar goed, die kan ik in stemming brengen? Ja, wel in stemming, dan gaan we daarover elektronisch stemmen en dan vraag ik zo dadelijk... 2481, dat is de motie ingediend door mevrouw Jenneskens. Ja, een stemverklaring?

De heer Kuntzelaers (PvdA): Voorzitter, nog even een punt van orde over de motie ingediend door de PvdA.

De voorzitter: Die is met algemene stemmen...

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, maar daar hebben we inmiddels 6 versies van voorbij zien komen, gewijzigd in velerlei vormen.

De voorzitter: De 2^e gewijzigde zal ik even noemen, zo heb ik hem gezien, onder de titel 'Eerlijk en transparant Limburg' trouwens.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, dat zou de juiste titel zijn en als het goed is, staat er bij het stuk waar opgeroepen wordt om...

De voorzitter: Het slechte imago van Limburg met betrekking tot integriteit te verbeteren.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Nee, ergens staat een zin waarin we richting het landelijk gemiddelde gaan en niet onder het landelijk gemiddelde en die wijziging is meerdere malen doorgegeven en als het goed is in de laatste variant ook verwerkt, maar dat is niet bij alle Statenleden binnengekomen.

De voorzitter: Dan is dat inderdaad ook niet in mijn dictum. Goed dat u het even zegt, dan veranderen wij dat in de tekst zoals die eventueel zou zijn, dat het richting het landelijk gemiddelde is en niet onder het landelijk gemiddelde.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dat is hartstikke fijn, dank u wel.

De voorzitter: Goed zo en dan veranderen we meteen 'J. Vaessen' in 'L. Vaessen', dan hebben we dat ook meteen gedaan. Ja, goed zo, dat passen we ook ambtshalve aan. Ik open de stemming over 2481, motie van mevrouw Jenneskens. De stemming is geopend.
Ik sluit de stemming. We hadden ook niet hoeven te stemmen, zou ik bijna zeggen want die is met algemene stemmen aanvaard. Wie riep daar dan net 'stemmen'? Maar goed, aldus besloten, hij is met algemene stemmen aanvaard en daarmee is agendapunt 5 afgelopen.

6. Afscheid gedeputeerden

De voorzitter: En ga ik met uw welnemen naar agendapunt 6 en daarvoor ga ik even naar het spreekgestoelte voor het afscheid van een aantal gedeputeerden en de installatie komt daarna ja, eerst gaan we afscheid nemen. Nee, we nemen eerst afscheid want dan hebben we pas vacatures heet dat geloof ik, anders kan het niet.

10 dames en heren, maar liefst 10 gedeputeerden kenden wij de afgelopen 4 jaar en er voltrok zich niet zo'n massale verdwijning als bij de 10 uit de titel van de misdaadroman van Agatha Christie, maar we zijn er onderweg wel al 5 verloren. De 1^e, Patrick van der Broeck, koos voor een carrière als Dijkgraaf, de 2^e, Twan Beurskens, voor het directeurschap van zijn thuisbasis Venlo en de 3^e, 4^e, en 5^e struikelden over dat dunne koord dat soms tussen bestuur en politiek bestaat en daarmee verloren wij ook Daan Prevoo, Bob Ruers en Marleen van Rijsbergen in de afgelopen periode. Dames en heren, van deze 5 genoemde gedeputeerden namen wij al eerder afscheid, maar 3 van de 10 willen zeker vandaag nog niet van wijken weten want wij weten uit de kranten dat zij kandidaat zijn voor een volgende periode en dan heb ik het over de pater familias, de architect zo u wilt, of de pitbull van het vertrekkende college plus de 2 jonge honden die zich later gedurende de rit bij het college voegden, maar nu dus als routiniers in de startblokken staan om vernieuwend te gaan verbinden.

De 1^e is natuurlijk Ger Koopmans die al bij de aanvang in 2015 zei dat gedeputeerde zijn 1 groot feest is, wat hem tot een soms feestende en hardwerkende gedeputeerde maakt die de touwtjes graag strak in handen houdt, zich overal mee bemoeit en heel boos kan worden als dingen niet kloppen. Trekjes die hij zelf in een interview met De Limburger, of ik moet tegenwoordig zeggen met het partijblad van het CDA, overigens liever gepassioneerd dan obsessief noemt. Zijn nieuwe collega's

zou ik kunnen waarschuwen nu, dit werk, gedeputeerde zijn, is zijn leven. Vrije avonden en weekenden zijn hem zo goed als vreemd en zijn inzet voor Limburg zo'n procentje of 200 en we hebben vandaag zelfs gezien dat er over de 40° nog steeds inzet is, waarvoor chapeau. Een inzet waarbij Limburg kon wel varen. Hiervoor hanteerde hij met Financiën in zijn portefeuille slechts 1 motto, meerwaarde voor het belastinggeld voor de Limburgers en namens al die Limburgers zeg ik dan ook: Ger, bedankt tot op dit moment.

De oudste jonge hond waar ik over sprak, overigens tijdens zijn deputéschap alweer de 40 jaar gepasseerd, is Hubert Mackus. Hij nam in december 2016 de portefeuille over van Patrick van der Broeck met een energie die overigens niet echt onderdoet voor die van Ger Koopmans. Een energie die je ook wel nodig hebt met een portefeuille waarin ook het voor Limburg zo belangrijke landbouw en natuur zit en dan is het zeker goed dat Hubert zichzelf eerder als een verbinder dan als een straatvechter ziet, want die verbindende kwaliteiten heb je zeker nodig in een agrarische sector die op zoek is naar een nieuwe balans tussen duurzaamheid en innovatief ondernemerschap en ik denk dat we kunnen zeggen dat deze gedeputeerde daar nu goed voor is ingelopen. Het te hard lopen reserveert hij voor zichzelf namelijk, liefst 4 keer per week bij dag en dauw over straat en door bossen en weiden, maar voor nu op klaarlichte dag zeg ik: Hubert, bedankt voor 2,5 jaar tomeloze inzet voor Limburg, ook voor monumenten, openbaar vervoer, infrarail, waarbij je zeker bijzonder trots mag zijn op je lobby om de modernisering van de Maaslijn voor Limburg te behouden. Dat is klasse, dank je wel.

De 2^e jonge hond, Joost van den Akker, mocht zich een jaar geleden gaan warmlopen, toen hij als 33-jarige ook echt 1 van de jongste gedeputeerden ooit, de economieportefeuille overnam van de doorgewinterde Twan Beurskens. Zijn beleid nam hij over, maar wel met zijn eigen accent, eigen stijl en zijn eigen aanpak, zoals extra aandacht voor het MKB en de logistiek, ook met name om de groei hiervan in goede banen te leiden en dan is het hem ondertussen ook nog gelukt om te promoveren, nota bene op Europese referenda, en te blijven roeien, te musiceren en hard te lopen, ook een bijzonder bezig baasje dus en wat dat betreft mag ik de heren en de dame, nieuwe gedeputeerden, ook wel even waarschuwen want deze 3 blijvers zijn echt in topconditie. Maar nog even afsluitend naar jou Joost, bedankt ook voor je enorme inzet voor Limburg tot nog toe.

Want dames en heren, we mogen het er wel over eens zijn dat het afscheidnemend college een eindje op weg gekomen is, een eind op weg om de meest welvarende provincie van het land te worden, de ambitie zoals 4 jaar geleden verwoord in het coalitieakkoord van toen, want in de afgelopen 4 jaar groeide onze economie als kool, zakte onze werkloosheid naar een historisch laagtepunt en promoveerde Europa ons Limburg officieel tot een echte innovation leader oftewel de economische structuurversterking op basis van kennis met de 4 Brightlands kennishaarden begint haar vruchten af te werpen, zeker met de spin-off naar MKB en onze maakindustrie en niet dat het enkel en alleen een verdienste is van dit college of van u of van ons hier in dit huis, in ons Rijnlands gedachtegoed doen we dat immers in een gedeelde verantwoordelijkheid met ondernemers, met onderzoeks- en onderwijsinstellingen. Plus de burgers waarmee we de afgelopen jaren ook een gezamenlijke Limburg Agenda hebben opgesteld en een Burgertop hebben beleefd die letterlijk koffertjes vol adviezen heeft opgeleverd en ik mocht ze vorige week nog namens u allen in ontvangst nemen, maar dit tiental dames en heren, die 10 gedeputeerden die ik noemde, heeft zeker bijgedragen dat ik binnen Limburg in Den Haag en bij onze altijd nabije burens regelmatig ronkende toespraken kan houden over het succes van Limburg, op een toon die weinig meer te maken heeft met die van een bescheiden buitenbeentje en ook daarvoor dus mijn dank aan al die mensen die zich in dat team hebben gemanifesteerd.

Een dank die zich natuurlijk ook uitstrekt tot de laatste 2 van die 10 gedeputeerden, de 2 die er vanaf het begin af aan bij waren 4 jaar geleden en de 2 van wie we vandaag afscheid nemen in dit ambt. De 2 die ook graag hadden afgemaakt of doorgezet wat ze 4 jaar geleden begonnen zijn. Dat laatste geldt zeker voor Hans Teunissen. Geboren in Ysselsteyn volgens het onofficiële volkslied 'ien 't hárnt van De Pieël', maakt hem dan tot 'enne jòng uut De Pieël', al was hij wel een beetje anders. Deed het hele dorp Ysselsteyn aan voetballen en paardrijden, Hans koos voor wielrennen en hardlopen, waarmee hij het sportieve karakter van dit scheidend college wel bevestigt want ook hij is zeer zeker van het bewegen. Hij heeft onder meer de Venloop en de Amstel Gold Race op zijn palmares staan en stapte bovendien regelmatig op de fiets om vanaf hier naar huis, tegenwoordig Venray, te fietsen en dat is slechts een kilometertje of 110 en dan de muziek. Luisterde het hele dorp Ysselsteyn naar disco en soul, hij koos voor punk en new wave, al mist hij het muzikale talent van collega Joost van den Akker, want zowel de drumband als zijn eigen punkgroep verzochten hem vriendelijk om te stoppen vanwege gebrek aan ritmegevoel, maar hier in huis lag zijn professionele aandacht niet bij sport en cultuur, maar bij kort samengevat ruimte en onderwijs. Een portefeuille die Peter Kamps er na een jaar toe bracht om in de krant te schrijven dat dit Hans wel tot een gedeputeerde met 2 gezichten moest maken, een gespleten gedeputeerde die aan de ene kant als een soort Sinterklaas de Limburgse scholen, van basis- tot middelbaar beroepsonderwijs, moest verleiden en charmeren tot het best mogelijke aangesloten onderwijs voor onze jeugd en aan de andere kant de boeman moest zijn die ongewenste bouwprojecten zonder pardon moest killen, maar ik vraag het me af dames en heren, of zo'n nuchtere Peeljongen nou echt zo snel zijn persoonlijkheid laat splijten. Bovendien had hij nog wel meer zaken in zijn portefeuille zitten, zoals wat hij zelf de grote verrassing noemde, archeologie, en daar mag hij zeker trots op zijn zoals hij dit antieke verleden van Limburg in de etalage heeft gezet. We zijn nu letterlijk een vondst rijker, dat prachtige toegankelijke archeologisch depot in Heerlen en het aanverwante plezier dat hij heeft beleefd aan bijvoorbeeld de Via Belgica, waar archeologie zo mooi samenkwam met toerisme. Plus natuurlijk, rijp en groen door elkaar en zeker niet volledig, het aansluiten van het buitengebied op de digitale snelweg, het aanjagen van de vernieuwing van het onderwijs en het aanpakken van de laaggeletterdheid die Limburgers in de weg kan staan om volwaardig mee te draaien en op de valreep natuurlijk dat plan voor een Provinciaal woonbedrijf om de woningmarkt weer vlot te trekken, een idee waar nu zijn opvolger op mag gaan broeden. Dames en heren, beste Hans, je deputéschap begon pijnlijk met die knal tegen de deur op je allereerste werkdag hier op het Gouvernement en nu 4 jaar later slaat diezelfde deur weer achter je dicht en al had je wel door willen gaan, aan de andere kant speelde toch ook al jaren door je hoofd 'doe ik het nog wel een keer of doe ik het niet?' omdat het deputéschap toch een behoorlijke aanslag deed op je privé- en werkbalans. Zeker vanwege de grote afstand tot je thuis met Annemarie en de al uitgevlogen kinderen. Vandaar dat je ook voor de verkiezingen al kon zeggen dat de wereld niet zou vergaan als er geen 2^e periode zou komen en bovendien ga je natuurlijk niet echt weg want je blijft in ieder geval hier Statenlid en verder heb ik via de wandelgangen begrepen dat je op de korte termijn iets met hangmatten wilt gaan doen, maar daarna je heil zoekt in het onderwijs of de zorg. Ik wens je daarbij heel veel succes, maar voor nu alvast hartelijk dank voor jouw bijdrage aan een meer welvarend Limburg dat jouw ploeg voor ogen had. Dank je wel.

En toen was er nog 1 gedeputeerde over, Eric Geurts. Ook hij had, net als Hans er nog 4 jaar aan vast willen knopen al vormde ook voor hem de afstand een twijfelfactor. In zijn geval de afstand tot de burger, een afstand die in dit Gouvernement nu eenmaal groter is dan op de begane grond van het Huis van Thorbecke, zich daar als wethouder van Brunssum bijzonder goed thuis voelend, bleef die gemeentelijke woonlaag van dat Huis van Thorbecke kennelijk toch nog lonken en vandaar dat hij ook op een 2^e paard gokte en nu burgemeester van Beekdaelen zal worden. Geboren in Beekdaelen is hij niet, maar wel vlakbij in Brunssum. Als mijnwerkerszoon behoorde hij samen met zijn broer tot de 1^e generatie Geurtsen die daar door mochten leren, zijn broer werd professor en hij werd gedeputeerde.

Hij groeide op in een rode omgeving waar, als de deurbel ging, zomaar Joop den Uyl op de stoep kon staan. Eric overkwam dit als jong jongetje. Een jong jongetje dat later bij die partij van Joop postjongen werd, later secretaris, voorzitter, raadslid, wethouder, gedeputeerde en dan nu burgemeester, maar niet voordat hij zich dus hier 4 jaar lang voor de volle 100% inzette voor mobiliteit, stedelijke ontwikkeling en toerisme. Op het vlak van mobiliteit was er natuurlijk zijn grote trots, de Buitenring Parkstad Limburg. Als wethouder van Brunssum was dat al zijn belangrijkste dossier en dan dat nu kunnen afronden als gedeputeerde, dat lijkt een heerlijk voldaan gevoel te geven. Net als het initiëren van Mobiliteit zonder grenzen en het vlottrekken van wegen als de N271 en de N280 en als echte fietsgedeputeerde opende hij ook heel graag die internationale Maasfietsroute en stimuleerde hij graag het fietsgebruik met de campagne Op de pedalen, een campagne die hij overigens niet enkel met de mond beleed want net als Hans fietste ook Eric wel eens van hier naar huis, 1 keer gebeurd geloof ik hè? Nee? O, sorry. Al stond zijn huis wel iets dichterbij dan dat van zijn collega Hans. Er zat ook nog een accu op de fiets heb ik mij laten vertellen, maar oké. Ook hij droeg dus toch wel bij aan het sportieve karakter van het afscheidnemend college. Op het vlak van stedelijke ontwikkeling is hij als echte Limburger ook trots op het BrouwLokaal dat Gulpen-Wittem in deze periode rijker werd en niet voor niets ging hij er gisteren nog ter afscheid lunchen met zijn team Toerisme. Toerisme dat hem natuurlijk ook de nodige hoogtepunten bracht, zoals het in Dallas, Amerika in ontvangst mogen nemen van die internationale toerismedeprijs voor de Parkstad, maar mag en kan hij daarnaast ook zeker trots zijn op de nieuwe marketingstrategie die hij voor toeristisch Limburg in de steigers zette. Maar beste Eric, het zit er nu hier op en hond Bas, zo behulpzaam bij het dagelijks legen van je hoofd, mag zich nu voorbereiden op zijn nieuwe rol als de first dog van Beekdaelen, net zo als je als echte familyman Evelien en zonen Julian en Timo mee zult nemen in dat nieuwe avontuur dat volgt op het deputereschap dat vandaag eindigt, maar natuurlijk niet voordat ik jou namens heel Limburg ook daar oprecht voor dank heb gezegd. Bij dezen.

Dames en heren, met deze afscheidswaarden komt er een definitief eind aan dit college dat in actie schoot voor een welvarend en sociaal Limburg. Een college dat zich heeft ingezet om Limburg op te sturen in de vaart der volkeren en namens Limburg mag ik concluderen dat ze het samen toch aardig is gelukt deze in alle opzichten meest unieke provincie in de lift te zetten, in de lift naar boven welteverstaan en dat deden ze met zijn 10'en, waarvan er 5 eerder vertrokken, 3 zullen blijven en 2 vandaag vertrekken en omdat van de 3 die blijven het Statenlidmaatschap vandaag zal eindigen, als natuurlijk alles gaat zoals het gepland is, wie weet, hebben zij ook recht op het cadeautje dat bij vertrekkend Statenlid hoort en dat is het mandje met de streekproducten. Ik vraag aan Ger Koopmans, Hubert Mackus en Joost van den Akker om hier naar voren te komen en dat mandje in ontvangst te nemen. Mocht nou bij de stemming dadelijk iets misgaan, dan had ik graag het mandje aan het eind van de dag terug, dat is duidelijk.

Maar dames en heren, de laatste 2 zullen ook niet met lege handen kunnen vertrekken, maar wel met een officiële Provinciale blijk van waardering, oftewel beste Hans Teunissen en Eric Geurts, ik mag namens het college van Gedeputeerde Staten zeggen dat het op 25 juni in jullie afwezigheid besloten heeft om jullie beiden de erepenning van de Provincie Limburg toe te kennen voor al het belangrijke werk dat jullie ten dienste van de Provincie Limburg en dus voor alle Limburgers hebben verricht en ik wil jullie graag de erepenning komen overhandigen als jullie naar voren komen en dan zullen we zodadelijk ook het Ereboek tekenen. Van harte proficiat met deze onderscheiding. Nou zie ik dat ze ook nog een mandje krijgen, dat is extra dat moet ik er even bij zeggen. Dat is een buitenparlementair extra cadeau.

7. Benoeming en installatie nieuwe gedeputeerden

De voorzitter: Dames en heren ik ben daarmee gekomen aan agendapunt 7, de benoeming en installatie van gedeputeerden. Aan de orde is de benoeming en installatie van 7 gedeputeerden. De benoeming van een nieuwe gedeputeerde geschiedt conform artikel 7 van het Reglement van Orde voor vergaderingen van Provinciale Staten bij schriftelijke stemming, maar eerst komt er een... Al een stemverklaring nu of iets dergelijks?

De heer Rossel (GroenLinks): Nou, een punt van orde.

De voorzitter: Een punt van orde ja.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, bij dezen een punt van orde en voordat u overgaat tot het agendapunt over de collegevorming en het benoemen van de ene of de andere persoon, wil ik graag even dit ordepunt fatsoenlijk aan u en de rest van de zaal en kijkers thuis uitleggen. Persoonlijk vind ik het zeer verwerpelijk dat Provinciale Staten ruim 3 maanden na de verkiezingen zelf geen enkele toekomstvisie of plannen hebben of zelf aan het maken zijn voor de Provincie Limburg. We zijn het hoogste zelfstandige bestuursorgaan van de Provincie en we stellen de kaders en controleren het college op de uitvoering. Het principe van het extraparlamentaire college stuit bij mij persoonlijk dan ook op zeer principiële bezwaren. Dat staat dus los van de personen die door de formateurs zodadelijk worden voorgedragen. Door deel te nemen aan de stemming zou ik ook deelnemen aan de officiële totstandkoming van dit mijns inziens onzalige experiment. Ik zal dan ook niet deelnemen aan de stemming en de formele totstandkoming van het extraparlamentaire college. Ik zie mij genoodzaakt mij letterlijk hiervan te distantiëren door de vergadering per direct voor de duur van dit agendapunt te verlaten. Deze vrijheid krijg ik van mijn fractie en ik ben ze daar zeer dankbaar voor. Vanaf de installatie van de nieuwe Statenleden ben ik weer graag van de partij en ik hoop op begrip in de zaal voor deze.

De voorzitter: Ik respecteer uiteraard uw standpunt daarin en daarvan nemen wij kennis. Dank u wel voor de bijdrage, de heer Rossel.

Ik ga verder met artikel 7 van het Reglement van Orde, heb ik u net gezegd dat bij een aanbeveling kunnen Statenleden die kandidaat zijn mee stemmen en er kan ook op andere kandidaten worden gestemd. Ook kunnen andere kandidaten worden aanbevolen en voor de volledigheid moet ik er dan wel bij vermelden dat, indien die personen worden gekozen, zij nog eerst een risicoanalyse moeten ondergaan in het kader van integriteit alvorens ze ook daadwerkelijk benoemd zouden kunnen worden. Ik verzoek mevrouw Straus zodadelijk de aanbevelingen te doen voor de kandidaat-gedeputeerden. Dat gaat 1 voor 1 gebeuren en dan gaan wij verder u nog melden hoe dat met de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven zit, maar ik stel voor dat we eerst de 1^e kandidaat mogen vernemen en dan leg ik het vervolg van de procedure uit. Mevrouw Straus, de 1^e aanbeveling.

Mevrouw Straus: Voorzitter, ik heb als 1^e het genoegen om mijnheer J.P. van den Akker voor te dragen als kandidaat-gedeputeerde.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Straus. Dan gaan wij nu over met Commissie voor onderzoek geloofsbrieven. Ter voldoening van het in artikel 7 van het Reglement van Orde voor vergaderingen van Provinciale Staten bepaalde is een Commissie van 3 leden ingesteld voor het onderzoek van de geloofsbrieven met bijlagen van de kandidaat-gedeputeerden, te weten de heer Tegels, de heer Nijskens en de heer Vaessen, en ik verzoek de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven om inmiddels plaats te gaan nemen achter de Gedeputeerde Statentafel. Zij vormen straks tevens het stembureau. Dus ik mag vragen aan de heer Vaessen en de heer Tegels en de heer Nijskens om

plaats te nemen achter de Gedeputeerde Statentafel. Ten dienste van het onderzoek van de geloofsbrieven overeenkomstig het bepaalde in artikel 7 van het Reglement van Orde voor vergaderingen van Provinciale Staten zijn per kandidaat-gedeputeerde overlegd een opgave van alle door hem of door haar beklede openbare betrekkingen, gewaarmerkt afschrift uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens, waaruit de huidige woonplaats, de geboortedatum en -plaats alsmede het Nederlanderschap en het niet uitgesloten zijn van het kiesrecht blijkt, de Verklaring Omtrent het Gedrag en de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven zal de bevindingen met betrekking tot de geloofsbrieven afzonderlijk per aangedragen kandidaat ook toelichten. Daarnaast heb ik de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven geïnformeerd over mijn bevindingen naar aanleiding van de risicoanalyse integriteit die bij alle 7 kandidaten is uitgevoerd. Voorzitter van de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven is de heer Tegels en ik zou graag van de heer Tegels horen wat de Geloofsbrievencommissie heeft gevonden ten aanzien van kandidaat-gedeputeerde numero 1, dat was de heer Van den Akker.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Dank u wel. De Commissie voor onderzoek geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven van de heer Joost van den Akker onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat de benoemde aan alle in de Provinciewet gestelde eisen voldoet. Daarnaast heeft de Commissaris van de Koning de Commissie geïnformeerd over de uitgevoerde risicoanalyse integriteit. De conclusies van dit onderzoek zijn overgebracht aan de Commissaris van de Koning. Hieruit en uit het door de Commissaris van de Koning met de kandidaat-gedeputeerde gevoerde gesprek blijkt dat er geen feiten en omstandigheden op het gebied van integriteit zijn aangetroffen die een beletsel vormen voor de benoeming van deze kandidaat tot gedeputeerde. De Commissie adviseert Provinciale Staten om de heer Joost van den Akker te benoemen tot gedeputeerde.

De voorzitter: Dames en heren, overeenkomstig het verslag van de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven constateer ik dat er geen wettelijke beletselen zijn om de kandidaat-gedeputeerde te benoemen en dus kunnen we overgaan tot stemming over de kandidaat-gedeputeerde conform de voordracht, de heer J. van den Akker. Zodadelijk zullen u stembriefjes worden uitgereikt, dat zijn gewaarmerkte stembriefjes. Elk stembriefje moet de achternaam bevatten van de persoon op wie men de stem wenst uit te brengen. Dus wil men op de heer Van den Akker stemmen, dan dient u in te vullen 'Van den Akker'. Voor het bepalen van de volstreekte meerderheid bedoeld in artikel 30 van de Provinciewet wordt onder het uitbrengen van een stem verstaan het inleveren van een behoorlijk ingevuld stembriefje. Onder een niet-behoorlijk ingevuld stembriefje wordt verstaan een blanco ingeleverd stembriefje, een onleesbaar stembriefje, een stembriefje waarop bijvoegingen zijn geplaatst waardoor het betreffende Statenlid dat de stem heeft uitgebracht kan worden geïdentificeerd, een stembriefje waarop meer namen staan vermeld dan het aantal te benoemen personen waarvoor de stemming plaatsvindt, dus in dit geval 2 of meer, indien de stem is uitgebracht op een op een ander briefje dan op het uitgereikte stembriefje. In geval van twijfel over de inhoud van het stembriefje beslist Provinciale Staten op voordracht van de voorzitter en voor de goede orde vermeld ik nog dat ook Statenleden die nu nog demissionair gedeputeerde zijn mee mogen stemmen. Het betreft namelijk geen stemming op grond van een voordracht beperkt tot 1 persoon zoals vermeld in artikel 28, lid 3 Provinciewet, maar het betreft een aanbeveling. Het stembureau wordt dus ook gevormd door dezelfde personen als de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven, ik heb het u al gezegd, de heer Tegels, de heer Nijskens en de heer Vaessen. Zij dienen eerst te onderzoeken of het aantal stembriefjes gelijk is aan het aantal aanwezige leden, dat zijn er overigens 44 nu, en als dit het geval is dan dient de inhoud van elk stembriefje door 1 van hen luid te worden voorgelezen, door een ander nagezien en door de derde aangetekend en overigens nemen de leden van het stembureau ook zelf deel aan de stemming. Voor een ordelijk verloop van de stemming doe ik een dringend beroep op

u om vanaf nu uw plaats in te nemen en daar ook tot na de stemming van alle 7 kandidaten te blijven zitten. Ik stel vast dat er nog steeds 44 aanwezige Statenleden zijn en ik vraag de bode om een aantal gelijkluidend daaraan, dus 44, stembriefjes ook uit te delen en vervolgens kunt u meteen tot het invullen van het stembriefje overgaan. Daarmee is de stemming geopend.

De briefjes worden nu meteen opgehaald. Het 1^e goede nieuws is, er zijn inderdaad 44 stemmen uitgebracht en we gaan nu luisteren naar de Stemcommissie die zal voorlezen waar de stemmen op zijn uitgebracht. U kunt meeturven.

De heer Vaessen (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Een blanco stembriefje, geen naam en ook geen tekst, nog een blanco stembriefje, een stembriefje met daarop het woord 'blanco', nog een keer het woord 'blanco', een blanco stembriefje, een blanco stembriefje, Van den Akker, Van den Akker, Vd Akker, Joost van den Akker, Van den Akker, Hans van Wageningen, Van den Akker, Van den Akker, Van den Akker, Van den Akker, Joost van den Akker, Joost van den Akker, Joost van den Akker, Van den Akker, Van den Akker, Van den Akker, blanco en dan weer in tekst, nogmaals blanco, blanco, blanco, blanco, Van den Akker, Van den Akker, Van den Akker, Van den Akker, Van de Akker, Ruud Burlet, Ruud Burlet, Van den Akker, blanco, Van den Akker, Van den Akker, Van den Akker, Van den Akker, een blanco stembriefje en Van den Akker.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Uitslag van de stemming. 28 stemmen uitgebracht op de heer Van den Akker, 5 stemmen blanco, 1 stem Van Wageningen, 2 de heer Burlet en 8 ongeldig.

De voorzitter: Ongeldig betekent namelijk de andere tekst zoals ik u net heb verteld. Dat betekent dat de heer Van den Akker... Ja, ik kan alleen maar zeggen dat... Ik constateer in ieder geval dat de heer Van den Akker is gekozen. Ik zal dadelijk even alle namen noemen die gekozen zijn, dus ik doe nog niets met felicitaties et cetera. Ik ga over naar de volgende voordracht, het woord is aan mevrouw Straus.

Mevrouw Straus: Voorzitter, namens de formateurs heb ik de eer om als 2^e gedeputeerde voor te dragen mevrouw C. Brugman-Rustenburg.

De voorzitter: Dank u wel. Ik vraag nu aan de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven wat de bevindingen zijn van hun onderzoek.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): De Commissie voor onderzoek geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven van mevrouw Carla Brugman-Rustenburg onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat de benoemde aan alle in de Provinciewet gestelde eisen voldoet. Daarnaast heeft de Commissaris van de Koning de Commissie geïnformeerd over de uitgevoerde risicoanalyse integriteit. De conclusies van dit onderzoek zijn overgebracht aan de Commissaris van de Koning. Hieruit en uit het door de Commissaris van de Koning met de kandidaat-gedeputeerde gevoerde gesprek blijkt dat er geen feiten en omstandigheden op het gebied van integriteit zijn aangetroffen die een beletsel vormen voor de benoeming van deze kandidaat tot gedeputeerde. De Commissie constateert dat er geen bezwaren zijn tegen een eventuele benoeming van mevrouw Carla Brugman-Rustenburg.

De voorzitter: Dank u wel. Overeenkomstig het verslag van de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven constateer ik dat er geen wettelijke beletselen zijn om de kandidaat-gedeputeerde te benoemen. Dat betekent dat wij tot stemming over kunnen gaan en ik verzoek de bode om de 44 stembriefjes uit te reiken.

44 uitgebrachte stemmen en nu kunt u weer meeturven met de uitslag.

De heer Vaessen (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Blanco, blanco, een blanco stembriefje, blanco, blanco, Henry Jekyll, blanco, blanco, Joop den Uyl, blanco, blanco, een blanco stembriefje, nog een blanco stembriefje, blanco, blanco, blanco, Brugman-Rustenburg, C. Brugman-Rustenburg, Brugman, Carla Brugman, Brugman, Brugman, Carla Brugman, Brugman-Rustenburg, C. Brugman, Brugman-Rustenburg, mevrouw Brugman-Rustenburg, Brugman-Rustenburg, Brugman, Carla Brugman, Carla Brugman, C. Brugman, Carla Brugman, Carla Brugman-Rustenburg, mevrouw Brugman-Rustenburg, C. Brugman, Brugman, C. Brugman-Rustenburg, C. Brugman-Rustenburg, Brugman-Rustenburg, mevrouw C. Brugman-Rustenburg, Brugman, Brugman, Brugman.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): De uitslag van deze stemming. Totaal 44 uitgebrachte stemmen, waarvan 28 uitgebracht op mevrouw Carla Brugman, 11 stemmen ongeldig, 3 stemmen blanco, 1 stem Henry Jekyll, en 1 stem Joop den Uyl.

De voorzitter: Ik constateer daarmee dat een grote meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen is uitgebracht op mevrouw Brugman, die is daarmee zodadelijk ook benoembaar. Ik ga naar de 3^e kandidaat en ik vraag mevrouw Straus weer om de kandidaat voor te stellen.

Mevrouw Straus: Voorzitter, namens de formateurs heb ik de eer om als 3^e kandidaat-gedeputeerde voor te dragen mijnheer R.J.H. Burlet.

De voorzitter: Het woord is aan de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven, de heer Tegels, voorzitter.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Dank u wel. De Commissie voor onderzoek geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven van de heer Ruud Burlet onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat de benoemde aan alle in de Provinciewet gestelde eisen voldoet. Daarnaast heeft de Commissaris van de Koning de Commissie geïnformeerd over de uitgevoerde risicoanalyse integriteit. De conclusies van dit onderzoek zijn overgebracht aan de Commissaris van de Koning. Hieruit en uit het door de Commissaris van de Koning met de kandidaat-gedeputeerde gevoerde gesprek blijkt dat er geen feiten en omstandigheden op het gebied van integriteit zijn aangetroffen die een beletsel vormen voor de benoeming van deze kandidaat tot gedeputeerde. De Commissie constateert dat er geen bezwaren tegen een eventuele benoeming zijn van de heer Ruud Burlet.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer de voorzitter. Dat betekent overeenkomstig het verslag van het werk van uw Commissie, constateer ik dat er geen wettelijke beletselen zijn om de kandidaat-gedeputeerde te benoemen. Daarvoor kunnen we overgaan tot stemming en ik vraag aan de bodes om de 43 stembriefjes uit delen. Er is 1 Statenlid vertrokken. Geconstateerd wordt dat er 43 stemmen zijn uitgebracht en wij kunnen weer meeturven met de uitslagbepalingen.

De heer Vaessen (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Ruud Burlet, Burlet, Burlet, Burlet, Burlet, Burlet, Burlet, Ruud Burlet, Burlet, Ruud Burlet, Ruud Burlet, Burlet, Burlet, Burlet, Burlet, Burlet, Burlet, Burlet, R. Burlet, Ruud Burlet, Ruud Burlet, Burlet, R. Burlet, de heer Ruud Burlet, de heer Burlet, R. Burlet, Burlet, Ruud Burlet, R. Burlet, een blanco stembriefje, tekst 'blanco', E. Baudet, de tekst 'blanco', blanco, blanco, blanco, ongeldig, een blanco stembriefje, nog een blanco

stembriefje, nog een blanco stembriefje, nog een blanco stembriefje, en weer een keer met tekst 'blanco'.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): In totaal 43 uitgebrachte stemmen, waarvan 30 op Ruud Burlet, 7 ongeldig, 5 blanco en 1 stem op Baudet.

De voorzitter: Ik constateer daarmee dat de heer Burlet voldoende stemmen heeft om benoemd te worden vandaag, overgrote meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen zijn uitgebracht. Ik verzoek mevrouw Straus om kandidaat numero 4 voor dragen.

Mevrouw Straus: Voorzitter, als 4^e kandidaat-gedeputeerde mag ik als formateur voordragen mijnheer A. Dritty.

De voorzitter: Commissie voor onderzoek geloofsbrieven, wat zou de uitslag zijn van uw onderzoek?

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): De Commissie voor onderzoek geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven van de heer Dritty onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat de benoemde aan alle in de Provinciewet gestelde eisen voldoet. Daarnaast heeft de Commissaris van de Koning de Commissie geïnformeerd over de uitgebrachte risicoanalyse integriteit. De conclusies van dit onderzoek zijn overgebracht aan de Commissaris van de Koning. Hieruit en uit het door de Commissaris van de Koning met de kandidaat-gedeputeerde gevoerde gesprek blijkt dat er geen feiten en omstandigheden op het gebied van integriteit zijn aangetroffen die een beletsel vormen voor de benoeming van deze kandidaat tot gedeputeerde. De Commissie constateert dat er geen bezwaren zijn tegen een eventuele benoeming van de heer Dritty.

De voorzitter: Overeenkomstig het verslag van de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven constateer ik dat er dus geen beletselen zijn om de kandidaat-gedeputeerde eventueel te benoemen. Dat betekent dat we tot stemming kunnen overgaan. Ik verzoek de bodes om 43 stembiljetten uit te reiken. Dat betekent dat wij over kunnen gaan tot het vaststellen van de uitslag.

De heer Vaessen (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): De tekst 'blanco', de tekst 'blanco', de tekst 'blanco', een blanco briefje, nog een blanco briefje, de tekst 'blanco', de tekst 'blanco', ik moet voorlezen wat erop staat zeggen ze hè 'Shitty', Andy Rossel, de tekst 'blanco', een blanco briefje, de tekst 'blanco', een blanco briefje, Dritty, Dritty, de heer Dritty, Dritty, Dritty, de heer A. Dritty, Dritty, A. Dritty, Dritty, Dritty, A. Dritty, A. Dritty, Dritty, Dritty, A. Dritty, A. Dritty, Dritty, Andy Dritty, Dritty, Dritty, Dritty, de heer Andy Dritty, de heer A. Dritty, Dritty, A. Dritty, Dritty, een blanco briefje en Dritty.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): 43 uitgebrachte stemmen, 29 stemmen op de heer Dritty, 8 stemmen ongeldig, 5 stemmen blanco en 1 stem Rossel.

De voorzitter: Dank u wel. Dat betekent dat met ruime meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen ook de heer Dritty benoembaar is, gekozen is en we gaan verder naar de voordracht voor numero 5 en ik geef weer graag het woord aan mevrouw Straus.

Mevrouw Straus: Zo voorzitter, het is dat ik mijn stappenteller niet bij me heb, maar ja.

De voorzitter: Daar doen we het voor.

Mevrouw Straus: Als 5^e kandidaat-gedeputeerde wil ik namens de formateurs voordragen mijnheer R.W.P.E. Housmans.

De voorzitter: Het woord is aan de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Ja, dank u wel. De Commissie voor onderzoek geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven van de heer Robert Housmans onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat de benoemde aan alle in de Provinciewet gestelde eisen voldoet. Daarnaast heeft de Commissaris van de Koning de Commissie geïnformeerd over de uitgevoerde risicoanalyse integriteit. De conclusies van dit onderzoek zijn overgebracht aan de Commissaris van de Koning. Hieruit en uit het door de Commissaris van de Koning met de kandidaat-gedeputeerde gevoerde gesprek blijkt dat er geen feiten en omstandigheden op het gebied van integriteit zijn aangetroffen die een beletsel vormen voor de benoeming van deze kandidaat tot gedeputeerde. De Commissie constateert dat er geen bezwaren zijn tegen een eventuele benoeming van de heer Robert Housmans.

De voorzitter: Overeenkomstig het verslag van de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven constateer ik dat er dus geen wettelijke beletselen zijn om de kandidaat-gedeputeerde de heer Housmans eventueel te benoemen. Dus wij kunnen overgaan tot stemming over de kandidaat-gedeputeerde en ik verzoek de bodes om de 43 stembriefjes uit te reiken. Er zijn 43 stembiljetten inderdaad ingeleverd en dat betekent dat we kunnen overgaan tot bepaling van de uitslag.

De heer Vaessen (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): De heer Housmans, Housmans, Housmans, Robert Housmans, R. Housmans, Housmans, Housmans, Housmans, Housmans, R. Housmans, Housmans, de heer Robert Housmans, Housmans, de heer Robert Housmans, R. Housmans, R. Housmans, Robert Housmans, Housmans, Robert Housmans, R. Housmans, R. Housmans, Robert Housmans, Housmans, Housmans, R.W.P.E. Housmans, de tekst 'blanco', tegen, een blanco stembriefje, nog een blanco stembriefje, Robert Housmans, de tekst 'blanco', nogmaals de tekst 'blanco', de tekst 'blanco', de tekst 'blanco', de tekst 'blanco', de tekst 'blanco', R. Housmans, de tekst 'blanco', Strausmans, Pipo de clown, de tekst 'blanco', een blanco stembriefje, en een blanco stembriefje.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): 43 uitgebrachte stemmen, waarvan 27 op Robert Housmans, 12 stemmen ongeldig en 4 blanco stemmen.

De voorzitter: Daarmee constateer ik dat de heer Housmans ruim voldoende geldig uitgebrachte stemmen heeft behaald om daarmee benoemd te zijn. Ik ga vragen aan mevrouw Straus voor voordracht numero 6.

Mevrouw Straus: Voorzitter, als 6^e kandidaat-gedeputeerde heb ik de eer om te mogen voordragen de heer G.P.J. Koopmans.

De voorzitter: Ik vraag de voorzitter van de Vertrouwenscommissie om de bevindingen mede te delen.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Dank u. De Commissie voor onderzoek geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven van de heer Ger Koopmans onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat de benoemde aan alle in de Provinciewet gestelde eisen voldoet.

Daarnaast heeft de Commissaris van de Koning de Commissie geïnformeerd over de uitgevoerde risicoanalyse integriteit. De conclusies van dit onderzoek zijn overgebracht aan de Commissaris van de Koning. Hieruit en uit het door de Commissaris van de Koning met de kandidaat-gedeputeerde gevoerde gesprek blijkt dat er geen feiten en omstandigheden op het gebied van integriteit zijn aangetroffen die een beletsel vormen voor de benoeming van deze kandidaat tot gedeputeerde. De Commissie constateert dat er geen bezwaren zijn tegen een eventuele benoeming van de heer Ger Koopmans.

De voorzitter: Overeenkomstig dit advies constateer ik dat er geen wettelijke beletselen zijn om de kandidaat-gedeputeerde te benoemen. Dat betekent dat wij over kunnen gaan tot de stemming en ik verzoek de bodes om de 43 stembiljetten uit te reiken. We zijn nog met 42 in de zaal. 42 stemmen zijn uitgebracht, er kan worden overgegaan tot vaststelling van de stemmen.

De heer Vaessen (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Koopmans, een blanco stembriefje, Koopmans, Poetin, G. Koopmans, Machiavelli, Koopmans, Koopmans, Koopmans, Koopmans, Koopmans, Jos van Rey, Ger Koopmans, een blanco stembriefje, de tekst 'blanco', de tekst 'blanco', Machiavelli, de heer G. Koopmans, Ger Koopmans, G. Koopmans, Koopmans, Ger Koopmans, de heer G. Koopmans, Ger Koopmans, G. Koopmans, Koopmans, Koopmans, Koopmans, Koopmans, Ger Koopmans, Koopmans, Ger Koopmans, Jos van Rey, een blanco stembriefje, een blanco stembriefje, Koopmans, de heer Ger Koopmans, Max Verstappen, de tekst 'blanco', Ger Koopmans, Koopmans, de tekst 'blanco'.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): In totaal 42 uitgebrachte stemmen, waarvan 28 op Ger Koopmans, 7 ongeldige stemmen, 4 blanco, 2 Jos van Rey, 1 Max Verstappen.

De voorzitter: Dank u wel. Nu zult u zich afvragen waarom is niet Machiavelli en Poetin goedgekeurd, maar die zijn niet benoembaar in Nederland. Ik constateer dat de overgrote meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen zijn uitgebracht op de heer Koopmans en dus daarmee de heer Koopmans is benoemd. Ik ga verder met voordracht numero 7.

Mevrouw Straus: Voorzitter, als 7^e en laatste kandidaat-gedeputeerde wil ik aan u voordragen mijnheer H.J.H. Mackus.

De voorzitter: Ik geef het woord aan de voorzitter van de Geloofsbrievencommissie.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Dank u wel. De Commissie voor onderzoek geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven van de heer Hubert Mackus onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat de benoemde aan alle in de Provinciewet gestelde eisen voldoet. Daarnaast heeft de Commissaris van de Koning de Commissie geïnformeerd over de uitgevoerde risicoanalyse integriteit. De conclusies van dit onderzoek zijn overgebracht aan de Commissaris van de Koning. Hieruit en uit het door de Commissaris van de Koning met de kandidaat-gedeputeerde gevoerde gesprek blijkt dat er geen feiten en omstandigheden op het gebied van integriteit zijn aangetroffen die een beletsel vormen voor de benoeming van deze kandidaat tot gedeputeerde. De Commissie constateert dat er geen bezwaren zijn tegen een eventuele benoeming van de heer Hubert Mackus.

De voorzitter: Dank u wel. Overeenkomstig het verslag van de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven constateer ik dat er dus geen wettelijke beletselen zijn om de kandidaat-gedeputeerde,

de heer Mackus, eventueel te benoemen. Wij kunnen dus overgaan tot stemming over de kandidaat en ik vraag de bode om de 43 stembiljetten uit te delen, 43 stembiljetten.

Er zijn inderdaad 43 stemmen uitgebracht, waarvoor hulde aan iedereen. Dat betekent dat we over kunnen gaan tot vaststelling van de stemverhoudingen. Het woord is aan de Commissie.

De heer Vaessen (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Een blanco stembriefje, de tekst 'B. Lankoe', Hubert Mackus, Barbapapa, Mackus, de heer H. Mackus, Hubert Mackus, Mackus, Mackus, een blanco stembriefje, Hubert Mackus, Hubert Mackus, de heer H. Mackus, de tekst 'blanco', H. Mackus, de heer Hubert Mackus, H. Mackus, Mackus, de heer Mackus, Mackus, Mackus, Hubert Mackus, Hubert Mackus, Mackus, H. Mackus, de tekst 'blanco', mestbomen, Mackus, Mackus, Mackus, Mackus, een blanco stembriefje, Mackus, Hubert Mackus, een blanco stembriefje, H. Mackus, Hubert Mackus, een blanco stembriefje, Mackus, de tekst 'blanco', Mackus, Mackus, en de tekst 'blanco'.

De heer Tegels (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): In totaal 43 uitgebrachte stemmen, waarvan 31 stemmen op Hubert Mackus, 7 stemmen ongeldig en 5 blanco stemmen.

De voorzitter: Ook dan constateer ik dat in dit geval de heer Mackus een grote meerderheid heeft van de geldig uitgebrachte stemmen en daarmee benoemd is tot gedeputeerde. Dat wil zeggen...

Dames en heren, ik constateer dat Provinciale Staten van Limburg hebben besloten om de volgende gedeputeerden te benoemen tot lid van het college van Gedeputeerde Staten. De heer J.P. van den Akker met een volledige functie, mevrouw C. Brugman-Rustenburg met een volledige functie, de heer R.J.H. Burler met een deeltijdfunctie deeltijdfactor 0,8, de heer A. Drippy met een volledige functie, de heer R.W.P.E. Housmans met een volledige functie, de heer G.P.J. Koopmans met een volledige functie en de heer H.J.H. Mackus met een volledige functie. Alvorens deze hun functie kunnen uitoefenen, dienen zij eerst aan te geven of zij hun benoeming wensen te aanvaarden en daarna zullen zij de eed of de verklaring en belofte afleggen. Daartoe verzoek ik eerst de bodes om alle kandidaat-gedeputeerden naar de interruptietafel te begeleiden. Daarna zal ik aan hen vragen of ze de benoeming aanvaarden en zal ik overgaan tot het laten afleggen van de verklaring en belofte en of de eed. Dus ik vraag aan de kandidaat-gedeputeerden om alle 7 richting de interruptietafel te komen, al dan niet onder begeleiding van de... Vervolgens zal ik de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven willen bedanken voor de werkzaamheden door hen verricht en ook voor de werkzaamheden die ze als stembureau hebben verricht en ik ontsla hen graag van hun werkzaamheden onder grote dankzegging en verzoek hen om weer plaats te nemen op hun eigen plek.

Dame, mijne heren, ik ga u eerst vragen of u de benoeming zou willen aanvaarden en ik doe dat maar gewoon op alfabetische volgorde. Dus de heer Van den Akker, wenst u te aanvaarden?

De heer Van den Akker: Ja.

De voorzitter: Mevrouw Brugman?

Mevrouw Brugman: Ja.

De voorzitter: Ook. De heer Drippy?

De heer Drippy: Ja.

De voorzitter: De heer Koopmans?

De heer Koopmans: Ja.

De voorzitter: De heer Housmans?

De heer Housmans: Ja.

De voorzitter: De heer Burlet?

De heer Burlet: Ja.

De voorzitter: De heer Mackus?

De heer Mackus: Ja.

De voorzitter: Ik lees graag voor u voor de verklaring en belofte, daarna zal ik voorlezen de eed en vervolgens zal ik u vragen of u, als u aangegeven hebt om de belofte af te leggen, te verklaren 'Dat verklaar en beloof ik' en als u heeft aangegeven de eed af te leggen, of u dan met 2 vingers in de lucht zou willen antwoorden 'Zo waarlijk helpe mij God Almachtig'. Dat doe ik dan wel even 1 voor 1. Ik lees beide teksten voor. De verklaring en belofte is aldus conform artikel 40a van de Provinciewet:

"Ik verklaar dat ik, om tot gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen."

De tekst van de eed luidt als volgt:

"Ik zweer dat ik, om tot gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen."

Ik vraag eerst aan de heer Van den Akker om de verklaring en belofte af te maken met de woorden 'Dat verklaar en beloof ik'.

De heer Van den Akker: Dat verklaar en beloof ik!

De voorzitter: Mevrouw Brugman.

Mevrouw Brugman: Dat verklaar en beloof ik!

De voorzitter: Dank u wel. De heer Drippy.

De heer Drippy: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De voorzitter: Dank u wel. De heer Koopmans.

De heer Koopmans: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Housmans.

De heer Housmans: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De voorzitter: Hartelijk dank. De heer Burlet.

De heer Burlet: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De voorzitter: Dank u. De heer Mackus.

De heer Mackus: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De voorzitter: Hartelijk dank. Dames en heren, hiermee is het college van Gedeputeerde Staten voor de volgende periode benoemd en officieel ingezworen zoals dat heet of de verklaring en belofte afgelegd. Ik feliciteer u allemaal met uw benoeming en ik vraag u dadelijk wel te klappen, maar nog niet te feliciteren. Met het oog op de tijd, ga ik eerst door straks met het agendapunt Benoeming nieuwe... Ik verzoek u wel plaats te nemen alvast onder groot applaus denk ik.

Het handjes schudden doe ik zodadelijk aan het einde van de vergadering tegelijkertijd met de nieuwe Statenleden en ik zal straks vragen, even voor de regie, aan het nieuwe college om bij de deur te staan als we allemaal naar buiten gaan. Dat zal ik ook vragen aan de nieuw te benoemen Statenleden, dan kunt u ze allemaal onderweg naar buiten tegelijkertijd feliciteren, maar dat doe ik uiteraard pas nadat ik agendapunt 8 heb gehad en ook daarna nog de hamerstukken heb behandeld. Dus u moet nog even blijven zitten daarin.

8. Toelating en installatie nieuwe Statenleden tot Provinciale Staten

De voorzitter: Dat gezegd hebbende, kom ik bij agendapunt 8. Als gevolg van de benoeming van de nieuwe Gedeputeerde Statenleden zullen er 5 nieuwe Statenleden toetreden tot Provinciale Staten. Volgens het proces-verbaal van het centraal stembureau van de verkiezingen van Provinciale Staten zijn dat op alfabetische volgorde de heer R.B. Driessen voor het Forum voor Democratie, de heer R.A.M.M. Ernst voor de PVV, de heer A.J.V.C. Lodewijks voor de VVD, mevrouw E.E.C. Palmen voor het CDA en mevrouw I.D.A.M. Voncken-Janssen ook van het CDA. Ter voldoening van het in artikel 7 van het Reglement van Orde voor vergaderingen Provinciale Staten bepaalde, is een Commissie van 3 leden ingesteld voor het onderzoek van de geloofsbrieven van deze Statenleden, te weten mevrouw Fischer van de 50PLUSfractie, mevrouw Mertens van GroenLinks en mevrouw Plusquin van de Partij voor de Dieren. Deze laatste zal ook als de woordvoerder optreden. Ten dienste van het onderzoek van de geloofsbrieven overeenkomstig het bepaalde in artikel 7 van het Reglement van Orde voor de vergadering van Provinciale Staten zijn aan hen overlegd een opgave van alle door hem of haar beklede openbare betrekkingen, een gewaarmerkt afschrift uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens waaruit de huidige woonplaats, geboortedatum en -plaats alsmede het Nederlanderschap en het niet uitgesloten zijn van het kiesrecht blijkt. Mag ik de woordvoerder van de

Commissie voor onderzoek geloofsbrieven, mevrouw Plusquin, verzoeken om bij het spreekgestoelte verslag uit te brengen omtrent de gedane onderzoeken. Het woord is aan mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Commissie voor onderzoek geloofsbrieven): Dank u wel voorzitter. De Commissie voor onderzoek geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven onderzocht van de heer R.B. Driessen, van de heer R.A.M.M. Ernst, van de heer A.J.V.C. Lodewijks, van mevrouw E.E.C. Palmen en van mevrouw I.D.A.M. Voncken-Janssen. De Commissie heeft de geloofsbrieven in orde bevonden. Voornoemde personen zijn door de voorzitter van het centraal stembureau op 28 juni 2019 benoemd tot Statenlid. Deze benoeming is op 28 juni 2019 door hen allen afzonderlijk aangenomen. De heren Driessen, Ernst, Lodewijks en mevrouw Palmen en mevrouw Voncken-Janssen hebben allen een verklaring openbare betrekkingen aangereikt. Vervolgens heeft de Commissie aan de hand van een uittreksel uit de Basisregistratie Personen vastgesteld dat zij allen voldoen aan alle in de Provinciewet gestelde eisen. Er is niet gebleken van met het lidmaatschap van Provinciale Staten onverenigbare betrekkingen op basis van de wet. De Commissie adviseert Provinciale Staten dan ook om de benoemden toe te laten tot Provinciale Staten.

De voorzitter: Hartelijk dank mevrouw Plusquin. Ik wil graag de leden van de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven van harte danken voor de verrichte werkzaamheden en overeenkomstig het verslag van de Commissie voor onderzoek geloofsbrieven constateer ik dat er geen wettelijke beletselen zijn om de kandidaat-Statenleden te benoemen, dus is aan de orde de beëdiging respectievelijk het afleggen van de verklaring, belofte, overeenkomstig artikel 14 van de Provinciewet en daartoe leggen alle nieuw te benoemen leden in handen van de voorzitter de in de Provinciewet voorgeschreven eed respectievelijk verklaring en belofte af. Ik zal zo meteen de tekst van de eed c.q. de verklaring en belofte voorlezen bij het spreekgestoelte en daarna roep ik de te installeren Statenleden 1 voor 1 naar voren naar de interruptietafel om via de microfoon de eed of belofte af te leggen en vervolgens de verklaring te ondertekenen dat hij of zij heeft kennisgenomen van de Gedragscode bestuurlijke integriteit alsmede dat hij of zij deze zal naleven en de verklaring Naleving gedragscode zal ik vervolgens ook laten ondertekenen. Ik verzoek de leden die de eed afleggen na het afroepen van hun naam 2 vingers van de rechterhand op de steken, 'Zo waarlijk mij God Almachtig' te zeggen en de leden die de verklaring en belofte afleggen zullen na het afroepen van hun naam 'Dat verklaar en belooft ik' uitspreken. Mag ik de bodes verzoeken om de kandidaat-Statenleden via de grote deuren van deze zaal binnen te brengen en naar de interruptietafel te begeleiden.

U heeft allemaal heel veel vertrouwen in deze kandidaat-Statenleden als u al applaus geeft voordat ze zijn beëdigd. Dat wordt nog een... Zoals ik net aan de Staten heb verteld, zal ik zowel de verklaring en belofte als de eed eerst voorlezen en dan vraag ik u om in het geval van de eed 2 vingers de lucht in te steken en te zeggen 'Zo waarlijk helpe mij God Almachtig' en bij de verklaring 'Dat verklaar en belooft ik' uit te spreken. Dat is denk ik helder, dan ga ik eerst de teksten daarvoor voorlezen. Wat de eed betreft:

"Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen."

En de tekst van de verklaring en de belofte luidt:

"Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen."

Ik lees nu eerst uw naam voor en mensen met de eed zeggen dan 'Zo waarlijk helpe mij God Almachtig', mensen die de verklaring en belofte willen afleggen, zeggen 'Dat verklaar en beloof ik'. Ik begin met de heer Lodewijks.

De heer Lodewijks: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Voncken-Janssen.

Mevrouw Voncken-Janssen: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De voorzitter: De heer Ernst.

De heer Ernst: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De voorzitter: En de heer Driessen.

De heer Driessen: Dat verklaar en beloof ik!

De voorzitter: Dan bent u bij dezen beëdigd, maar ik vraag u eerst of de integriteitsverklaringen kan worden getekend en als dat het geval is dan bent u ook in alle opzichten volwaardig Statenlid van de Provincie Limburg en dan mag nog een keer worden geapplaudisseerd, maar u gaat eerst terug naar uw plek, we gaan u nog niet feliciteren, dat doen we aan het einde van de vergadering.

Applaus klinkt en proficiat alvast. Het is ook een beetje de test of de mensen de plaats kunnen vinden, maar dat hebben ze dan bij dezen gedaan.

9. Hamerstukken

De voorzitter: Kom ik met u bij agendapunt 9, dat zijn de hamerstukken.

9.1 Bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten

De voorzitter: En ik begrijp dat bij 9.1, de bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten, dat dat niet aan de orde is, sorry.

9.2 P-19-012 Statenvoorstel Verordening van Provinciale Staten van de Provincie Limburg bevattende het Reglement van Orde van Provinciale Staten van Limburg 2019

9.3 P-19-013 Statenvoorstel van het Presidium inzake Commissie-indeling Statenperiode 2019-2023

De voorzitter: Dan ga ik naar agendapunt 9.2, het Statenvoorstel Reglement van Orde Provinciale Staten van Limburg, en 9.3, Statenvoorstel van het Presidium inzake Commissie-indeling Statenperiode 2019-2023 en ik begreep dat daar een stemverklaring van GroenLinks bij was en dat is ook het geval? Ja. Dan geef ik het woord aan de heer Rossel voor het afleggen van een stemverklaring bij 9.2 en 9.3.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, ik voer het woord namens de heer Baneke, die ook vanochtend in het Presidium het een en ander verteld heeft. Ten 1^e willen wij toch hier gememoreerd hebben dat wij vinden dat dit soort stukken niet te twaalfder ure het Presidium nog voorgekauwd moeten worden en direct ook als hamerstuk in een Provinciale Statenvergadering moeten voorleggen, maar dat er meer transparantie en ook democratische besluitvorming hier in dit gremium zou moeten thuishoren. Wij hebben afgelopen woensdag als GroenLinks een hele uitvoerige brief over het Reglement van Orde, maar ook over de Commissie-indeling gestuurd. Die brief is nu openbaar gemaakt en is voor iedereen ook bij agendapunt 9.2 te lezen. Er is op deze brief geen uitvoerige reactie gekomen, alleen maar vanochtend in algemene zin dat de zaken door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties getoetst zou zijn en dat het akkoord zou zijn. 2 punten van kritiek blijven voor GroenLinks over. Dat is de indeling van ons Commissiestelsel conform de artikelen 80, 81 en 82 Provinciewet en het 2^e punt is de koppeling die nieuw gemaakt wordt dat bepaalde Commissies gezien worden als bijzondere Commissies conform het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. In de ogen van GroenLinks, en wij hebben daar afgelopen week zeer uitvoerig met de fractie bij stilgestaan, zou dit mogelijk onrechtmatig zijn en zal dus voor vernietiging door de Kroon moet worden voorgelegd en dat is ook de afweging die we nu als GroenLinks gaan maken om het voor vernietiging door de Kroon voor te gaan leggen. Dat betekent dat we bij agendapunt 9.2, en u moet me even corrigeren als ik het fout heb, maar 9.2 is de Commissie-indeling en 9.3 is volgens mij de verordening Reglement van Orde of andersom?

De voorzitter: Andersom.

De heer Rossel (GroenLinks): Andersom. Nou in ieder geval voor de verordening Reglement van Orde zullen wij worden geacht tegengestemd te hebben en voor de Commissie-indeling worden wij geacht voor gestemd te hebben.

De voorzitter: Dank u wel voor deze stemverklaring. Dan ga ik over... Of wij kunnen vaststellen dat bij 9.2, Statenvoorstel Reglement van Orde Provinciale Staten, dat het als hamerstuk kan worden aanvaard, alleen niet met algemene stemmen, maar met uitzondering van de stemmen van de fractie van GroenLinks. Aldus besloten? Aldus besloten en dan constateer ik dat het Statenvoorstel P-19-013, het Statenvoorstel van het Presidium inzake de Commissie-indeling Statenperiode 2019-2023 met algemene stemmen kan worden aanvaard. Dat is het geval. Aldus besloten.

10. Behandelstukken

De voorzitter: Agendapunt 10 is vandaag niet aan de orde.

11. Voorraadagenda

12. Moties vreemd aan de orde van de dag

De voorzitter: Agendapunt 11 en 12 zijn vandaag ook niet aan de orde.

13. Sluiting

De voorzitter: Kom ik dus met andere woorden naar agendapunt 13 en dat is de sluiting van deze vergadering. Ik wil het volgende met u afspreken, nogmaals dat de nieuwgekozen gedeputeerden en de nieuwgekozen Statenleden zich zodadelijk een beetje bij deze deur zullen ophouden en dat u langs hen kunt feliciteren. Dan gaan zij vervolgens naar beneden. Er is in de feestzaal een kleine receptie voorzien en ik moet u zeggen dat 3 kwartier na sluiting van deze vergadering, maar ik maak er een kwartiertje extra van, rond 17.45 uur, er dan voor de Statenleden de jaarlijkse Statenledenbarbecue begint en die zal plaatsvinden onder de bomen vlak langs de Maas. Dat allemaal gezegd hebbende, ga ik u een, met uitzondering van de mensen deze week nog bij een Commissievergadering zullen kunnen zijn, de Interim Commissie komt nog 1 keer bij elkaar, alle anderen en de mensen die... wil ik een fijne zomervakantie wensen en de receptie moet ik nog even zeggen die ik net zei, die kleine receptie, vindt niet in de feestzaal plaats, maar in de Grote Staat, dat moet ik er nog even bij zeggen, dat is op weg naar de feestzaal. Dat gezegd hebbende, wens ik iedereen een hele plezierige zomervakantie, wij zien elkaar allen na het zomerreces terug en ik sluit deze vergadering en nogmaals iedereen dank voor de aanwezigheid en de bijdrage aan de beraadslagingen. Dank u wel. Ik sluit de vergadering.

(Einde van de vergadering om 15.28 uur)

De notulen van de vergadering van 28 juni 2019 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van 4 oktober 2019.

Dhr. mr. A.O.J. Pregled, waarnemend griffier

Dhr. drs. Th.J.F.M. Bovens, voorzitter